T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SAİT FAİK ABASIYANIK'IN "KARANFİLLER VE DOMATES SUYU" İLE "BİR KAYA PARÇASI GİBİ "HİKÂYELERİNİN A2 SEVİYESİNE UYARLAMA ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATMA ELVAN BELER

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ FATİH KANA

ÇANAKKALE – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SAİT FAİK ABASIYANIK'IN "KARANFİLLER VE DOMATES SUYU" İLE " BİR KAYA PARÇASI GİBİ "HİKÂYELERİNİN A2 SEVİYESİNE UYARLAMA ÇALIŞMASI

Yüksek Lisans Tezi

Fatma Elvan BELER

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA

Çanakkale – 2023

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Fatma Elvan BELER tarafından Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA yönetiminde hazırlanan ve 22/05/2023 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın "Karanfiller ve Domates Suyu" İle "Bir Kaya Parçası Gibi "Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlama Çalışması" başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	**İmza** .
Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA (Danışman)	……
Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL	……
Doç. Dr. Arzu ÇEVİK	…….

Tez No :10399625

Tez Savunma Tarihi :22/05/2023

……

Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

22/05/2023

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Fatma Elvan BELER

22/05/2023

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimine başladığım andan itibaren bilgi, deneyim ve desteğini hiç esirgemeyen, tüm süreç boyunca yanımda olan, yol gösteren değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA'ya teşekkür ederim.

Çalışmam boyunca yanımda olan, beni sürekli motive eden, bana inanan sevgili eşim Halil BELER'e ve biricik bal kızım Özge'ye teşekkür ederim.

Tüm eğitim hayatım boyunca her türlü emeği veren, maddi ve manevi destek olan, varlıklarıyla güç bulduğum annem Zeynep GÜLER, babam Ahmet Fahrettin GÜLER ve kardeşlerime teşekkür ederim.

Fatma Elvan BELER

Çanakkale, Mayıs 2023

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SAİT FAİK ABASIYANIK'IN "KARANFİLLER VE DOMATES SUYU" İLE "BİR KAYA PARÇASI GİBİ "HİKÂYELERİNİN A2 SEVİYESİNE UYARLAMA ÇALIŞMASI

Fatma Elvan BELER
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA
22/05/2023, 105

Dil öğretiminde seviyeye uygun hazırlanmış metinler, öğretimde yararlanılan en temel kaynaklardandır. Bu araştırmanın amacı kültür aktarım amacı da taşıyan dil öğretiminde kullanılmak üzere uyarlama çalışmaları yaparak yardımcı okuma metinleri hazırlamaktır. Bu anlamda özgün metinlere öğretimde daha çok yer verilmesini sağlamak amacıyla Sait Faik Abasıyanık'ın yazdığı "Karanfiller ve Domates Suyu" ile "Bir Kaya Parçası Gibi" adlı eserler A2 düzeyinde uyarlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizinin kullanıldığı bu çalışmada uyarlama işlemi değiştirim tekniği kullanılarak yapılmıştır. Türkiye Maarif Vakfının hazırladığı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı incelenmiş olup Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Çalışma kitabında belirlenen A2 seviyesine uygun dil bilgisi yapıları esas alınmıştır. Uyarlanmış cümleden sonra parantez içinde yapılan işlemler yazılmıştır. Cümle üzerinde herhangi bir işlem yapılmadıysa "özgün cümle korunmuştur" ibaresine yer verilmiştir. Yapılan çalışma alan uzmanlarına gönderilmiş ve bu doğrultuda metin yeniden düzenlenmiş ardından beş öğrenci ile uygulama çalışması yapılmıştır. Gerçekleştirilen uygulama sonucunda öğrencilerin kelime hazinelerinin gelişiminde ve dili kullanma isteklerinin artması noktasında olumlu dönütler alınmış bu sayede uyarlanmış metinlerin dil öğretiminde kullanılmasının yerinde olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dil, Metin, Metin uyarlama, Yabancı dil olarak Türkçe.

ABSTRACT

THE ADAPTATION STUDY OF SAİT FAİK ABASIYANIK'S STORY OF "KARANFİLLER VE DOMATES SUYU" AND "BİR KAYA PARÇASI GİBİ" TO A2 LEVEL IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUANGE

Fatma Elvan BELER

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Turkish and Social Sciences Education

Advisor: Assist. Prof. Dr. Fatih KANA

22/05/2023, 105

Texts prepared in accordance with the level in language teaching are the most basic sources.The aim of this study is to analyze the role of culture in language teaching, which also has the purpose of culture transfer,to prepare supplementary reading texts by making adaptation studies to be used.In this sense, in order to ensure that original texts are given more space in teaching, Sait Faik Abasıyanık's "Karanfiller ve Domates Suyu" and "Bir Kaya Parçası Gibi" Adapted at A2 level.Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in this study, the adaptation process was carried out using the substitution technique.The Teaching Turkish as a Foreign Language Program prepared by the Maarif Foundation of Turkey was examined and grammar structures suitable for the A2 level determined in New Hititie Turkish for Foreigners Workbook were taken as basis.Operations in parentheses after the adapted sentence is written.If the sentence has not been modified, "the original sentence has been preserved" The phrase is included. The study was sent to experts in the field and feedback was received.The text was reorganized in the light of the new text, and then a practice study was conducted with five students. As a result of the application, positive feedback was received in terms of the development of students' vocabulary and their desire to use the language, and it was concluded that it would be appropriate to use adapted texts in language teaching.

Keywords: Language, Foreign Language, Teaching Turkish as a Foreign Language,Text, Simplification

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI .....**Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
ETİK BEYAN ii
ÖZET iv
ABSTRACT v
İÇİNDEKİLER vi
KISALTMALAR DİZİNİ viii
TABLOLAR DİZİNİ ix
ŞEKİLLER DİZİNİ x

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

1.1. Problem durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 3
1.3. Araştırmanın Önemi 3
1.4. Araştırmanın Varsayımları (Sayıltılar) 4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları 4
1.6. Tanımlar 4

İKİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil 5
2.2. Yabancı Dil Öğretimi 6
2.3. Avrupa Ortak Dil Çerçeve Programı Nedir? 9
2.4. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma-Anlama Becerisi 12
2.5. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi 15

2.6. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A2 Seviyesi Okuma Becerisi Kazanımlar 17
2.7. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Metin Kullanımı 21
2.8. Metin Uyarlama 25
2.9. Alanda Yapılmış Çalışmalar 30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÖNTEM

3.1. Çalışmanın Deseni 35
3.2. Araştırmada Uyarlanan Hikâyeler ve Çalışma Grubu 35
3.3. Verilerin Toplanması 35

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR

4.1. "Karanfiller ve Domates Suyu" Metni Üzerine Uygulama Örneği: 80
4.2. "Bir Kaya Parçası Gibi" Metni Üzerine Uygulama Örneği 84

BEŞİNCİ BÖLÜM
TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

KAYNAKÇA 98
EKLER I

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	Aktaran
Ed.	Editör
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
UC	Uyarlamış Cümle
ÖC	Özgün Cümle
AOÖÇ	Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Temel dil becerileri	11
Tablo 2	Seviyelere göre okuma-anlama becerisi genel kazanımları	14
Tablo 3	A2 Seviyesi okuma becerisi kazanım listesi	18
Tablo 4	Dil bilgisi içeriği	21
Tablo 5	Metin türleri	25
Tablo 6	Alan uzmanlarının özellikleri	82
Tablo 7	Alan uzmanlarının özellikleri	88
Tablo 8	Öğrencilerin metni okuma süreleri	92
Tablo 9	Öğrencilerin metni okuma süreleri	93
Tablo 10	Özgün Metin ile Uyarlanmış Metinlerin Okunabilirliğindeki Değişimin Ateşman'ın Okunabilirlik Formülü ile Gösterimi	95

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Dil seviyeleri	10

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

Dil; kendimizi, içinde yaşadığımız toplumu ve dünyayı anlamamızı sağlayan, birlikte yaşamayı mümkün kılan, üretmeyi, düşünmeyi sağlayan ve bunları başkalarına aktaran kültür taşıyıcısıdır. Bu bağlamdan hareketle dil toplumsal yaşamın yaratıcısı ve yansıtıcısıdır. Girmen vd.(2010)'ne göre her şeyin çok hızlı değiştiği günümüzde, insanların bilgiye ulaşması, bunu kullanması, işlemesi ve yeniden üretmesi öncelikle bireylerde temel dil becerilerinin gelişmiş olmasıyla mümkündür.

Ergin (2007) de dili "İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessese" olarak tanımlamıştır. Dil becerilerinin kazanılması ve geliştirilmesi ana dil ve hatta yabancı dil öğrenimi varoluşumuzun doğal aynı zamanda zaruri bir parçası hâline gelmektedir. Küreselleşen dünyada dijital gelişmeler sayesinde sınırların ortadan kalkması, insanların daha fazla etkileşim içinde olması en az bir hatta iki yabancı dil öğrenme ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Bu bölümde çalışmanın problem durumuna, amacına, önemine, sınırlılıklarına, varsayımlarına, tanımlarına ilişkin bilgiler verilecektir.

1.1. Problem durumu

Dünya üzerinde Türkiye'nin ve Türkçenin daha güçlü şekilde görünür olması Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin önemini ortaya çıkarmaktadır (Göçer ve Moğul, 2011). Demirel (2019) çalışmasında eğitim, ticaret, siyasi ilişkiler, ekonomik sebepler ile Türkçenin gün geçtikçe daha geniş alanlara yayıldığından ve Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminin giderek daha da önem kazanmasından bahsetmiştir.

Bundan hareketle dil öğretiminde kullanılan materyallerin yazılı, görsel, işitsel biçimlerdeki çeşitliliği, her seviyeye uygun oluşu ve ulaşılabilir olması dil öğretiminin başarısını arttırmaktadır. Hem hedef dili öğrenmek hem de düşünce ufkunun genişlemesi için o dilin kelime hazinesine sahip olunması gerekir (Kaplan, 1983:50). Öğrenilenlerin öğrencide yer etmesi için kullanılan öğretim araçlarının sayısı ve çeşidi fazla olmalıdır (Duman, 2013). Okuma ve okuduğunu anlama becerisi dil öğretiminde öğrenenin dikkati ve zihinsel süreçleriyle aktif şekilde yer aldığı bir süreçtir. Öğrenci o dilin kültürel boyutuna, kelime dağarcığına hâkim olmadığı için yabancı dil öğretiminde okumaya daha fazla yer verilmelidir (Er, 2005). Bu bağlamdan hareketle ders kitapları ve yardımcı okuma kitapları yabancı dil öğretiminde öğrenmeyi pekiştirecek en önemli materyallerden biridir. Bu okuma kitapları içinde yer alan kısa metinler ya da hikâyeler günlük hayatın içinde kullanılan kelimelerden oluşabileceği gibi bunun yanında öğrenene okuma zevki veren, dili öğrenme isteğini arttıran, kelime hazinesi bakımından oldukça zengin olan edebi metinlerden de oluşmalıdır. Dil öğretiminde kullanılan edebi metinler öğrencilerin hem zihinsel becerilerini geliştirir hem de hedef dile ait toplumun zengin kelime hazinesini, duygu dünyasını da anlamasında yardımcı olacaktır (Gökşen, 2021).

Doğru özgün metin seçimi ile hedef dilin kültürü, günlük konuşma dili ve zengin edebi dili öğrencilere aktarmada oldukça etkili olacaktır (Demirel, 2019). Demir ve Açık (2011) araştırmalarında bireyi, toplumu ve kültürel öğeleri zevkli ve eğlenceli şekilde içinde barındıran edebi metinlerin dil öğretiminde kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla yabancılara Türkçeyi öğretmek için verilen ders kitaplarının yanında okuma metinleri ve seviyeye uygun hâle getirilmiş edebi metinler kullanılmalıdır. Yabancılara Türkçe öğretiminde edebi metinleri olduğu gibi kullanmak öğrenci için pek uygun olmayacaktır çünkü bu metinler B2 ve üzeri seviyesinde yer almaktadır (Demirel, 2019) bu bağlamda edebi metinleri seviyelere uyarlayarak dil öğretiminde kullanılması durumu ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda bu metinlere ait okuma öncesi ve sonrası etkinliklere de yer verilirse dil öğrenme pekiştirilerek kalıcı hâle gelecektir. Bu çalışmanın amacı, Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinden olan "Karanfiller ve Domates Suyu" ve "Bir Kaya Parçası Gibi' hikâyelerini A2 seviyesine uyarlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bu seviyedeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir yardımcı okuma ve etkinlik kitabı oluşturmaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ders kitaplarının yanında yardımcı kaynak kitaplar kullanılarak yapılmaktadır. Öğrenci, seviyesine uygun okuma metinleri sayesinde öğrendiklerini pekiştirmekte ve yabancı dilini daha kalıcı hâle getirmektedir. Bu çalışmanın amacı dil öğretiminin temel basamaklarından olan okuma-anlama becerisini geliştirmek için yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A2 seviyesindeki öğrencilere Türk dilini ve kültürünü en güzel şekilde ortaya koyan iki hikâyeyi uyarlayarak yardımcı kaynak oluşturmaktır. Hikâyeler seviyeye uygun hâle getirildikten sonra öğrencileri motive etmek ve kalıcı öğrenmeleri sağlamak adına etkinliklerle desteklenecektir. Böylelikle öğrencilerin Türk diline, kültürüne ilgilerini arttırmak, özgün ve dile ait zengin içerikli metinlere daha fazla ulaşmasını sağlamak amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye olan ilginin artması bu alanda kullanılan materyallere olan ihtiyacı da ortaya çıkarmıştır. Ağırlıklı olarak ders kitapları ve yardımcı kitaplar üzerinden giden dil öğretiminde öğrenci, kalıcı dil öğrenimi için seviyesine ve yaşına uygun okuma kitaplarına daha fazla ulaşmalıdır.

Dil öğretimi aynı zamanda kültür aktarımıdır. Kültürümüzü de en zarif şekilde yansıtan edebi eserler bu alanda daha fazla kullanılırsa öğrenciler bu dili anlama ve iletişim kurabilme becerisinin yanında zengin Türk tarihi, kültürü ve edebiyatını da öğreneceklerdir (İşcan, 2017). Edebiyatımızın önde gelen yazarlarından Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinin seçilmesi bu noktada çok önem taşımaktadır.

Okuma becerilerinin gelişimine katkı sunmak için hazırlanan uyarlanmış metinler ile yabancı dil öğrenen bireyler için seviyesine uygun, ilgi çekici okuma kaynağı oluşturulmaya çalışılmıştır. Metin sonunda yer alan etkinlikler ile de bu çalışmanın kalıcı öğrenmeye katkı sağlaması hedeflenmiştir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları (Sayıltılar)

Bu çalışmada Sait Faik Abasıyanık'a ait olan "Karanfiller ve Domates Suyu" ve "Bir Kaya Parçası Gibi' hikâyelerinin A2 düzeyindeki öğrenciler için uygun olduğu varsayılmıştır. Öğrencilerin Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Çalışma kitaplarındaki A2 seviye dil bilgisi kazanımlarını öğrendiği varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma seçilen Sait Faik Abasıyanık'ın İş Bankası Kültür Yayınlarından çıkan "Sait Faik'ten Çocuklara Hikâyeler" adlı kitabında yer alan "Karanfiller ve Domates Suyu" ve "Bir Kaya Parçası Gibi" hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlanması ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Dil: insanların duygu ve düşüncelerini, yaşadıklarını başkalarına aktarmak için yazıyla veya çeşitli işaretlerle kurdukları iletişim sistemi (TDK, 2011).

Yabancı Dil: Başka milletlere ait insanlara iletişim kurabilmek için kişinin ana dili dışında öğrendiği dil (TDK, 2011).

Metin: "Kendisini oluşturan söz öbeği ve cümle dizilerinin birbirlerine bağdaşıklık ve tutarlılık ölçekleriyle bağlanarak bir anlam bütünü oluşturdukları, belli bir amaçla üretilmiş, başı ve sonu kesin çizgilerle sınırlandırılmış, yazılı ya da sözlü bir dil ürünüdür" (Karaağaç, 2013).

Uyarlanmış Metin: "Özgün bir metnin, dil bilgisel ve sözcüksel olarak düzeye uygun hâle getirilmiş; kavramsal ve kültürel olarak yoğunluğu azaltılmış biçimidir "(Bakan, 2012).

İKİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil

İnsanların bir arada yaşamasını mümkün kılan bir iletişim aracı olan dil insanlığın geçmişten günümüze kadar olan tüm birikiminin taşıyıcısıdır. Dil sayesinde ortak yaşama kültürüne, paylaşma, üretme becerilerine sahibiz. Türk Dil Kurumu (TDK, 2021) "İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma" olarak dili tanımlamıştır. Dil insan arasındaki her türlü iletişimi sağlayan kendine has kuralları olan, yaşayan bir varlıktır. Demir ve Yılmaz (2006:15) dilin "İnsana özgü olan, doğuştan sahip olunan ve kendine özgü kuralları olan bir sistem" olduğunu belirtmişlerdir. Şahin'e (2013) göre ise dil, insanlık tarihinden itibaren var olan ve tüm insanlığın ortak şekilde oluşturduğu ve kullandığı en değerli eserdir. Kaplan (1983) eserinde dilin duygu ve düşünceleri iletme, taşıma yönüyle bir topluluğu millet hâline getirdiğinden bahsetmiştir. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi bir toplumu oluşturan tüm etmenlerin temelinde dil vardır. İnsanoğlunun varoluşundan beri oluşan tüm düşünce sistemleri, yaşayış ve kültürlerinin temeli dildir. Başlıca amacı iletişim kurmak olan dilin de temelini kelimeler oluşturur (Şahin, 2022). Kelimelerin ve kendine has kuralların oluşturduğu dil varlığı sayesinde her toplum istek, duygu ve düşüncelerini dile getirebilmekte, kültürlerini de gelecek nesillere aktarabilmektedir (Aksan, 2007).

Dil demek kültür demektir. Bir dile ait kelimeler o toplumun düşünce dünyasının, dünya görüşünün, kültürünün somutlaşmış birer parçalarıdır. Düşüncelerimiz dil dolayısıyla dışarıya aktarılır ve bu düşünceler yaşantımızı, toplumların yaşantılarını yani kültürünü oluşturmaktadır. Kültürün de gelecek nesillere taşınması dil vasıtasıyla olur (Ünalan, 2005; Melanlıoğlu, 2008). Bu bağlamdanhareketle dil ile kültür birbirinin ayrılmaz birer parçadır (İşcan,2017). Kaplan'a (1983) göre dil, kültürün temel taşıdır. Toplumun düşünce dünyasını, günlük yaşantı, ihtiyaç, bilgi ve becerilerini yani toplumun kültürünün aktarıcısı olan dili kültürdenayrı düşünmemiz mümkün değildir (Çekin, 2020). Bu bağlamda dil ile kültür bir bütündür. Özbay (2002)'ın da çalışmasında ifade ettiği gibi dil bir kültür taşıyıcısıdır. Küreselleşen dünyamızda bilgi ve teknoloji sayesinde sınırların ortadan kalkmış farklı

kültürlere ulaşım daha olanaklı hâle gelmiştir. Başka bir kültürü tanımanın en kolay ve eğlenceli yolu o toplumun dilini öğrenmektir (İşcan, 2017; Özdin, 2020). Yeni bir dil öğrenmek o dili oluşturan kültürü de öğrenmektir. Böylelikle yabancı dili öğrenen bireylerin yazdığı, okuduğu, konuştuğu, iletişim kurduğu her şey daha anlamlı hâle gelecektir.

2.2. Yabancı Dil Öğretimi

Teknoloji alanındaki gelişmeler, küreselleşme, siyasi, eğitim, ekonomik, askeri alandaki iş birlikleri özellikle son yıllarda yabancı dil öğretimi konusunun önemini ortaya çıkarmaktadır. Bireylerin içinde doğup büyüdüğü ana dili dışında eğitim, sosyal ve mesleki açıdan gelişim sağlamak için öğretilen dil 'yabancı dil' olarak ifade edilmektedir (TDK, 2021). Yabancı dil öğrenimi bireyin ana dilin dışında farklı bir dil ve o dili oluşturan kültürü öğrenmesidir.

Dünya üzerinde binlerce dil olmasına karşın uluslar sadece kendi dilleri ile iletişim kuramadıkları için ikinci hatta üçüncü, dördüncü dil öğrenme gereksinimleri ortaya çıkmıştır. İş, eğitim, ekonomi, gezi vb. etmenlerle ortaya çıkan yabancı dil öğrenme ihtiyacı öğrenilen dillerin üzerinde etkili olmaktadır. Avrupa Ortak Dil Çerçeve metninde dil kullanım alanları şu şekilde yer almaktadır: Dil kullanım alanları 4 ana başlık altında toplanmıştır. "Kişisel, Kamusal, Mesleki ve Eğitim" (CEFR, 2002:50). Bu alanlar genel olarak dil öğrenme amacında olan bireylerin hedeflerine ulaşma yolunda aldıkları eğitim, kurs, kitap vs. içerikleri belirleme noktasında etkili olmaktadır. Bireylerin yabancı bir dilin öğrenilmesini sağlayan etmenlerin başında da o dile hâkim ülkenin dünya üzerindeki gücü, üretkenliği ve başarısı gelmektedir (Demirel, 2003). Sanat, edebiyat, eğitim, turizm, iktisat ve teknoloji gibi alanlarda söz sahibi ülkelerin dilleri yabancı dil olarak en çok tercih edilen diller olmaktadır.

Özellikle 21. yüzyılda ülkeler dillerini başka milletlere daha başarılı ve hızlı şekilde öğretebilme üzerine araştırmalar yapmaktadırlar. İçinde bulunduğumuz çağda yabancı dil bilmenin önemi tartışılamaz. Tapan (1990)'a göre yabancı dil öğretimi ile bireyler yeni bakış açıları kazanmakta, farklı dünyalar ve kültürler ile tanışmakta dolayısıyla ufku genişlemekte

ve başka kültürlere karşı önyargısı azalmaktadır. Coğrafi sınırların teknolojik gelişmeler sayesinde bir önemi kalmamıştır. İnsanların kendi toplumu dışındaki bireylerin dünyasını öğrenmesi, tanıması anlayabilmesi ve iletişim kurabilmesi yabancı bir dil öğrenerek mümkündür.

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda yabancı dil bilmenin önemi kişisel ve toplumsal olarak her yönden katkısı tartışılamaz. Küreselleşmenin ve hızla gelişen teknoloji sayesinde dünyanın iki farklı noktasındaki insanlar çok rahat görüşebilmekte, iletişim kurabilmekte, iş ilişkileri geliştirmektedir. Bu durum yabancı bir dil bilmenin günümüzde ana dilini bilmek kadar öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Yabancı dil öğretiminde yalnızca ders kitaplarını kullanmak yeterli gelmeyecektir, başarı amacı aynı zamanda farklı duyulara hitap eden birçok çeşitli materyalin kullanılması gerekliliğini deortaya çıkarmıştır (Temizyürek, 2016). Dile her yerde fazlaca maruz kalan öğrenci için bu durum hem öğrencinin dil öğrenme motivasyonunu artıracak hem de öğrenilenlerin kalıcılığı üzerinde etkin rol oynayacaktır.

. Öğrenmelerin kalıcılığını arttıran bir diğer unsur dadil öğretiminde tekrarlara fazla yer verilmesidir. Dil dört temele beceri olan okuma, yazma, konuşa ve dinleme becerilerinden oluşan bir bütündür (Demirel, 2014). Dil becerisi doğumdan önce başlayıp aile, çevre ve okul desteğiyle gelişen bir yapıdır. Yabancı dil öğretimi sistemli, planlı ve öğrenciye uygun şekilde hazırlanarak yapılmalıdır. Demirel'e (1993: 95) göre yabancı dil öğretiminde üzerinde durulması geren temel ilkeler şunlardır.

- Dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerisini geliştirme,
- Öğretim etkinlikleri yapma,
- Basitten karmaşığa, somuttan soyuta öğretim yapma,
- Görsel-işitsel araçların kullanımıyla öğretimi destekleme,
- Ana dil yalnızca gerektiğinde kullanılma,

- Tek seferde bir dil yapısı sunma,
- Verilen bilgilerin günlük hayata aktarılmasının sağlanma,
- Öğrencilerin sınıfa etkin katılımının sağlanma,
- Bireysel farklılıkları hesaba katarak öğretim yapma,
- Öğrencileri motive etme ve öğrenmeye teşvik etme.

Dili öğrenirken ve öğretirken amaca uygun şekilde planlanmış doğru yöntemin kullanılması gerekmektedir. Genel olarak belirlenmiş dil öğretim yöntemleri şunlardır (Barın, 2004):

Dil Öğretim Yöntemleri

a. Dil Bilgisi - Çeviri Yöntemi

b. Doğrudan Yöntem

c. Okuma Yöntemi

ç. Kulak-Dil Alışkanlığı Yöntemi

d. Görme ve İşitmeye Dayalı Yöntem

e. Bilişsel Yöntem

f. İletişimsel Yaklaşım

g. Seçmeci Yöntem

ğ. Toplu Fiziksel Tepki

h. Sessiz Yol Yöntemi

ı. Topluluk ile Dil Öğretimi

i. Telkin Yöntemi

Bu yöntemler arasında çalışmasına göre en uygun olan dil öğretim yaklaşımı her yöntemin en iyi taraflarını alan, bir yapı öğrenilmeden diğerine geçilmeyen, öğrencinin

motive olduğu, gerçek hayata dönük şekilde hemen okuma ve yazma becerilerinin gelişimine başlanan, anlamlı ve iletişim kurmaya dönük şekilde tekrarların yapıldığı "*Seçmeci Yöntem*"dir. Bu yöntemde kolaydan zora, somuttan soyuta ilkesi doğrultusunda öğrenciler arasındaki öğrenme farklarına dikkat edilmektedir (Barın, 2004).

2.3. Avrupa Ortak Dil Çerçeve Programı Nedir?

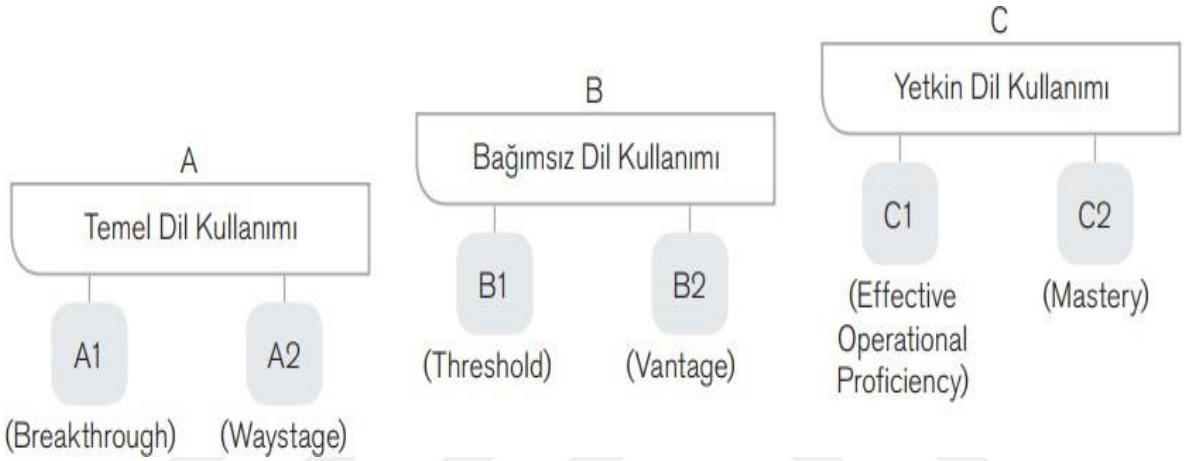
Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, Avrupa ülkelerinde dil öğretimindeki öğretim programlarının, program yönergelerinin, sınav hazırlama ve ders kitapları oluşturma gibi çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunumunu hedefler (CEFR, 2002). Avrupa Konseyi, Ortak çerçeve programı ile üye ülkelerde dil öğrenenlerin neleri öğrenmeleri gerektiğini, yeterlilik düzeylerini ve ne ölçüde geliştirmeleri gerektiğinin de çerçevesini de belirtir. Tanımlanan dil seviyeleri için nesnel ölçütler belirlenmiştir. Dil öğretimi o dile ait kültürün de öğretimidir. Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi bu doğrultuda dil ve kültür çeşitliliğinin artmasını dolayısıyla toplumlar arası iletişimin, iş birliklerinin artmasını da hedeflemektedir.

Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (2002)'ne göre dil öğrenmek hayat boyu süren bir eylemdir. Öğrenim sürecinin her basamağında elde ettiği kazanımın ölçülmesi için gerekli yeterlik düzeylerini de tanımlamıştır. Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesini temel alarak öğrenilenlerin şeffaf ve doğru şekilde belgelendirilmesi için uluslararası geçerliliği olan "*Avrupa Dil Portfolyosu"* kullanılmaktadır. Portfolyo uzun yıllardır kullanılmaktadır ve öğrencilerin dil öğrenme sürecinde kazandıkları kazanımları değerlendirmelerini, belgelendirmelerini sağlar. Avrupa Dil Portfolyosu üç kısımdan oluşmaktadır:

1. Dil Pasaportu: Yabancı dili öğrenen kişinin dil öğrenme düzeyinin sahip olduğu yeterliliklerin belgesidir.
2. Dil Geçmişi: Yabancı dil öğrenen kişinin hedeflerini, süreçteki gelişiminin, günlük ilerleme kayıtlarının tutulmasıdır.

3. Dil Öğrenim Geçmişi: Yabancı dil öğrenen kişinin öğrendiği dille yaptığı çalışmaların yer aldığı dosyadır. Diploma, sertifika gibi belgeler bu dosya içinde bulunmaktadır (Demirel, 2010).

Ortak Çerçeve metninde genel anlamda dil seviyeleri şu şekilde gruplandırılmıştır: A (temel seviye), B (bağımsız seviye) ve C (yetkin seviye) olmak üzere üç ana bölüme bu üç ana bölüm de kendi içinde iki alt bölüme ayrılmıştır.

Şekil 1. Dil Seviyeleri (MEB, 2009:30)

Çerçeve programda Ortak Öneri Düzeyleri sisteminin temel becerilere göre basit ve bütünsel bir bölümde özetlenmesi şu şekilde yer almaktadır:

Tablo1

Temel dil becerileri

Yetkin Dil Kullanımı	**C2**	Okuduğu ve duyduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir. Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiği bilgileri özetleyebilir; gerekçe ve açıklamaları bağlantılı bir anlatımla dile getirebilir. Kendini anında, çok akıcı ve açıkça ifade edebilir. Çözümü güç olan konularda da ince anlam farklılıklarını vurgulayabilir.
	C1	Geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir. Sık sık sözcük arama zorunluluğu duymadan kendini anında ve akıcı bir dille ifade edebilir. Dili, toplumsal ve meslek yaşamında, eğitim ve öğretimde etkin ve esnek bir şekilde kullanabilir. Karmaşık konularda görüşlerini açık, düzenli ve ayrıntılı biçimde belirtebilir. Bu sırada çeşitli dilsel araçları uygun şekilde kullanarak metinleri birbirine bağlayabilir.
Bağımsız Dil Kullanımı	**B2**	Soyut ve somut konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir; kendi uzmanlık alanındaki tartışmaları da anlayabilir. Kendini o denli akıcı ve anında ifade edebilir ki, anadilli konuşurlarıyla az çaba göstererek anlaşabilmesi mümkündür. Kendini geniş bir konu alanında belirgin ve ayrıntılı bir şekilde ifade edebilir, güncel bir konuda görüşünü belirtebilir ve çeşitli olanakların olumlu ve olumsuz yönlerine değinebilir.
	B1	Anlaşılır ve ölçünlü bir dille konuşulduğunda, iş, okul, boş zaman etkinlikleri vb. gibi bilinen şeyler söz konusu olduğunda, konuşmanın ana hatlarını anlayabilir. Öğrenmekte olduğu dilin konuşulduğu ülkeye yaptığı yolculuklarda karşılaştığı çoğu zorlukların üstesinden gelebilir. Bilinen konularda ve ilgi duyduğu alanlarda kendini basit ve bağlantılı olarak ifade edebilir. Deneyim ve olaylar hakkında bilgi verebilir; hayal, beklenti, amaç ve hedeflerini anlatabilir, tasarı ve görüşlerinin kısa gerekçelerini gösterir ya da bunlara açıklamalar getirebilir.
Temel Dil Kullanımı	**A2**	İlgi alanıyla ilgili cümleleri ve sıkça kullanılan anlatımları (örneğin, kişi ve aileyle ilgili bilgileri, alışveriş, iş, yakın çevre) anlayabilir. Bilinen alışılmış konularda, doğrudan doğruya bilgi alışverişi söz konusu olduğunda, alışılagelmiş, basit durumlarda kendini ifade edebilir. Geçmişi, eğitimi, çevresi ve doğrudan gereksinimleriyle bağlantılı şeyleri basit dilsel araçlar yardımıyla anlatabilir.
	A1	Somut ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan, bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir. Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıştırabilir. Başkalarına, kendileri hakkında (örneğin, nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları ve nelere sahip oldukları) sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir. Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve de yardımcı oluyorlarsa, onlarla basit yollardan anlaşabilir.

(AOÖÇ, 2002:31)

Tablo 1'de görüldüğü gibi çerçeve programda üç ana bölüme ayrılan dil seviyeleri için basit ve toparlayıcı şekilde kazanımlara yer verilmiştir.

2.4. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma-Anlama Becerisi

Ana dil öğretiminde olduğu gibi yabancı dil öğretiminin de amacı dört temel dil becerisi olarak okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini kazandırarak hedef dili doğru ve işlevsel şekilde kullandırmaktır. Okuma işlemi dili anlamaya dönük yapılan en önemli çalışmaların başında gelmektedir (Gürler, 2022). Dolayısıyla öğretim sırasında en başta geliştirilmesi gereken bir beceri olan okuma becerisi için belirlenmiş kazanımlar vardır.Dil öğretiminde öncelikle kelime hazinesi bakımından öğrenci donanımlı hâle gelmeli ve okuduğunu anlamalı, anladığını da ifade edebilir hâle gelmelidir. Yabancı bir dilde okumayı öğrenmek dil öğretiminde en temel basamaklardan biridir (Demirkapılı, 2022). Okuma ve anlama süreci yazar ile okuyucu arasında bağ kuran aktif bir süreçtir (Akyol, 2006; Demirel, 2018; Uğur, 2019).

Öğrenci üst düzey bilişsel bir süreci içeren okuma işlevi içerisinde sadece imgeleri tanımakve seslendirmekle kalmaz aynı zamanda okuduğunu anlamlandırırsa dört temel dil becerisinden belki de en önemlisi olan okuma-anlama becerisini başarıyla kazanılmış olacaktır. Bu yönüyle okuma işlemi harfleri ya da sözcükleri basit bir tanıma, seslendirme etkinliği değil, okuduğunu kişisel bilgilerle yorumlama, ondan bir anlam çıkarmayı içeren zihinsel süreçtir (Bamberger, 1990; Akbaşoğul vd., 2019; Özcan, 2022).

Okuma-anlama becerisi gelişmiş bireyler yetiştiren toplumların gelişmişlik düzeyi artacaktır (Gençer, 2018). Çünkü zihinde meydana gelen okuma anlama, analiz, sentez süreçleri eğitimle geliştirilebilir. Böylelikle okuduğunu anlayan, düşünen, değerlendirmeler yapan, içinde yaşadığı toplumu daha iyi anlayan, olayları ve olguları sorgulayan, yeni bilgileri ve dilleri kolaylıkla öğrenebilen, hayaller kuran, okuma kültürü kazanmış ufukları açık eğitimlibireyler ve toplumlar oluşacaktır (Akyol, 2006:29; Sever, 2013; Özcan, 2022). Aynı zamandaokuma becerisinin kazanılmış olması diğer dil becerilerinin de gelişmesine katkı sağlar. Çünkü okuduğunu anlamlandırabilen birey kolaylıkla ve daha istekli şekilde yazma, konuşma ve dinleme üzerine de çalışmalarda bulunacaktır. Arıcı ve Taşkın (2019) da çalışmalarında okuma ile diğer dil becerileri arasında olumlu yönde sıkı bir ilişkinin olduğunu dile getirmişlerdir.

Dili oluşturan kelimelerin öğretimi okuma –anlama becerisi için oldukça önemlidir çünkü kelimelerin zihinde bir karşılığı varsa o kelime anlamlıdır ve okununca anlama kavrama sonucuna erişilebilir (Palaz, 2022). Demirel (2018) de çalışmasında okuma sonrasında içeriği anlama ve bir anlam çıkarma gerçeklemesi gerektiğini vurgulamıştır. Amaç sadece kelimelerin doğru telaffuzu değil zihinde bir analiz, sentez süreci oluşmalıdır. Özellikle yabancı dil öğretimin başlıca amacı olan hedef dili anlamak adına okuma-anlama becerisinin geliştirilmesi ve kelime dağarcığının artırılması için seviyeye uygun şekilde hazırlanmış olan farklı türlerde metinler ve metinleri çözümlemeye dönük etkinlikler üzerinde durulmalıdır.

Okuma-anlama becerisinin gelişmesi için metinle ilgili okuma öncesi okuma sırasında ve okuma sonrasında etkinlikler planlanmalıdır. Okuma öncesinde öğrenciyi metne hazırlamak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öğrenci metnin başlığı ve varsa resimleri ile ilgili tahminlerde bulunmalı ve akıl yürütme çalışmaları yapmalıdır böylelikle öğrencinin merakı ortaya çıkmış olacak ve metin ile ilgili içerikler sezdirilmiş olacaktır. Bu metne hazırlık çalışmasıyla öğrenci metnin içeriğini ve dil bilgisi yapılarını daha kolay kavrama imkânı bulacaktır.

Okuma sırası etkinliklerde ise amaç öğrencinin metni daha iyi kavramasını sağlamaktır. Bu amaçla metne ilişkin sorular sorarak öğrencinin merakı uyandırılmalıdır ve öğrenci böylelikle metnin devamını okumaya daha da istekli hâle gelecektir. Yapılan yüksek sesli okumalar ile varsa telaffuz hataları anında düzeltme imkânı sağlanmış olur.

Okuma sonrası etkinliklerde de metni çözümlemeye dönük sorulara, beyin fırtınasına, öğrenciyi konuşturmaya dönük dil etkinliklerine yer verilmelidir. Böylelikle öğrencinin zihninde metin daha iyi oturmuş olacaktır. Metin sonrası yazma etkinliklerine de fazlaca yer verilmektedir. Bunlara boşluk doldurma, doğru-yanlış, bulmaca, anlama çözümleme sorularını yanıtlama, hikâye tamamlama etkinlikleri örnek verilebilir. Ayrıca metinlerde görsellere de yer verilmelidir (Akıncılar, 2018). Görsellerle desteklenen metinler özellikle başlangıç seviyesindeki öğrenciler için eğlenceli şekilde okuduğunu anlama noktasında yardımcı olacak ve dilin zihninde canlanmasını sağlayacaktır.

Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde belirlenen üç ana dil seviyesinde öğrencinin sahip olması gereken ayrı kazanımları vardır. Okuma-anlama becerisi için kazanımlar seviyelere göre şu şekilde sıralanmıştır:

Tablo 2

Seviyelere göre okuma-anlama becerisi genel kazanımları

	Okuma Anlama, Genel
C2	Yazılı tüm metinlerin çoğunu (soyut, yapısal olarak karmaşık ya da günlük konuşma dilini kapsayan edebî olan ya da olmayan metinler de dahil) anlayabilir ve eleştirip yorumlayabilir. İnce üslup farklılıkları ve örtük anlamlar dahil, geniş kapsamlı, uzun ve karmaşık metinleri anlayabilir.
C1	Kendi uzmanlık alanı dışında olsa da, uzun ve karmaşık metinleri, zor bölümleri birkaç kere okuduğunda ayrıntılarıyla anlayabilir.
B2	Kendi kendine okuyabilir, okuduğu amaca yönelik ve metne uygun olarak okuma tarzını ve hızını ayarlayabilir, uygun başvuru kitaplarını seçerek kullanabilir. Okuma anlama için yeterli geniş bir sözcük dağarcığına sahip olsa da, nadir kullanılan deyimleri anlamakta zorluk çekebilir.
B1	Kendi ilgi ve uzmanlık alanlarıyla ilgili konular üzerine okuduğu karmaşık olmayan teknik metinleri yeterli seviyede anlayabilir.
A2	Günlük ya da mesleki dilde yaygın olan sözcükler kullanıldığında, alışılagelmiş somut konuları içeren kısa ve basit metinleri anlayabilir.
	Çok sık kullanılan sözcüklerden oluşan ve belli bölümleri bilinen uluslararası sözcükleri içeren kısa ve basit metinleri okuyup anlayabilir.
A1	Tanıdığı isimleri, sözcükleri ve basit deyimleri seçerek ve metni gerektiğinde tekrar tekrar okuyarak çok kısa ve basit metinleri yavaş yavaş okuyup anlayabilir.

(AOÖÇ, 2002:72)

Tabloda görüldüğü gibi okuma-anlama becerisinin genel kazanımları seviyelere göre yer almaktadır. Belirtilen kazanımlar çerçevesinde öğrenme-öğretme etkinlikleri, seçilecek öğretim yöntemleri ve kullanılacak materyaller öğrenci seviyesine uygun şekilde düzenlenerek uygulanmalıdır.

2.5. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi

Dünya üzerinde en çok konuşulan diller arasında olan Türkçeye gösterilen ilgi ve öğrenen sayısı her geçen gün artmaktadır. Göçer (2013) çalışmasında Türkçeye olan ilginin artmasıyla ilgili ülkemizin coğrafi konumu, ekonomi, sanayi, ticaret alanlarındaki yükselişi dünya üzerinde daha güçlü görünür olmasının etkili olduğunu vurgulamıştır. Türkiye'nin ve Türkçenin dünya üzerinde daha görünür olması, jeopolitik konum dolayısıyla komşu ülkelerden Türkiye'ye yaşanan göç dalgası ile yabancılar için Türk dilini ve kültürünü öğrenmek, tanımak daha cazip hâle gelmiştir.

Yabancılara Türkçenin öğretimi konusunda karşımıza çıkan ilk eser Kaşgarlı Mahmut'un 1072-1074 yılları arasında yazdığı Divanu Lügatü't-Türk adlı eseridir. Sözlük niteliği de taşıyan eser o dönem insanı ve yaşantısı hakkında da pek çok bilgi vermesi açısından oldukça kıymetlidir. Türkçeyi öğretirken, dilin kültürden ayrılamayacağı görüşü ile Türk kültürünü de tanıtma, öğretme amacını da taşıyan eser günlük hayattan hikâyelere, atasözlerine yer vererek Türkçeyi öğrenen birey için örnekten kurala ulaşmasını sağlamak istemiştir (Barın, 2004).

Yabancılara Türkçe'nin öğretimi konusunda ikinci en önemli eser Ali Şir Nevai'nin 15.yüzyılda yazdığı Muhakemetü'I-Lügateyn adlı eseridir. Bu eserde Farsça ile Türkçenin karşılaştırmasını yaparak Türkçenin her yönden daha iyi bir dil olduğunu ortaya koymak istemiştir. Türk kültüründen de örnekler veren eser dönemin coğrafyası, Türk insanının yaşantısı, gelenek ve görenekleri hakkında bilgi vermesi bakımından oldukça önemlidir (Barın, 2004; Uyanık, 2019). Tarihimizde Türkçeye verilen önemi gösteren bir diğer önemli şahsiyet de Karamanoğlu Mehmet Bey'dir. Karamanoğlu Mehmet Bey 1277'de fermanında; "Bundan böyle divanda, dergâhta, bargâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil konuşulmaya" diyerek dilin bir toplum için ne kadar önemli olduğunun farkına varmış ve dili korumanın önemi üzerinde durmuştur.

Günümüzde de Türkçenin öğretimi özel kurslar, üniversite bünyesindeki TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezleri) ve özellikle yurt dışında Türk Maarif Vakfı ve Yunus Emre Enstitüsü aracılığı ile sistemli bir şekilde yürütülmektedir. Türk dilinin öğretimi, Türkçe ve

Türk kültürünün yaygınlaşması, başka milletlerce tanınması ve yaşatılması için oldukça önemlidir. Bu bağlamdan hareketle dil öğretimi doğru teknik ve yöntemler kullanılarak yapılmalıdır (Barın, 2004). Barın'a göre Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde temel ilkeler şöylesıralanmaktadır:

a. Dil Öğretiminin Planlanması
b. Dört Temel Beceriyi Dikkate Alma
c. Basitten Karmaşığa, Somuttan Soyuta Gitme
d. Bir Se/erde Tek Yapıyı Sunma
e. Verilen Bilgi ve Örneklerin Hayata Uygunluğu
f. Öğrencileri Aktif Kılma
g. Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma
h. Görme ve İşitmeye Dayalı Araçlardan Yararlanma

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde genel ilkeler ise şunlardır:

a. Kullanılan Dilin Öğretilmesi
b. Telaffuza Önem Verme
c. Öğrencilerin Bildiği Kelimelere Dayanarak Yeni Cümleler Kurma
d. Öğrencilere Öğrendiklerini Uygulama İmkânının Verilmesi
e. Herkese Eşit Söz Hakkı Tanınması
f. Öğrencinin Kendini Yazılı ve Sözlü ifade Edebilmesi
g. Dil ile Birlikte Kültürün Verilmesi
h. Hem Bireysel Çalışmalara Hem de Grup Çalışmalarına Gereken Ölçüde Yer Verilmesi
i. Dersi Sıkıcı Olmaktan Kurtaracak Çeşitli Uygulamalara Yer Verilmesi
j. Öğretilmeyenlerin Sorulmaması

k. Öğrencinin Öğreneceği Kadar Bilgi Verilmesi

l. Öğrencilerin Yaptıkları Yanlışların Anında Düzeltilmesi

m. Yöntemin Belirlenmesi

Yukarıda sıralanan genel ve temel ilkeler ışığında seviyelere ve ihtiyaçlara göre oluşturulmuş öğretim materyalleri, öğretim programları ve ölçme değerlendirme çalışmaları ile Türkçenin ve Türk kültürünün dünya üzerinde yaygınlaşmasını, Türk dilinin öğretiminin daha kolay ve işlevsel olmasını, Türkçeye olan ilginin daha da artmasını sağlayacaktır. Bu doğrultuda yapılandil öğretimi başarıya daha yakın olacaktır.

2.6. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A2 Seviyesi Okuma Becerisi Kazanımlar

Yurt dışında eğitim öğretim faaliyetleri yürütmek amacıyla kurulan Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı" için "Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR)" esas alınmıştır. Bu programda dört temel dil becerisine ve seviyeler uygun kazanım listeleri yer almaktadır. Kazanımların oluşturulmasında Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan dil yeterlikleri temel alınmıştır. Kazanımlar hem dil seviyelerine hem de dili kullanma becerilerine göre A1-A2(Temel Dil Kullanımı), B1-B2 (Bağımsız Dil Kullanımı), C1 (Yetkin Dil Kullanımı) şeklinde üç ana bölüme ayrılmıştır. Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde okuma-anlama becerisi üzerinde durulduğu için programda yer alan A2 seviyesi okuma becerileri kazanımları şöyledir:

Tablo 3

A2 Seviyesi okuma becerisi kazanım listesi

A2 Okuma Becerisi Kazanım Listesi	
A2.O.1.	Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.
A2.O.2.	Sık kullanılan deyimleri bağlamdan hareketle anlamlandırır.
A2.O.3.	Hava durumuyla ilgili bilgileri belirler.
A2.O.4.	Sayısal ifadeleri tanır.
A2.O.5.	Temel soru kalıplarına yönelik bilgileri belirler.
A2.O.6.	Temel soru ifadelerini tanır.
A2.O.7.	Kişisel bilgiler içeren metinleri anlar.
A2.O.8.	Günlük hayattaki basit yönergeleri takip eder.
A2.O.9.	Bir durum/işin yapılışına ilişkin tarif ve yönergeleri takip eder.
A2.O.10.	Bir ürünün tanıtımı ve/veya kullanımıyla ilgili metinlerdeki bilgileri sıralar.
A2.O.11.	Okuduğu metinde geçen akrabalık adlarını belirler.
A2.O.12.	Günlük hayatta sık karşılaşılan bilgilendirme yönlendirme ve uyarı içeren levha ve simgeleri tanır.
A2.O.13.	Basit betimleyici ifadeleri tanır.
A2.O.14.	Tarih/zaman ifadelerini tanır.
A2.O.15.	Günlük hayatta sıklıkla kullanılan ölçü birimlerini/miktar ifadelerini tanır.
A2.O.16.	Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.
A2.O.17.	Bilinen/güncel konularda yazılmış basit metinleri anlar.
A2.O.18.	Metinlerdeki karşılaştırma unsurlarını belirler.
A2.O.19.	Mesleklerle ilgili özellikleri belirler.
A2.O.20.	Afiş, bilet, broşür, duyuru, ilan, menü vb. metinlerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
A2.O.21.	Yardım talebi/izin/ rica/özür içeren ifadeleri tanır.
A2.O.22.	Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.
A2.O.23.	Yol, yön ve adres tarifi içeren metinleri anlar.
A2.O.24.	Bir haber metnindeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri belirler.
A2.O.25.	E-posta veya mektuplardaki kalıp ifadeleri belirler.
A2.O.26.	E-posta veya mektuplardaki iletileri anlar.
A2.O.27.	Metinde geçen kişisel bakım ve sağlıkla ilgili bilgileri seçer.
A2.O.28.	Seyahat ve konaklamaya ilişkin bilgileri seçer.
A2.O.29.	Ulaşıma ve ulaşım araçlarına ilişkin temel bilgileri seçer.
A2.O.30.	Kültürel bağlamlara (gelenekler, kutlama, davet, tebrik, teşekkür, temenni, taziye, bayram, anma vb.) uygun kalıp ifadeleri ve anlamlarını belirler.
A2.O.31.	Metinde geçen kültürel özelliklere ilişkin bilgileri belirler.
A2.O.32.	Metinlerdeki tavsiye/ uyarı cümlelerini belirler.
A2.O.33.	Metinlerdeki tercih/teklif cümlelerini belirler.
A2.O.34.	Metinlerdeki duygu ifadelerini belirler.
A2.O.35.	Metinlerdeki düşünce/görüşleri belirler.
A2.O.36.	Öneri ifadelerini belirler.
A2.O.37.	Metinlerdeki günlük rutinlere ilişkin ifadeleri belirler.
A2.O.38.	Kişisel bilgi ve görüş isteyen/bildiren metinleri (röportaj, anket vb.) anlar.
A2.O.39.	Kabul/ret/onay ifadelerini belirler.
A2.O.40.	Metinde verilen olay/bilgileri zaman ve mantık akışına göre sıralar.
A2.O.41.	Metinlerde geçen gerekçelendirme ifadelerini tanır.
A2.O.42.	Öyküleyici metinlerdeki olay örgüsü, yer, zaman ve kişileri belirler.
A2.O.43.	Gazete, dergi ve çoklu ortamlardan ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
A2.O.44.	Bir metinden istenilen bilgileri seçer.

Tablo 3'ün devamı

A2.O.45. Metindeki plan/tasarı/hayalleri anlatan ifadeleri belirler.
A2.O.46. Metnin konusunu ve temel iletisini belirler.
A2.O.47. Biyografi metinlerini anlar.
A2.O.48. Harita, kroki, grafik, tablo, zaman çizelgesi gibi görsellerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
A2.O.49. Planlama içeren metinleri anlar.
A2.O.50. Karikatür veya mizah içerikli basit metinlerin iletilerini belirler.
A2.O.51. Metinleri doğru telaffuzla okur.
A2.O.52. Okuduklarından hareketle çıkarımlar yapar.
A2.O.53. Okuduklarını anlamak için başvuru kaynaklarını kullanır.
A2.O.54. Okuma amacını belirler.
A2.O.55. Okuma amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.
A2.O.56. Temel bağdaşıklık ögelerinin anlama etkisini fark eder.
A2.O.57. Görsellerle desteklenmiş öyküleyici bir metnin iletisini anlar.
A2.O.58. Görsellerle desteklenmiş ilgi alanına giren metinlerin iletilerini anlar.
A2.O.59. Okuduklarındaki/ metindeki temel tutarlılık unsurlarını belirler.
A2.O.60. Geçmişe ilişkin olayları/ durumları belirler.
A2.O.61. Toplumsal yaşam alanlarına yönelik metinlerde kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.
A2.O.62. Tahmin ifadelerini belirler.
A2.O.63. Nezaket ifadelerini belirler.
A2.O.64. Hobi/ilgi alanlarına ilişkin metinleri/konuşmaları anlar.
A2.O.65. Gözlem ve izlenim içeren ifadeleri belirler.
A2.O.66. Gerekçelendirme ifadelerini belirler.
A2.O.67. Okuduklarını özetler.

(MEB, 2020: 45-46)

Tablo 3 incelendiğinde öğrencinin okuma becerisini kazanması için sahip olması gereken kazanımlar yer almaktadır. Hazırlanacak öğretim programları, dil etkinlikleri, tüm materyaller bu kazanımlar çerçevesinde hazırlanmalıdır.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer alan öğrencilerin sahip olmaları gereken dil yapıları dil seviyelerine göre şu şekilde gruplandırılmıştır:

Tablo 4

Dil bilgisi içeriği

A2	*Gelecek zaman + zaman zarfları *Görülen geçmiş zaman + zaman zarfları *Duyulan geçmiş zaman + zaman zarfları *Geniş zaman + sıklık zarfları *Ek fiil (görülen ve duyulan geçmiş zaman) *Zamirler, zamir +ki (Benimki) *Sıfatlar *Zarflar *Zarf fiiller (-Ip, -ArAk, -mAdAn, -A ... -A) *Gereklilik Kipi: (-mAlI/-mAk zorunda, -mAk gerek, -mAk lazım) *Dilek-Şart kipi *Yeterlik fiili (yetenek, tahmin, olasılık) *Bağlaçlar (hem ... hem, ne... ne, veya, belki, ya...ya, dA) *-mAdAn önce/-DIktAn sonra	*Gibi, kadar (Benzetme/karşılaştırma) *-cA, -A göre *bu yüzden/bu sebeple *-An (sıfat fiil) *Basit adlaştırmalar (-mAyI sev-/-mAk iste-...) *-mAk için, -mAk üzere, -mAsI için *Mesela, örneğin *Doğrudan anlatım (diye sormuş/diye cevap vermiş) *Ünlemler *İkilemeler * -I beğen-/-I beğenme-, -I tercih et-/-I seç- * Kesinlikle/mutlaka * sadece ... değil ... ayrıca/aynı zamanda

(MEB, 2020 :75)

Tabloda görüldüğü üzere Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda yer alan öğrencilerin sahip olmaları gereken dil yapıları dil seviyelerine göre ayrılmıştır. Öğrenci dili öğrenirken okuma-yazma becerilerini tam olarak kazanmak ve dil öğretimin nihai hedefi olan okuduğunu, yazdığını, konuştuğunu anlama yetisi için sahip olması gereken dil yapıları yer almaktadır.

2.7. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Metin Kullanımı

İnsan zihninde oluşan duygu ve düşüncelerin belli kurallar çerçevesinde cümleler hâlinde sunulması 'metin' diye tanımlanabilir. Günay (2007)'a göre metin, baştan sonuna kadar belli bir anlamı taşıyan göstergelerin oluşturduğu bir yapıdır.

Dil öğretimi en temelde iletişim kurabilmeyi hedeflerken dört temel dil becerisini de kazandırmayı amaçlar. Bu amaçla dil öğretimi sırasında yazılı, görsel ve işitsel pek çok materyal kullanılır. Metinler okuma -yazma becerileri ile doğrudan bağlantılı olduğu için dil öğretiminde metinler üzerinde oldukça fazla durulmaktadır. Bu becerilerin kazanılması, kalıcı öğrenmeler için dil etkinliklerinde seviyeye uygun şekilde hazırlanmış metinler kullanılmaktadır (Şimşek, 2011; Çelebi, 2006; Tüfekçioğlu, 2013).

Dilin kullanımının en güzel örneği olarak da öğrencinin düzeyine göre dile daha fazla temas etmesi için öğretim sürecinde metinlere yer verilmesi zaman tasarrufu, yeni kelimeler öğrenme, dilin söz varlığını tanıma, öğrendiklerini pekiştirme, dili somutlaştırma gibi olanaklar sunmaktadır (Güneş, 2013; Şimşek, 2011).

Dil öğreniminde en temel girdiler okuma becerisinin geliştirilmesi yoluyla sağlanmaktadır dolayısıyla öğrencilere dilsel ve kültürel açıdan zengin içeriklerle oluşturulmuş metinlerin sunulması ve ders ortamında ya da ders dışında bu metinlerin kullanılması dil öğretiminin başarısı için oldukça faydalı olacaktır (Özmen, 2019).

Dil öğretiminde kullanılacak metinler genel anlamda iki türlü gruplanmaktadır. Bunlardan ilki kurmaca(yapay) metinlerdir. Kurmaca metinler, yabancı dil öğrenicisinin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurularak oluşturulan Avrupa Ortak Çerçeve Metninde belirlenen seviyelerin hedef kazanımlarına uygun şekilde dil öğretimi amacıyla hazırlanmışlardır. Her yaş ve seviyeye uygun olarak hazırlanabilen bu metinler ders kitaplarında fazlaca yer almaktadır.

Dil öğretiminde kullanılan bir diğer metin türü ise özgün metinlerdir. Dilin en doğal yapısını, inceliklerini yansıtması bakımından dil öğretiminde kullanılması uygun olan bu metinlerin, öğrenci seviyesine göre olmayışı ve dil öğretimi amacıyla yazılmamış olması eleştirilen noktalar arasındadır. Özgün metinler temel düzeydeki öğrenciler için seviye üstü geleceğinden metinlerin seviyelere ve konularına uygun hâlde sunulması, daha anlamlı okumalar yapabilmek yerinde olacaktır(Bayraktar, 2016; Ay, 2021). Çünkü mecazlı anlatımlar, uzun derin anlamlı cümleler ya da üst düzey dil bilgisi yapıları dili yeni öğrenen birey içinoldukça işi zorlaştırmaktadır (Eroğlu, 2015). Crossley vd. (2007) çalışmalarında seviye üstü kelimelerin ve anlatımların bulunduğu metinleri okumak durumunda kalan öğrencinin okumakta zorlanacağı veokumaktan vazgeçebileceğinden bahsetmişlerdir.

Özgün metinler içinde doğduğu toplumu yani kültürü, yaşamı en iyi yansıtan, anlatan metinlerdir. Kültür demek dil demektir (Kaplan,1983) düşüncesinden hareketle dil ve kültürün ayrılmaz parçalar olduğu, dil öğrenirken hedef dilin ait olduğu kültüründe öğrenilmesi gerekmektedir (İşcan, 2017). Dolayısıyla bir toplumun kültürünü, düşünce dünyasını, kelime hazinesini ve tabi ki dilini en doğal şekilde yansıtan edebi-özgün metinler yabancı dil öğretiminde okuma-anlama becerisinin gelişimi için muhteşem birer kaynak niteliği taşımaktadır. Özgün metinlerin okunması o dilin inceliklerinin, kültürünün öğrenilmesi bakımından oldukça önemlidir (Karababa, 2009; Er, 2010). Yabancı dil öğretiminde metinlerin kullanılması öğrencinin kelime hazinesini geliştirir, okuma zevki verir yeni bakış açısını geliştirmesine yardımcı olur ve hayatı daha iyi anlamasına katkı sunar (Gökşen, 2021). Öğrenci öğrendiği yabancı dile ait kuralları ve dilin kurallarının uygulanmasını metin üzerinde görür ve kavrar, dolayısıyla metin kullanımı dil bilgisi öğretimi içinde oldukça önemlidir (Taşkaya, 2021). Ayrıca Türkçeyi yeni öğrenen birey için metinlerin, hikâyelerin kullanımı dile aşinalık kazandırmak, metni anlama yorumlama, muhakeme etme gibi becerilerin kazanımı açısından da çok önem taşımaktadır (Akay, 2019).

Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesine göre metin, tüm tarafların karşılıklı etkileşim içinde olduğu yazılı ve sözlü her türlü üründür. Dil öğretiminde kullanılan ve işletişimi sağlayan en temel materyallerdendir (AOÖÇ, 2002).

Seviyeye ve amacına uygun şekilde hazırlanmış nitelikli okuma metinlerinin dil öğretiminde kullanılması öğrenci için dili bütünüyle görme, o dili oluşturan kültürü tanıma ve eğlenerek öğrenme fırsatlarını sunmaktadır.

Okuma metinleri, metne dair alıştırmalar ve etkinliklerin var olması tüm dil becerilerinin gelişimi açısından oldukça önem taşımaktadır. Metin yoluyla öğrenci okuma yapar, kelimelerin yazılışını görür ve bir metnin nasıl anlamsal bütünlük taşıyacağını metin sayesinde fark etmiş olur. Dinleme becerisi için de seslendirilmiş bir metni dinleyerek anlama kazanımı elde edilmiş olur. Öğrenci kelimelerin telaffuzunu duyarak kavrar. Yazma becerisi için bir metinde gördüğü parçayı yazma, kelimeleri yazma ya da bir metni özetleme şeklinde çalışmalar yapılabilmektedir.

Konuşma becerisi için de bir metinden hareketle konuşma etkinlikleri yapılarak öğrencinin dil becerileri kazanması sağlanır ve tüm bunlar neticesinde kelime hazinesini geliştiren dil öğrencisi anlama, anlatma, muhakeme etme, analiz, sentez süreçlerine sahip olarak aslında dile daha fazla hâkim olur.

Metinlerin günlük hayattaki konuşma dilinden ayrı daha dilin damıtılmış kelimelerinden oluşmuş olması öğrenci için okuma işlevini daha çekici hâle getirecektir. Bu bağlamdan hareketle dil öğretiminde günlük konuşma diline yer veren metinlerin yanında edebi metinlerin kullanılması öğrenci için de oldukça faydalı olacaktır. Çünkü dil öğretimi amacıyla yazılmış metinler daha yapay, iletişim kurma amaçlı ve dilin doğal yapısını ortaya koymada daha yetersiz kalmaktadır. Dilin tüm inceliklerini, doğal yapısını ve dili oluşturan kültürü yansıtması bakımından dil öğretiminde özgün metinlerin kullanılması faydalı olacaktır (Bölükbaş, 2015:933; Üze, 2010).

Dil öğretiminde kullanılacak metinler pek çok türde yazılabilmektedir. Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde dil öğretiminde kullanılacak olan metinler şu şekilde sınıflandırılmıştır:

Tablo 5

Metin türleri

SözlüMetinler	Yazılı Metinler
Kamu duyuruları ve yönergeler	Kitaplar, edebiyat, teknik kitaplardanedebi dergilere kadar
Topluluk önünde yapılan konuşmalar, üniversite dersleri, sunumlar, vaazlar	Dergiler
Geleneksel töreler (törenler gibi)	Gazeteler
Eğlence (dram, şov, okumalar ve şarkılar)	Kullanım yönergeleri (el işleri ve "kendikendine yap" kitapları, yemek kitapları)
Spor yorumları (futbol, boks ve at yarışlarıgibi)	Ders kitapları
Haber programları	Çizgi romanlar
Halka açık tartışma ve konuşmalar	Broşürler
Elemanlar arası ikili konuşma ve sohbetler	El ilanları
Telefon görüşmesi	Reklam malzemeleri
Başvuru görüşme	Resmî tabela ve levhalar
	Süpermarket, dükkân ve pazaryerlerindebulunan levhalar
	Mal paketleri ve etiketleri
	Bilet, giriş bileti vb.
	Form ve soru katalogları
	Sözlükler (bir ve iki dilli)
	Ticari ve mesleki mektuplar, fakslar
	Özel mektuplar
	Deneme, makale ve alıştırmalar
	Muhtıra, rapor ve belgeler
	Notlar ve iletiler vb.
	Bilgi bankaları (haberler, edebiyat, genelbilgiler gibi)

(MEB, 2009: 96)

Tablo incelendiğinde pek çok metin türünün dil öğretiminde kullanılabildiği görülmektedir. Öğrencilerin öğrendiği yeni dili günlük hayatta kullanabiliyor olması dilin daha kalıcı olarak öğrenilmesinde fayda sağlamaktadır. Öğrenci ne kadar çok hedef dile ait metinle tanışırsa kelimeleri otomatik olarak daha kolay algılar ve anlar hâle gelecektir. Metinlerin konusu, günlük hayatta karşılığının olması, öğrenci düzeyine olan uygunluğu ve sahip oldukları dilsel yapı okuma metinlerinin dil öğretiminde kullanımı üzerinde de etkilidir (Çetinkaya, 2010; Melanlıoğlu, 2017).

2.8. Metin Uyarlama

Metin uyarlama, bir okuma metnindeki anlaşılması zor olan sözcüklerin parçadan çıkartılarak yerine dahaçok kullanım sıklığı olan sözcüklere yer verilmesi, öğrencinin sahip olduğu seviyenin üstünde olan dil bilgisi yapılarının daha anlaşılır şekilde yeniden düzenlenmesi ve metni kolay anlaşılmasına dönük açıklama, resim şekil vb. eklenmesi gibi süreçleri içeren işlemler bütünüdür. Dil öğretiminde öğrencinin seviyesine uygun metin kullanabilmek için ya kurmaca metinlere ya da seviyeye uygun hâle getirilmiş özgün metinlere yer verilmektedir. Özgün metinler, kurmaca metinlere göre dil-kültür ilişkisi bağlamında ve içerdiği zengin kelime hazinesi bakımından oldukça işlevseldir (Bölükbaş, 2015). Bakan (2012) ve Durmuş (2013)'a göre uyarlanmış metinler, hem dil bilgisi yoğunluğu hem de kelime bilgisi olarak daha hedef düzeye uygun şekilde düzenlenmiş, metnin vermek istediği mesajla doğrudan ilintili olmayan kısımların çıkarılabildiği metinlerdir. Metin uyarlama (text adaptation), Özmen (2019)'e göre kaynak dil ile hedef dilin aynı olduğu metin değiştirimi kavramına karşılık gelmektedir.

Alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde metin değiştirme yöntemi Kınay (2016)'a göre genel olarak iki şekilde yapılmaktadır. Bunlar 'sadeleştirme ve genişletme'dir. Sadeleştirme, metinde bulunan seviye üstü olan söz varlığı ve dil bilgisi yapılarında yapılan değişikliklerdir. Eroğlu (2015)'na göre sadeleştirme, dili yeni öğrenen bireylerin anlayabilmesi için özgün metnin manasını çok değiştirmeden bazı bölümleri çıkararak ya da kullanımı daha sık olan sözcüklere yer vererek düzenlenen metinlerdir.

Genişletme ise bilinmeyen ya da metnin anlamsal olarak karışık kısımlarını metinden çıkarmak yerine o bölümlerle ilgili açıklayıcı parçalar eklenmesidir. Amaç dili yeni öğrenen öğrencinin metni bir bütün olarak kolayca anlamasına yardımcı olmaktır.

Özmen (2019) ise çalışmasında metin değiştirimini üç ana başlık altında ele almıştır. Bunlar 'sadeleştirme, genişletme, kolaylaştırma'dır. Sadeleştirme ve genişletme başlıkları üstte kısaca açıklanmış olup 'kolaylaştırma' yöntemi ise yabancı dil öğrencisinin metni kolayca anlayabilmesi için metne açıklayıcı bölüm, sözlük, resim, şekil, alt başlık vb. gibi

ögelerin eklenmesiyle yapılır. Amaç dil öğrenicisinin karşılaştığı bilinmeyen, karmaşık ya da zor kısımları anlamasını kolaylaştırmaktır.

Bölükbaş(2015)'a göre metin uyarlamanın dört şekilde yapılabileceği görülmektedir:

a. Koruma

b. Değiştirme

c. Özetleme

d. Silme

Koruma metnin zor ya da anlamaya engel olmayan kısımlarının korunmasıdır.

Özetleme, bir metnin anlamını koruyarak basit bir şekilde ya da kısaca yeniden söylenmesidir

Silme, metnin anlamına doğrudan katkısı olmayan ya da ayrıntı içeren bölümlerin metindenatılmasıdır

Değiştirme, öğrenicinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapıların, aynı anlamı verecek şekilde öğrenicinin bildiği sözcük ve yapılarla değiştirilmesidir.

Yabancı dilde okuma metinlerinin dil öğretiminde daha etkili şekilde yararlanılabilmesi için alanda en çok kullanılan uyarlama türü değiştirmedir. Değiştirme çalışmaları aşağıdaki şekillerde yapılabilir (Akt. Bölükbaş, 2015:928):

1. Sözcüksel değiştirme:

a. Az kullanılan sözcük ya da ifadenin, daha sık kullanılan sözcük ya da ifadeyle değiştirilmesi.

b. Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak sözcüksel yoğunluğun azaltılması.

c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye yeni sözcük ya da ifadelerin eklenmesi.

2. Sözdizimsel değiştirme:

a. Devrik cümlelerin kurallı hâle dönüştürülmesi ve cümledekisözcüklerin ya da ifadelerin yeniden sıralanması.

b. Uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümleleredönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi.

c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık, vb. anlam taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi.

3. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme:

a. Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme.

b. Yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeleri yeniden kurma.

c. Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeleryapma.

4. Biçimsel değiştirme: Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bir paragrafın birkaç parçaya bölünmesi ya da bağlaçlar kullanılarak iki paragrafın birleştirilmesidir

Bölükbaş'ın (2015) çalışmasında belirttiği değiştirme çalışmaları şu şekilde örneklendirilebilir:

1. Sözcüksel değiştirme:

a. Az kullanılan sözcük ya da ifadenin, daha sık kullanılan sözcük ya da ifadeyle değiştirilmesi.

Örnek 1:

ÖC: Şiirler, romanlar, hikâyeler, masallar bana bu ilmi tahsil ettirmişlerdir.

UC: Bana bunu şiirler, romanlar, hikâyeler, masallar öğretti.

b. Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak sözcüksel yoğunluğun azaltılması.

Örnek 2:

ÖC: Bu, her tarafından poyraz, lodos, gündoğusu, keşişleme, yıldız, karayel rüzgârı giren bir evdi.

UC: Bu ev çok kötü bir evdi, eve her taraftan rüzgâr giriyordu.

c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye yeni sözcük ya da ifadelerin eklenmesi.

Örnek 3:

ÖC: İsteyen olursa ucuza kiraya verir. Ama kimse kiralamaz.

UC: Orayı ucuza kiraya vermek ister. Ama kimse kiralamaz.

2. Sözdizimsel değiştirme:

a. Devrik cümlelerin kurallı hâle dönüştürülmesi ve cümledeki sözcüklerin ya da ifadelerin yeniden sıralanması.

Örnek 4:

ÖC: Arkadaş canlısıdırlar, şendirler. Ne severim kamburları!…

UC: Kambur insanlar arkadaş canlısıdırlar, şendirler. Kamburları çok severim!

b. Uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi.

Örnek 5:

ÖC: Kitaplar, bir zaman bana, insanları sevmek lazım geldiğini, insanları sevince tabiatın, tabiatı sevince dünyanın sevileceğini, oradan yaşama sevinci duyulacağını öğretmiştiler.

UC: İnsanları sevmek lazım, çünkü insanları sevdikten sonra doğayı, sonra dünyayı sevebilirsin, hayatı sevebilirsin. Ben bunları kitaplardan öğrendim.

3. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme

a. Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme.

Örnek 6:

ÖC: Küçük Beyler, domatesler göreceksiniz çarşıda. Elmalar, ferik elmaları gibi kokulu, şekerli, tatlıdır. Keserseniz içinde çekirdekleri altın gibi parlar. Belki de lokantada bir gün şişelere doldurulmuş bir domates suyu içersiniz ve tadını fevkalade bulursunuz.

UC: Küçük Beyler çarşıda domatesler göreceksiniz. Kesip görürsünüz, içinde çekirdekleri altın gibidir. Belki de lokantada bir gün şişelerden bir domates suyu içersiniz ve tadını çok beğenirsiniz.

b. Yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeleri yeniden kurma.

Örnek 7:

ÖC: Yine dünya yuvarlağı üzerinde böyle milyonlarca insanın tırnakları, nasırları, çirkinlikleri, tek gözleri, tek kollarıyla, bir ejderha ile kavga etmek için bekleştiklerini düşünüyorum.

UC: Herhalde böyle milyonlarca insan tırnaklarıyla, tek gözleriyle, tek kollarıyla bir ejderha ile kavga etmek için bekliyordur

c. Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapma.

Örnek 8:

ÖC: Biz görenler:

-Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur, dedik.

UC: Biz görenler:
-Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur, yani ilgilendikten sonra her şey güzel olur, dedik.

4. Biçimsel değiştirme: Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bir paragrafın birkaç parçaya bölünmesi ya da bağlaçlar kullanılarak iki paragrafın birleştirilmesidir.

Örnek 9:

ÖC: Hay arslan Mustafa, der; uzakta bir çam gölgesinden korkunç kavgayı seyrederdim.

UC: Hey arslan Mustafa derdim ve uzakta çam ağacı gölgesinden Mustafa'nın çalışmasını seyrederdim.

Bu çalışmalar ile dil öğrencisi yabancı dilin en doğal haliyle tanışma fırsatı bulacak ve eğlenerek okuduğunu, anladığını gördükçe de okuma zevki ile dille ve dili oluşturan toplumla arasında bir bağ oluşmuş olacaktır.

2.9. Alanda Yapılmış Çalışmalar

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında artan ilgi dolayısıyla öğretim sırasında kullanılacak metinlerin seviyelere göre uygun şekilde düzenlenmesi ve kullanılması gerekmektedir. Bu alanda yapılmış uyarlama çalışmalarına bakıldığında özellikle son on yılda hız kazanan metin uyarlamada 4 doktora çalışması, 41 yüksek lisans düzeyinde çalışma olduğu görülmektedir (Akay vd., 2023). Alanyazın taraması yapıldığında metin uyarlama çalışmaları yapan bazı araştırmalara yer verilmiştir.

Özcan (2022), "Köroğlu Destanı'nın B1 Düzeyine Uyarlanmasının Okuduğunu Anlamaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma" adlı doktora tezinde Köroğlu Destanı'nın "*Behçet Mahir"* anlatısını sadeleştirmiştir. Tezin amacı "Köroğlu Destanı'nın Anadolu sahası anlatılarından biri olan "*Behçet Mahir"* anlatısını metin uyarlama teknikleri kullanılarak B1 düzeyine uyarlamayı ve uyarlanan bu metinlerin de okuduğunu anlamaya etkisinin olup olmadığını tespit etmektir. Çalışmada deneysel desenlerden biri olan "Tek Gruplu Öntest-Sontest Zayıf Deneysel Desen" kullanılmıştır.

Erişkin (2022), yüksek lisans tezinde dört beceriden olan okuma becerisinin gelişimi için öğrenme sürecini eğlenceli hâle getirecek özgün metinlerin kullanımının önemi üzerinde durmuş ve örneklem üzerinde yazınsal göstergebilim çözümleme yöntemi kullanılmıştır.

Ahmet (2021) yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" adlı

hikâyesi B1 dil seviyesine uyarlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenicileri için yardımcı kaynak kitap oluşturulmak istemiştir. Bu amaçla İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi Ders Kitabı ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'ni göz önüne alınarak uyarlama çalışmaları yapmıştır. Alanında uzman kişilerin görüşü alınan tezde yapılan çalışma kontrol ve deney grupları üzerinde uygulanmıştır.

Gedik (2021) yüksek lisans tezinde çocukların dil öğretim süreçleri, kullanılacak yöntemler, materyallar üzerinde durmuş, bu amaçla çocuk edebiyatından seçilen dünyaca ünlü bir eser olan "Küçük Prens" adlı eseri Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni'nin okuma kazanımları ve dil bilgisi yapıları çerçevesinde B1 düzeyinde uyarlanmıştır.

Güney (2022) yüksek lisans tezinde doküman analizi yöntemi kullanılarak A1-A2 düzeyine uygun yardımcı okuma kitabı oluşturmuştur. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe ders kitabındaki dil bilgisi yapıları ve söz varlığı, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin belirlediği kazanımlar ve Nihal Çalışkan'ın düzeylere göre hazırladığı sözcük listeleri dikkate alınarak uyarlama çalışması yapılmıştır.

Tuğrul (2021), çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin okuma becerilerini geliştirebilmek adına yardımcı okuma metni oluşturmayı amaçlamıştır. Bu amaçla seviyeye uygun hâle getirilen hikâyenin iyi anlaşılabilmesi, çözümlenebilmesi için metne dair çalışmalara da yer vermiştir.

Özmen (2019) çalışmasında metin değiştirim tekniklerini kullanarak altı hikâyeyi A1, A2 ve B1 sevilerine uyarlamıştır. Bu uyarlama çalışması için Yeni Hitit kitabındaki söz varlığı ve dilbilgisi yapıları temel alınmıştır. Okunabilirlik formülleriyle ulaşılan nicel veriler, uyarlanan değiştirim aşamaları ve yöntemlerinin dil öğretiminde uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yeşilyurt (2019), çalışmasında Avrupa Dilleri Ortak Dil Çerçeve programında

belirtilen kültürel ögelere göre seçilen fıkraları sadeleştirilerek dil öğretiminde kullanmayı hedeflemiştir. Öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken Türk insanının kültür ve yaşantısını da öğrenebilmesi için fıkraların öğretim sırasında kullanılmasının faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Aktan (2019), çalışmasında yardımcı okuma kitabı oluşturma hedefinin yanında Türk kadın yazarlarının hikâyeleri okutma yoluyla Türk kültürünü ve Türk kadın yazarlarını tanıtmayı amaçlamıştır. Etkinlikleri hazırlanan hikâye B1-B2 seviyesine göre uyarlanmış ve MEB bünyesindeki okullarda uygulanarak üzerinde anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Gürler (2017), çalışmasında öğrenciler için okuma kitabı oluşturmayı hedeflemiştir. Tarama modeli kullanılan çalışmada dokuz hikâyeyi uyarlamış ve bu hikâyeleri uyarlarken Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nin A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi konularını dikkate almıştır. Her metin sonunda metni çözümlemeye dönük etkinlikler yer alırken metinde geçen kelimeler sözlüğüne de yer verilmiştir.

Kutlu (2015), tezinde metin uyarlama ile yardımcı okuma kitapları hazırlamayı amaçlamıştır. Metin uyarlama sırasında Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni A1-A2 seviyelerinde okuma becerisine yönelik kazanımlar dikkate alınmıştır. Çalışmada yöntem olarak genel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada metnin öğrenci tarafından daha iyi anlaşılabilmesi, yorumlanabilmesi ve öğrenilenlerin daha kalıcı hâle gelmesi için okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrası etkinliklere yer verilmiştir.

Gürler (2017), çalışmasında Türkçe öğrenen bu seviyedeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir yardımcı okuma ve çalışma kitabı oluşturmayı amaçlamıştır. Yüksek Lisans tezinde tarama modeli kullanılmış ve Sait Faik hikâyelerinden beş tanesi uyarlanmıştır. Çalışmada Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma kazanımları ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi konuları göz önüne alışmıştır. Çalışmada öğrenilenlerin pekiştirilmesi için okuma sonrası etkinliklere yer verilmiştir.

Özet (2019) çalışmasında Nasreddin Hoca'ya ait on beş fıkrayı A2, B1 ve B2 sevilerine uygun şekilde okuma metni olarak düzenlenmiştir. Türk kültürünün en önemli figürlerinden olan Nasrettin Hoca'yı ve Türk kültürünü onun eserleri ile tanıtma amacı da taşıyan çalışmada dil kültür ilişkisinden yola çıkılarak kültür aktarımı üzerinde de durulmuştur.

Kaya'nın (2019) çalışmasında okuma metinlerinin azlığına değinilmiş ve bu alanda Türk Destanlarının uyarlanarak okuma metni olarak kullanılması şeklinde katkı yapılmak istenmiştir. On adet destanın uyarlandığı çalışmada metin uyarlama ölçütleri kullanılmıştır.

Yayan (2019) öğrenci seviyesine uygun şekilde hazırlanmış kitaplar ile okumaya motive olması üzerinde durulan çalışmasında seviyeye uygun zorlukta kelimelerin kullanımına özen gösterilerek uyarlama çalışması yapmıştır.

Yaşar (2019) lisans tezinde Pazarlık isimli hikâyeyi kelime ve dil bilgisi açısından incelenmiş ve seviyeye uygun şekilde pek çok kitabını A2 seviyesinde yer alan dil bilgisi kurallarını dikkate alınarak uyarlama çalışması yapmıştır. Metni anlamaya dönük etkinliklere de yer verilmiştir.

İpek Erdem (2018) yüksek lisans tezinde Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe B1 ders kitabında yer alan dil bilgisi listesi, Murat Aydın'ın çalışmasında yer alan kelime listesi ile beraber Gökhan Ölker'in hazırladığı yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü dikkate alınmış ve B1 seviyesinde uyarlama yapılmıştır.

Kaymaz (2018) ise çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için yardımcı okuma kitapları oluşturmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni incelenmiş A1-A2 seviyesine uygun iki hikâye uyarlanmıştır.

Eroğlu (2015) çalışmasında Ömer Seyfettin'e ait hikâyeyi Ankara Üniversitesi

TÖMER Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nden hareketle belirlenmiş kurallar çerçevesinde uyarlanmıştır.

Sarıbaş (2014) çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için dili kullanım alanların, etkinliklerin ve çalışma kitaplarının öneminden bahsetmiş ve bu amaçla Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine göre özgün metinler üzerinde seviyelere göre uyarlama çalışmaları yaparak etkinlik kitabı hazırlanmıştır.

Bakan (2012) çalışmasında metnin yüzey yapı ve derin yapısındaki tutarlılığı değiştirmeden özgün bir metin olan 'Meserret Oteli' adlı hikâyeyi B1 seviyesine göre uyralanmıştır. Metni anlamaya ve çözümlemeye dönük olarak da metne ilişkin etkinliklere yer verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modelinden, çalışma örnekleminden, veri toplama araçlarından ve verilerin analizinden bahsedilecektir.

3.1. Çalışmanın Deseni

Bu çalışmanın modelini nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi oluşturmaktadır. Doküman inceleme, belli bir amaca göre sözlü, yazılı tüm kaynakların taranması, incelenmesi yoluyla ulaşılan bilgileri yorumlayarak genel bir sonuca ulaşmayı sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Doküman analizi modeli kullanılan bu çalışmada Sait Faik Abasıyanık'ın yazdığı hikâyeler içinden iki hikâye A2 seviyesine uyarlanmıştır.

3.2. Araştırmada Uyarlanan Hikâyeler ve Çalışma Grubu

Araştırmada uyarlanmak üzere Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlarından çıkan "Sait Faik'ten Hikâyeler" adlı kitap içinden "Karanfiller ve Domates Suyu" ile "Bir Kaya Parçası Gibi" adlı eserler belirlenmiştir. Uyarlanan metinlerin seviyeye uygunluğunun tespiti için 10 alan uzmanın görüşü alınmış ve ortaokul seviyesindeki 5 öğrenci ile okuma çalışması yapılmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada uyarlamak üzere Türk edebiyatı yazarlarından olan Sait Faik Abasıyanık'ın Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlarından çıkan "Çocuklara Hikâyeler" adlı kitabındaki iki hikâye belirlenmiştir. Çalışmada öncelikle "dil, dil öğretimi, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, metin, metin uyarlama " kavramları üzerinde durulmuş ve alanyazın taraması yapılmış tezler, kitaplar ve makaleler incelenmiştir. "Karanfiller ve Domates Suyu" ile "Bir Kaya Parçası Gibi" adlı hikâyeler seviyeye uyarlanırken Avrupa

Ortak Çerçeve Metninde belirlenen seviyelere uygun hedef kazanımlar ve Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi konuları ile Bölükbaş'ın (2015) aktardığı değiştirme teknikleri, Ölker'in (2011) "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü" ve Aydın (2015) tarafından hazırlanan "Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi" çalışmaları dikkate alınmıştır.

Metin uyarlama sürecinde ortaya çıkan metinler hakkında alan uzmanlarının görüşlerini almak için şu sorular yöneltilmiştir:

1. Yaşınız
2. Cinsiyetiniz
3. Kaç yıldır yabancılara Türkçe öğretim alanında çalışıyorsunuz?
4. Hikâyede devrik yapılar düzeltilmiştir. (1-5 arasında değerlendirme)
5. Zamansal ifadeler düzeye uygun hâle getirilmiştir. (1-5 arasında değerlendirme)
6. Seviye üstü kelimelerin yerine düzeye uygun kelimeler kullanılmıştır. (1-5 arasında değerlendirme)
7. Karmaşık cümleler anlaşılır hâle getirilmiştir. (1-5 arasında değerlendirme)
8. Özgün metin ile sadeleştirilmiş metnin anlamsal bütünlüğü sağlanmıştır. (1-5 arasında değerlendirme)
9. Sadeleştirilmiş metnin akıcılığı düzeye uygundur. (1-5 arasında değerlendirme)
10. Özgün metnin konusu sadeleştirilmiş metinde korunmuştur. (1-5 arasında değerlendirme)
11. Sadeleştirilmiş metin 2 ders saati içinde okunabilecek düzeydedir. (1-5 arasında değerlendirme)

3.4. Veri Analizi

Çalışmada belirlenen iki hikâyenin uyarlanması için Avrupa Ortak Çerçeve Metninde belirlenen A2 seviyesine uygun hedef kazanımlar ve Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi konuları esas alınmıştır. Yapılan çalışmanın uygunluğunun tespiti için uyarlanmış metinler, önceden belirlenmiş sorular çerçevesinde Yabancılara Türkçe öğretimi alan uzmanlarına gönderilmiş ve görüşleri alınmıştır. Alınan

dönütler ışığında metinler yeniden düzenlenmiştir. Alan uzmanlarından alınan olumlu dönütlerden sonra Son hali verilen metinler üzerinde yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenen beş öğrenci ile okuma çalışmaları yapılmış ve uyarlanan metinlerin A2 seviyesine uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde "Karanfiller ve Domates Suyu" ile "Bir Kaya Parçası Gibi" adlı hikâyeler yöntemde verilen bilgilere göre A2 düzeyine uyarlanmıştır. Uyarlama işlemi sırasında önce özcün cümle (ÖC), ardından uyarlanmış cümle (UC) yer almaktadır. Uyarlanmış cümleden sonra parantez içinde yapılan işlemler yazışmıştır. Cümle üzerinde herhangi bir işlem yapılmadıysa "özgün cümle korunmuştur" ibaresine yer verilmiştir.

Sait Faik ABASIYANIK

1906-1954 yılları arasında yaşamış olan Türk hikâyeciliğinin tanınmış yazarlarından olan Sait Faik Abasıyanık'ın edebiyatımızda çok önemli bir yeri vardır. İnsanı ve doğayı doğal, içten bir şekilde eserlerinde anlatan yazar, kendisinden sonra gelen pek çok yazara da örnek olmuştur. Yazar en çok hikâye türünde eserler yazmış olsa da roman ve şiir türünde de eserler ortaya koymuştur.

Eserleri:

Hikâye kitapları

- Semaver (1936, Remzi Kitabevi)
- Sarnıç (1939, Çığır Kitabevi)
- Şahmerdan (1940, Çığır Kitabevi)
- Lüzumsuz Adam (1948, Varlık Yayınları)
- Mahalle Kahvesi (1950, Varlık Yayınları)
- Havada Bulut (1951, Varlık Yayınları)
- Kumpanya (1951, Varlık Yayınları)
- Havuz Başı (1951, Varlık Yayınları)
- Son Kuşlar (1952, Varlık Yayınları)

- Alemdağ'da Var Bir Yılan (1954, Varlık Yayınları)
- Az Şekerli (1954, Varlık Yayınları)
- Tüneldeki Çocuk (1955, Varlık Yayınları)

Şiir

- Şimdi Sevişme Vakti (1953, Yenilik Yayınları)

Roman

- Kayıp Aranıyor (1953, Varlık Yayınları)
- Medar-ı Maişet Motoru ("Birtakım İnsanlar adıyla 1952, Varlık Yayınları)

Çeviri

- Yaşamak Hırsı, Georges Simenon (1954)

Röportajları

- Mahkeme Kapısı (1956, Varlık Yayınları)

“Karanfiller ve Domates Suyu” Hikâyesinin A2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi

Özgün Cümle: Küçük bir çam ormanı. Vakit sabah.

Uyarlanmış Cümle: Küçük bir çam ormanında sabah saatlerindeyiz.

(Eksiltili cümle tamamlanmış ve tek cümle hâline getirilmiştir.)

ÖC: Arı, sinek, kuş sesi.

UC: Arı, sinek ve kuş sesleri duyuyoruz.

(‘duymak’ fiili eklenerek eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

ÖC: Bir siyah gözlükten görülen yerde ve ağaçlarda güneş parçaları.

UC: Bir siyah gözlükten yerde ve ağaçlarda güneş ışıklarını görüyoruz. (Cümlede bulunan ortaç B1 düzeyinde bir kazanım olduğu için cümleden çıkarılmış ve karmaşık anlamlı cümle yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Sonra uzak, göğün, kendi renginden biraz daha koyu kıyılara giden hudutlu bir deniz…

UC: Sonra uzak bir deniz, gökyüzünün renginden biraz daha koyu kıyılara gidiyor. (Cümlede bulunan ortaç B1 seviyesinde bir kazanım olduğu için cümle yeniden düzenlenmiş ve eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

ÖC: İşte böyle bir yerde köyün insanlarını düşünüyorum. (Cümlenin özgün hali korunmuştur.)

ÖC: Kitaplar, bir zaman bana, insanları sevmek lazım geldiğini, insanları sevince tabiatın, tabiatı sevince dünyanın sevileceğini, oradan yaşama sevinci duyulacağını öğretmiştiler.

UC: İnsanları sevmek lazım, çünkü insanları sevdikten sonra doğayı, sonra dünyayı, hayatı sevebilirsin. Ben bunları kitaplardan öğrendim. (B1 düzeyinde bir görünüm olan ulaçlar cümleden çıkarılmış ve cümle öğrencinin kolay anlayabilmesi için iki kısa cümle hâline getirilmiştir.)

ÖC: Hayır, şimdi insanları, kitapların öğrettiği şekilde sevmiyorum.

UC: Evet, kitaplardan öğrendim ama şimdi insanları o şekilde sevmiyorum. (Cümlede bulanan ortaç B1 düzeyinde bir kazanım olduğu için cümleden çıkarılmış ve cümle yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Şiirler, romanlar, hikâyeler, masallar bana bu ilmi tahsil ettirmişlerdir.

UC: Bana bunu şiirler, romanlar, hikâyeler, masallar öğretti. (Ettirgen fiil B1 düzeyinde bir görünüm olduğu için cümle yeniden düzenlenmiştir. Aydın (2015)'ın çalışmasına göre, C1 seviyesindeki 'tahsil etmek', B1 seviyesindeki 'ilim' ifadesi A1 seviyesindeki 'öğretmek' ve 'ders' ifadeleri ile değiştirilmiştir.)

ÖC: Beyinin vapurdan iner inmez çantasını kapan uşaktan iğrenmemeyi, sabahleyin altı buçukta tabiatla kavga için sokağa fırlamayan adamın çalışmadığını kendi kendime öğrendim. Ama şu sabahleyin altı buçukta tabiatla kavga için sokağa fırlamayan adam, isterse akşama kadar insanları aldatmak için didinsin. Kaç para eder! Gözümde, milyonu olsa da kalp para ile metelik etmez.

UC: Uşaktan iğrenmemeyi öğrendim, vapurdan indikten sonra hemen beyinin çantasını elinden alıyor, ne olmuş yani? İğrenmemek lazım. Ya da o adam, sabah altı buçukta doğayla kavga etmek için sokağa çıkmıyor. Bu ne demektir? O adam çalışmıyor. Bunları hep tek başıma öğrendim. Ama şu işsiz adam, ona saygı duymam mümkün değil!

(Uzun olan cümleler kısa cümleler hâline getirilmiştir. Cümledeki B1 düzey görünümünde olan ulaç, ortaçlar, dönüşlülük ve şart ifadesi cümleden çıkarılmış, cümle parçanın anlamını bozmayacak şekilde sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Şimdi artık kimi sevdiğimi, kime saygı duyduğumu biliyorum. Günlerden beri kafamı bir adam kaplıyor (işgal ediyor dememek için).

UC: Şimdi kimi seviyorum, kime saygı duyuyorum? Bunların hepsi benim için çok açık. Bir adam var, günlerce onu düşündüm, hâlâ düşünüyorum. (Seviye üstü ortaç ve ulaç ifadeleri seviyeye uygun hâle getirilmiş ve mecazlı anlatım aynı anlamı verecek şekilde yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Köyde ona, "Kör Mustafa" derlerdi. Bir gözü sola doğru biraz kaymıştı.

ÖC: Sağ tarafının beyazı ile gözkapağı arasına ciğer kırmızısı bir et parçası oturmuştu.

UC: Sağ gözünde kırmızı bir et parçası vardı. (Cümledeki karmaşık ifadenin kolay anlaşılabilmesi için cümle basitleştirilmiştir.)

ÖC: Böyle mi doğmuştur? Yoksa çocukken bir şey mi batmıştır?

UC: Acaba böyle mi doğdu? Yoksa çocukken gözüne bir şey mi battı?

ÖC: Bu arızalı göz, öteki gözden daha parlaktır, daha siyah, daha canlı, daha zekidir.

UC: Bu göz, diğer gözden, daha siyah, daha canlı, daha zeki görünüyor. (Arızalı göz ifadesi argo anlam içerdiği için kullanılmamıştır.)

ÖC: Bana, bir kamburu hatırlatıyor bu göz; tuhaf değil mi: Bir kambur insan çirkindir ama bütün kamburlar iyi yürekli, sevimli insanlardır.

UC: Bu gözü bir kambur gibi düşünüyorum: Çok tuhaf, bir kambur insan çirkindir ama bütün kamburlar iyi kalpli, sevimli insanlardır. (Cümlenin anlamını daha açık hâle getirebilmek için sözde soru cümlesi çıkarılmış basitleştirilmiştir.

ÖC: Arkadaş canlısıdırlar, şendirler. Ne severim kamburları!…

UC: Kambur insanlar arkadaş canlısıdırlar, şendirler. Kamburları çok severim! (Sözdizimsel değiştirme yapılarak Cümle kurallı hâle getirilmiştir)

ÖC: İşte, Kör Mustafa'nın bu gözü de bir kambur insanın ruh hâletini içine sindirmiş, şıkır şıkır, pırıl pırıl, sevimli, çapkın, canlı bir gözdür. Öteki doğru dürüst göz, onun yanında, mahçup, sönük, tatsız tuzsuz, pek de kibirlidir.

UC: İşte Kör Mustafa'nın bu gözü de bir kambur insan gibi sevimli, parlak, canlı, çapkın bir gözdür. Diğer sağlıklı gözü, utangaç, biraz kibirli, sıradan bir gözdür. (Bölükbaş (2015), metnin daha anlaşılır olmasın için kelime yoğunluğunun azaltılmasının daha iyi olacağını belirtmiştir. Özgün cümle aynı anlamı verecek şekilde sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Kör Mustafa, bahçelerde çalışır, gündeliğe gider, sarnıç sıvar, dam aktarır, kuyu kazar…

UC: Kör Mustafa bahçelerde çalışır, günlük işlere gider,duvar sıvar, çatı tamir eder, kuyu kazar. (Cümle kolay anlaşılabilmesi için sadeleştirilmiştir. Günümüzde daha çok kullanılan 'duvar, çatı' ifadeleri eklenmiştir.)

ÖC: Bizim köyün lodos tarafı gayri meskundur.

UC: Bizim köyümüzün güneyinde insan yaşamaz, boştur. (Düzeyin üzerinde olan ‘ lodos, gayri meskun ‘ sözcükleri anlamayı kolaylaştıracak biçimde değiştirilmiştir)

ÖC: Orada fundalar, yabani meşe palamutları, kocayemişler, çalı süpürgeleri bir türlü ağaç hâline gelmeden, ama ağacı taklit edercesine gelişir, birbirinin içine girmiş yaşarlar.

UC: Orada farklı farklı bitkiler, ağaçlar vardır. (Bölükbaş (2015), metnin daha anlaşılır olmasın için kelime yoğunluğunun azaltılmasının daha iyi olacağını belirtmiştir. Cümle kolay anlaşılabilmesi için yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Bütün bu fundalıklar Fino kilisesinin malıdır. Kocaman, kirli sakallı, cin gibi bir papaz fundalıklar bizimdir diye, arada bir dolaşır.

UC: Bütün bu ağaçlar Fino Kilisesi’ne aittir. Kocaman, kirli sakallı, cin gibi bir papaz zaman zaman ‘Burası bizimdir.’ diyerek gezer. (Cümle kolay anlaşılabilmesi için yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: İsteyen olursa ucuza kiraya verir. Ama kimse kiralamaz.

UC: Orayı ucuza kiraya vermek ister. Ama kimse kiralamaz. (Şart eki B1 düzeyinde bir yapı olduğu için aynı anlamı vermek için adlaştırma yapılmış, cümleye nesne eklenmiş ve cümle daha anlaşılır hâle getirilmiştir.)

ÖC: Çünkü, orman memuru buraları, Orman Kanunu gereğince orman sayar. Aralarında üç beş ufacık çam ağacının boğulduğu yabani, cüce, oduna bile gelmez çalı çırpı; orman memurunun, Orman Kanunu sayesinde mesut yaşar.

UC: Çünkü, orman memuruna göre burası ormandır, Orman memurunun sayesinde bu küçük ağaçlar, bitkiler orada orman gibi mutlu mutlu yaşarlar. (‘gereğince’ ifadesi B1 düzeyinde bir görünüm olduğu için düzeye uygun ‘göre’ edatı kullanılmıştır. Cümlede bulunan ortaç çıkarılmış, cümle sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Kör Mustafa nasıl becerdi bilmem…

UC: Kör Mustafa nasıl yapabildi, bilmiyorum. (Sözde soru cümlesi aynı anlamı verecek şekilde düzeye uygun hâle getirilmiştir. 'becerdi' ifadesi argo anlam içerdiğinden cümleden çıkarılmıştır.)

ÖC: Denize diklemesine inen bu çalılığın bir kısmını ne pahasına ayıkladı, biliyor musunuz; tırnakları pahasına.

UC: Bu çalılık denize doğru dik iniyor! İşte bu çalılığı Mustafa nasıl temizledi biliyor musunuz? Temizlemekten tırnaklarını kaybetti! (Aydın (2015)'ın çalışmasına göre "ayıklamak" ifadesi C1 seviyesindedir. Bu ifade anlamada zorluk çıkardığı için A2 seviyesindeki 'temizlemek' sözcüğü ile değiştirilmiş ve cümle yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: O çalı çırpının sere serpe geliştiği, bu denizlere diklemesine inen toprak öyle taşlık, öyle taşlıktı ki… Sonra Mustafa gündüzleri başka yerde çalışmak zorundaydı.

UC: Bu çalılık hem dik hem de her yer taşlık, taş dolu! Sonra Mustafa gündüzleri başka yerde çalışmak zorundaydı. (Cümlede bulunan seviye üstü olan ikileme ve ortaç cümleden çıkarılmış ve cümle kolay anlaşılabilmesi için yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Akşam olunca çalıların arasına sakladığı kazmasını alıyor, gün ağarıncaya kadar söküyor, koparıyor, kazıyordu.

UC: Mustafa kazmasını çalıların arasına saklardı. Akşam gelip kazmasını alır, sabaha kadar çalışırdı(Cümlede bulunan ortaç ve ulaç B1 düzeyinde bir görünüm olduğu için seviyeye uygun hâle getirilmiştir.

ÖC: Bütün bir yaz, bütün bir kış, orman memurunun tazyiki, çalı, palamut, defne, kocayemiş, diken, ot, kök ona karşı koydular.

UC: Bütün bir yıl, orman memurunun davranışları, çalılar, palamut ağaçları, defne ağaçları, dikenler, kökler Mustafa'ya karşı savaştılar. (Cümle kolay anlaşılabilmesi için yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Bu korkunç mücadeleye üç evlek toprak için Mustafa'dan başka bizim köyde kimse girişemezdi.

UC: Küçük bir parça tarla için Mustafa'dan başka hiç kimse bu kadar çok çalışmazdı. ('evlek' ifadesi kullanımı yaygın olmadığı için çıkarılmış, aynı manayı vermek için cümle yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Kaya bitip de yumuşak, esmer, pembe bir funda toprağı bir karış meydana çıkınca bir meşe palamudunun korkunç yılan gibi kökü önüne çıkardı.

UC: Saatlerce kazdıktan sonra biraz toprak bulurdu, orada da meşe ağacının kocaman kökü önüne çıkardı. (Cümle kolay anlaşılabilmesi için yeniden düzenlenmiştir, cümledeki seviye üstü olan ulaç cümleden çıkarılmıştır.)

ÖC: Onu sökünce, orman memurunu karşısında bulurdu.

UC: O kökü söktükten sonra orman memuru karşısına çıkardı. (Cümlede bulunan ulaç B1 düzeyinde olduğu için A2 seviyesine uygun ulaç kullanılmıştır.)

ÖC: O gidince, zehirli bir diken başparmağını şişirirdi; kazma körlenir, kürek bulamaz, taş dağ gibi yığılırdı.

UC: Orman memuru gittikten sonra zehirli bir diken parmağına batardı. Sonra kazması eskiyip çalışmazdı. Kürek bulamazdı. Her yer dağ gibi taş olurdu. (Sıralı, uzun cümle basit, kısa cümleler hâline getirilmiştir. Cümlede bulunan ulaç B1 düzeyinde olduğu için A2 seviyesine uygun ulaç kullanılmıştır.)

ÖC: İnsan büyüklüğünde bir kaya, yumuşak toprağın üstünde, altındaki bir insan büyüklüğünde cüssesini hiç belli etmeden yosunlu yüzüyle dikilir.

UC: İnsan kadar büyük kayalar vardı. Mustafa bütün gücüyle çalışır, o kayaları kırardı. (Cümle kolay anlaşılabilmesi için iki cümle hâline getirilmiş ve yeniden düzenlenmiştir, kelime yoğunluğu azaltılmıştır.)

ÖC: Omuzları, tırnakları, ayakları, göğsü, sırtı, bütün kuvvetiyle dayanır, onu yener, yıkardı. Kazma iş görmediği zaman yumruğu, yumruğu yetmediği zaman parmakları, parmakları kalın geldiği zaman tırnakları ile toprağı tırmalardı…

UC: Kazmayla, yumruğuyla, tırnaklarıyla toprağı temizlemeye çalışırdı. (Cümle kolay anlaşılabilmesi için yeniden düzenlenmiştir, kelime yoğunluğu azaltılmıştır.)

ÖC: Bir sonbahar günü baktık ki, küçük çam ağaçları filizi, körpe diken yapraklarıyla, üç beş kocayemiş çıngıl çıngıl yemişleriyle yer yer esmer pembe, kül rengi toprağa saye salar.

UC: Bir sonbahar günü, o kötü taşlık toprakta küçük çam ağaçları, birkaç tane kocayemiş ağacı gördük. (Cümlede bulunan 'ki' bağlacı B1 düzeyinde olduğu için cümleden çıkarılmış ve basit cümleye dönüştürülmüştür. 'körpe, çıngıl, saye' gibi ifadeler kullanılmamış ve aynı anlamı verecek şekilde sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Biz görenler:

-Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur, dedik.

UC: Biz görenler:
-Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur, yani ilgilendikten sonra her şey güzel olur, dedik. (Cümledeki örtük anlatım ya da anlaşılması zor yapıyı açıklamak için metne eklemeler yapılmıştır. Cümlede bulunan atasözünün varlığı korunmuş yanına anlamı eklenmiştir.)

ÖC: Bilmedik ki dişle, tırnakla, kanla, canla tabiat denilen canavarı yenmek lazımdır.

UC: Doğayı tırnaklarla, yumruklarla, kazmalarla çalışarak yenmek lazımmış, bunu anladık. (Cümlede bulunan ortaç B1 düzeyinde olduğu için çıkarılmış ve cümle anlamayı kolaylaştırmak amacıyla yeni ifadeler eklenerek yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Bendeniz bu mücadeleye şahidim.

UC: Ben Mustafa'nın bu mücadelesini gördüm. (Aydın (2015) çalışmasına göre B1 düzeyinde olan 'şahit' ifadesi cümleden çıkarılmış ve yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Mustafa'nın kör gözü, hiddetten ala bulandığı günleri hatırlıyorum.

UC: Hatırlıyorum, Mustafa'nın kör gözü bazen sinirden kıpkırmızı olurdu. (Cümlede bulunan ortaç B1 düzeyinde bir görünüm olduğu için cümleden çıkarılmış ve yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Hay arslan Mustafa, der; uzakta bir çam gölgesinden korkunç kavgayı seyrederdim.

UC: Hey arslan Mustafa deyip uzakta çam ağacı gölgesinden Mustafa'nın çalışmasını seyrederdim. (Cümledeki karmaşık yapının kolay anlaşılabilmesi için sözcük ekleme ve çıkarmalar yapılmıştır.)

ÖC: Bu kavga, Romalı esirlerin arslanla döğüşmesinden şu itibarla farklı idi ki, Romalı esir, arslana bir çeyrek saat içinde yeniliyordu. Mustafa, ejderhayı bir sene içinde, bazen ümitsizlikten, bazen ümitten yeniyordu.

UC: Bu çalışma Romalı esirlerin arslanla dövüşmesine benziyordu. Bir fark vardı; Romalı esir aslana karşı kaybediyordu, Mustafa ise bu ejderhaya karşı kazanıyordu. .(Cümlede bulunan 'ki' bağlacı B1 düzeyinde olduğu için cümleden çıkarılmış ve cümle yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Bir sabah her zamanki çamın altına vardım ki, bir köylü kadın, üç yarı çıplak çocuk garip birtakım taşlar, tahtalar, saçlarla birşeyler yaparlar.

UC: Bir sabah her zamanki gibi çam ağacının oraya gittim. Orada bir köylü kadın ve üç yarı çıplak çocuk taşlarla, tahtalarla bir şeyler yapıyorlardı. .(Cümlede bulunan 'ki ' bağlacı B1 düzeyinde olduğu için cümleden çıkarılmış ve bağlı cümle basit iki cümleye çevirilmiştir.)

ÖC: Bu, her tarafından poyraz, lodos, gündoğusu, keşişleme, yıldız, karayel rüzgarı giren bir evdi.

UC: Bu ev çok kötü bir evdi, eve her taraftan rüzgar giriyordu. (Sözcüksel yoğunluk azaltılmış, cümlede bulunan ortaç çıkarılmış, sıralanan rüzgar türlerinin isimlerine yer verilmemiş ve cümle aynı anlamı verecek şekilde sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Mustafa arkasına yeşiller giymiş güçlü kuvvetli bir kadın takmış, üç evleğine çizgiler, ocaklar açıyordu.

UC: Mustafa evin önünde, yanında güçlü bir kadınla beraber durmadan çalışıyordu. (Cümlede bulunan ortaç B1 düzeyinde olduğu için çıkarılmış ve cümle yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC :-Arslan Mustafa, dedim, su buldun mu, su? (Cümlenin özgün hali korunmuştur.)

ÖC: -Deniz kıyısında eski bir kuyu vardı. Tuzlu bir parça ama, idare edeceğiz. Biraz tuzlu ama, ne yapalım. Şuraya bir sarnıç kazabilsem…

UC : -Deniz kıyısında eski bir kuyu vardı. Şuraya da bir sarnıç kazmak istiyorum, su deposu yani. Suyu tuzlu biraz ama olsun. (Cümledeki sart görünümü seviye üstü olduğu için çıkarılmıştır. 'sarnıç' ifadesi cümleden çıkarılmamış yanına açıklaması eklenmiştir.)

ÖC: Onu gördüm mü toparlanıyor; hayret, sevgi ve saygı ile bakıyorum.

UC: Mustafa'ya saygı ve sevgi ile bakıyorum. Aynı zamanda bu kadar çalışkan olmasına çok şaşırıyorum. (Cümle kolay anlaşılabilmesi için ifadeler yeniden sıralanmıştır.Sıralı cümle basit iki cümle hâline getirilmiştir.)

ÖC: Koca yaylamızın üzerinde böyle milyonlarca insan bulunduğunu düşünüyorum.

UC: Herhalde dünyada Mustafa gibi milyonlarca insan vardır. (Cümle kolay anlaşılabilmesi için sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Yine dünya yuvarlağı üzerinde böyle milyonlarca insanın tırnakları, nasırları, çirkinlikleri, tek gözleri, tek kollarıyla, bir ejderha ile kavga etmek için bekleştiklerini düşünüyorum.

UC: Herhalde böyle milyonlarca insan tırnaklarıyla, tek gözleriyle, tek kollarıyla bir ejderha ile kavga etmek için bekliyordur. (Cümledeki işteş fiil görünümü seviye üstü olduğu için çıkarılmış, kelime yoğunluğu azaltılmış ve cümle kolay anlaşılabilmesi için sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Küçük hanımlar! Bugünlerde bir gün nişanlınız size koyu kırmızı renkli karanfiller gönderir, Dikkat edin, belki bunlar Mustafa'nın karanfilleri olabilir. (Cümlenin özgün hali korunmuştur.)

ÖC: Küçük Beyler, domatesler göreceksiniz çarşıda. Elmalar, ferik elmaları gibi kokulu, şekerli, tatlıdır. Keserseniz içinde çekirdekleri altın gibi parlar. Belki de lokantada bir gün şişelere doldurulmuş bir domates suyu içersiniz ve tadını fevkalade bulursunuz.

UC: Küçük Beyler çarşıda domatesler göreceksiniz. Kesip görürsünüz, içinde çekirdekleri altın gibidir. Belki de lokantada bir gün şişelerden bir domates suyu içersiniz ve tadını çok beğenirsiniz. (Bölükbaş (2015), metnin daha anlaşılır olmasın için kelime yoğunluğunun azaltılmasının daha iyi olacağını belirtmiştir. O yüzden Cümleden bazı sözcükler ve seviye üstü olan şart ve ortaç ifadeleri cümleden çıkarılmıştır. Cümle anlamı karşılayacak şekilde sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Yunan tanrılarının ölmemek için içtiği nektar lezzetini damağınızda hissedersiniz, emin olun ki Mustafa'nın domateslerinden bir tanesi, içtiğiniz suya katılmıştır.

UC: Lezzeti Yunan tanrılarının ölümsüzlük içkileri gibi muhteşemdir. O zaman emin olun, Mustafa'nın domateslerinden bir tanesi, o şişenin içindedir.(Cümledeki ki bağlacı ve ortaç ifadesi B1 düzeyinde olduğu için cümleden çıkarılmıştır.)

OKUMA ÖNCESİ ETKİNLİKLER:

1. Aşağıdaki hikâyeye ait resme bakarak hikâyenin konusunu tahmin eder misiniz?

……
……
……
……
……
……
……

UYARLANMIŞ HİKÂYE: KARANFİLLER VE DOMATES SUYU

Küçük bir çam ormanında sabah saatlerindeyiz. Arı, sinek ve kuş sesleri duyuyoruz. Bir siyah gözlükten yerde ve ağaçlarda güneş parçalarını görüyoruz. Sonra uzak bir deniz, gökyüzünün renginden biraz daha koyu kıyılara gidiyor. İşte böyle bir yerde köyün insanlarını düşünüyorum.

İnsanları sevmek lazım, çünkü insanları sevdikten sonra doğayı, sonra dünyayı sevebilirsin, hayatı sevebilirsin. Ben bunları kitaplardan öğrendim.

Evet, kitaplardan öğrendim ama şimdi insanları o şekilde sevmiyorum. Bana bunu şiirler, romanlar, hikâyeler, masallar öğretti

Uşaktan iğrenmemeyi öğrendim, vapurdan indikten sonra hemen beyinin çantasını elinden alıyor, ne olmuş yani? İğrenmemek lazım. Ya da o adam, sabah altı buçukta doğayla kavga etmek için sokağa çıkmıyor. Bu ne demektir? O adam çalışmıyor. Bunları hep tek başıma öğrendim. Ama şu işsiz adam, ona saygı duymam mümkün değil!

Şimdi kimi seviyorum, kime saygı duyuyorum? Bunların hepsi benim için çok açık. Bir adam var, günlerce onu düşündüm, hala düşünüyorum.

Sağ gözünde kırmızı bir et parçası vardı. Acaba böyle mi doğdu? Yoksa çocukken gözüne bir şey mi battı? Bu göz, diğer gözden daha parlaktır, daha siyah, daha canlı, daha zekidir

Bu gözü bir kambur gibi düşünüyorum: Çok tuhaf, bir kambur insan çirkindir ama bütün kamburlar iyi kalpli, sevimli insanlardır. Kambur insanlar arkadaş canlısıdırlar, şendirler. Çok severim kamburları!

İşte Kör Mustafa'nın bu gözü de bir kambur insan gibi sevimli, parlak, canlı, çapkın bir gözdür. Diğer sağlıklı gözü, utangaç, biraz kibirli, sıradan bir gözdür.

Kör Mustafa bahçelerde çalışır, günlük işlere gider, duvar sıvar, çatı tamir eder, kuyu kazar. Bizim köyümüzün güneyinde insan yaşamaz, boştur.

Orada farklı farklı bitkiler, ağaçlar vardır. Bütün bu ağaçlar Fino Kilisesi'ne aittir. Kocaman, kirli sakallı, cin gibi bir papaz zaman zaman 'Burası bizimdir.' diyerek gezer.

Orayı ucuza kiraya vermek ister. Ama kimse kiralamaz. Çünkü orman memuruna göre burası ormandır, Orman memurunun sayesinde bu küçük ağaçlar, bitkiler orada orman gibi mutlu mutlu yaşarlar. Kör Mustafa nasıl yapabildi, bilmiyorum. .

Bu çalılık denize doğru dik iniyor! İşte bu çalılığı Mustafa nasıl temizledi biliyor musunuz? Temizlemekten tırnaklarını kaybetti!

Bu çalılık hem dik hem de her yer taşlık, taş dolu! Sonra Mustafa gündüzleri başka yerde çalışmak zorundaydı. Mustafa kazmasını çalıların arasına saklardı. Akşam gelip kazmasını alır, sabaha kadar çalışırdı. Toprağı saatlerce kazardı, ama hep kaya, hep taş çıkardı.

Bütün bir yaz, orman memurunun davranışları, çalılar, palamut ağaçları, defne ağaçları, dikenler, kökler Mustafa'ya karşı savaştılar.

Küçük bir parça tarla için Mustafa'dan başka hiç kimse bu kadar çok çalışmazdı. Saatlerce kazdıktan sonra biraz toprak bulurdu, orada da meşe ağacının kocaman kökü önüne çıkardı. O kökü söktükten sonra orman memuru karşısına çıkardı.

Orman memuru gittikten sonra zehirli bir diken parmağına batardı; kazması eskiyip çalışmazdı, kürek bulamazdı, her yer dağ gibi taş olurdu. . İnsan kadar büyük kayalar vardı, Mustafa bütün gücüyle çalışır, o kayaları kırardı. Kazmayla, yumruğuyla, tırnaklarıyla toprağı temizlemeye çalışırdı.

Bir sonbahar günü, o kötü taşlık toprakta küçük çam ağaçları, birkaç tane kocayemiş ağacı gördük.

Biz görenler:
-Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur, yani ilgilendikten sonra her şey güzel olur, dedik.

Doğayı tırnaklarla, yumruklarla, kazmalarla çalışarak yenmek lazımmış, bunu anladık.

Ben Mustafa'nın bu mücadelesini gördüm.

Hatırlıyorum, Mustafa'nın kör gözü bazen sinirden kıpkırmızı olurdu.

Hey arslan Mustafa derdim ve uzakta bir çam ağacı gölgesinden Mustafa'nın çalışmasını seyrederdim. Bu çalışma Romalı esirlerin aslanla dövüşmesi gibiydi. Bir fark vardı; Romalı esir aslana karşı kaybediyordu, Mustafa ise bu ejderhaya karşı kazanıyordu.

Bir sabah her zamanki gibi çam ağacının oraya gittim. Orada bir köylü kadın ve üç yarı çıplak çocuk taşlarla, tahtalarla bir şeyler yapıyorlardı.

Bu ev çok kötü bir evdi, eve her taraftan rüzgâr giriyordu.

Mustafa evin önünde, yanında güçlü bir kadınla beraber durmadan çalışıyordu

-Arslan Mustafa, dedim, su buldun mu, su?

-Deniz kıyısında eski bir kuyu vardı. Şuraya da bir sarnıç kazmak istiyorum, su deposu yani. Suyu tuzlu biraz ama olsun.

Mustafa'ya saygı ve sevgi bakıyorum. Aynı zamanda bu kadar çalışkan olmasına çok şaşırıyorum.

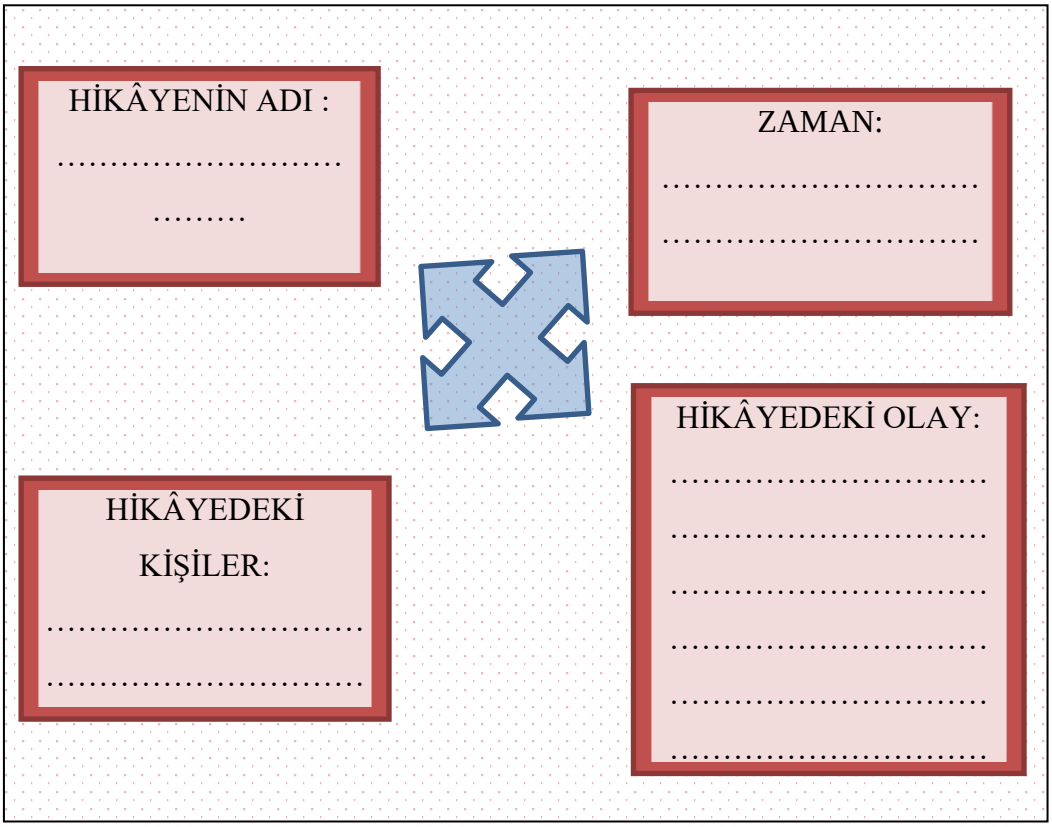
Herhalde dünyada Mustafa gibi milyonlarca insan vardır. Herhâlde böyle milyonlarca insan tırnaklarıyla, tek gözleriyle, tek kollarıyla bir ejderha ile kavga etmek için bekliyordur.

Küçük hanımlar! Bugünlerde bir gün nişanlınız size koyu kırmızı renkli karanfiller gönderir, Dikkat edin, belki bunlar Mustafa'nın karanfilleri olabilir.

Küçük beyler çarşıda domatesler göreceksiniz. Kesip görürsünüz, içinde çekirdekleri altın gibidir. Belki de lokantada bir gün şişelerden bir domates suyu içersiniz ve tadını çok beğenirsiniz. Lezzeti Yunan tanrılarının ölümsüzlük içkileri gibi muhteşemdir. O zaman emin olun, Mustafa'nın domateslerinden bir tanesi, o şişenin içindedir

OKUMA SONRASI ETKİNLİKLER:

1. **Aşağıdaki hikâye haritasını metne göre doldurunuz.**

2. ***Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.***

- Kör Mustafa kimdir?

……
……

- Kör Mustafa ne iş yapmaktadır?

……
……

- Kör Mustafa ve köyden iki kadın ne yapmak için çalışmaktadırlar?

……
……

- Yazar Kör Mustafa'yı hangi yönüyle takdir etmektedir?

……

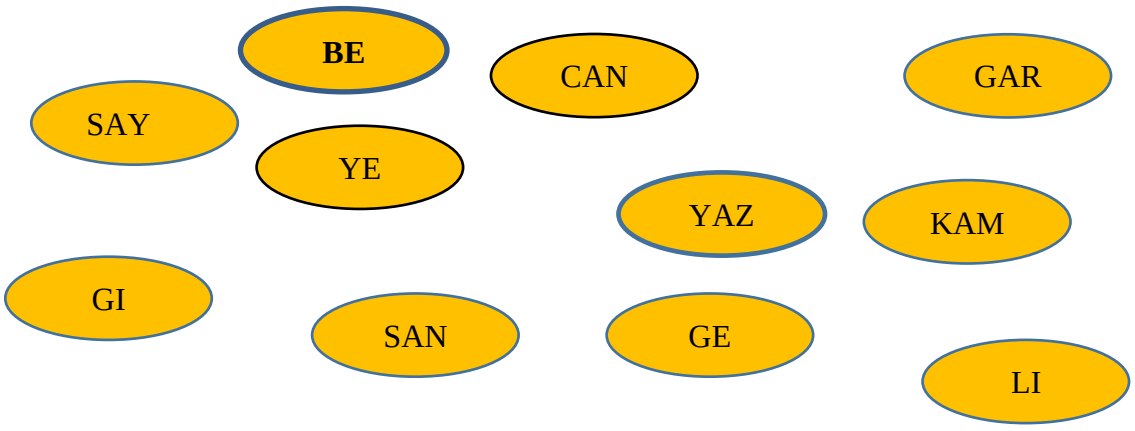
……

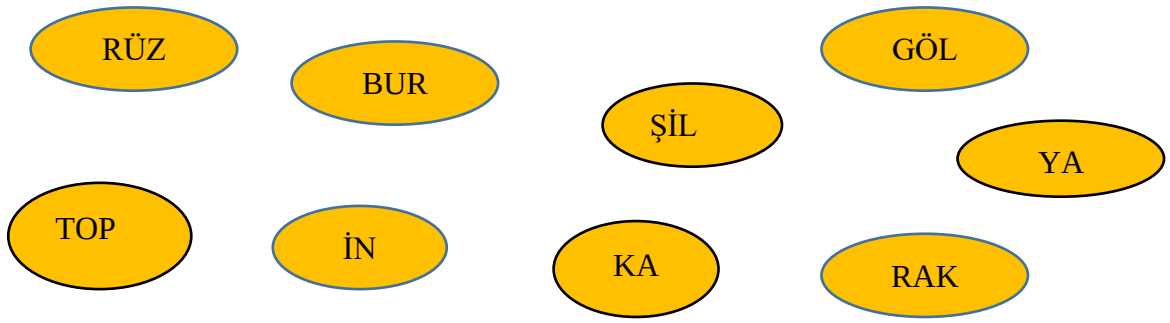
3. Mustafa ile ilgili verilen bilgiler doğru mu, yanlış mı işaretleyiniz.

Cümle	Doğru	Yanlış
✓ Mustafa çalışmayı seven birisidir.		
✓ Mustafa biber yetiştirmektedir.		
✓ Mustafa kibirli bir insandır.		
✓ Mustafa başkalarına yardım etmeyi sever.		
✓ Mustafa'nın iki gözü de sağlıklıdır.		

4. Sözcük Oluşturalım

Aşağıda karışık şekilde heceler verilmiştir. Bu hecelerden sözcükler oluşturunuz. (Bütün kelimeler iki hecedir.)

1…BEYAZ……

2……..

3……

4…….

5…….

6 ……..

7……..

8……..

9……..

10……

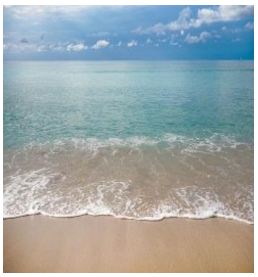
5. Aşağıda kutu içinde verilen kelimeleri resimlerin altlarına yazınız.

domates	taş	Ağaç	Arslan
ev	karanfil	deniz	Göz

…….. …….. …….. ……..

…….. …….. …….. ……..

6. Aşağıdaki zıt anlamlı kelimeleri eşleştiriniz.

KÜÇÜK	**PAHALI**
YOK	**KÖTÜ**
GÜNDÜZ	**SİYAH**
UZUN	**GECE**
ZOR	**KOLAY**
İYİ	**VAR**
UCUZ	**BÜYÜK**
BEYAZ	**KISA**

7. Bulmaca

✓ ***Aşağıdaki bulmacada gizlenmiş olan meslekleri*** **bulunuz.**

Ö	H	I	U	L	Ş	M	H	F
Ğ	H	G	N	L	O	P	P	Y
R	A	T	E	R	Z	İ	Ü	A
E	K	U	L	E	R	L	T	Z
T	O	K	L	M	Ö	O	H	A
M	U	R	D	O	K	T	O	R
E	B	E	K	Ç	İ	E	T	A
N	O	K	Ç	İ	F	T	Ç	İ

8. Cümle Kuralım

✓ **Aşağıda verilen kelimeler ile birer cümle kurunuz.**

neşeli : Arkadaşlarım çok neşeli insanlardır.

köy
: ……

utangaç
: ……

doğa
: ……

arı
: ……..

bahçe
: ……..

8.*Kör Mustafa'nın çalışkanlığını nasıl değerlendiriyorsunuz? Siz olsaydınız ona neler söylerdiniz?*

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……

“Bir Kaya Parçası Gibi” Hikâyesinin A2 düzeyinde Sadeleştirilmesi

Özgün Cümle: Barba Vasili, sandalın kıçındaki koltuğu suya bıraktı

Sadeleştirilmiş Cümle: Barba Vasili sandalın arkasındaki koltuğu suya bıraktı. (Denizcilik ile ilgili bir terim olan “kıç” sözcüğü yerine anlamı karşılayacak ve anlamayı kolaylaştıracak “arkasındaki” ifadesi kullanılmıştır.)

ÖC: Gözü ipte, küreklere asıldı.

UC: İpe bakarak kürekleri çekmeye başladı. (“asılmak” dönüşlü eylemi B1 düzeyine ait olduğundan yerine ‘kürek çekmek’ eylemi kullanılmıştır.)

ÖC: On dakika sonra arkamızdaki adayı da göremez olduk.

UC: On dakika sonra arkamızdaki ada da kayboldu. Onu göremiyorduk. (Cümle iki kısa cümle hâline getirilmiş ve ‘göremez olduk’ ifadesi seviye üstü olduğu için yerine hikâye zaman eki eklenerek uygun hâle getirilmiştir.)

ÖC: Sis git gide bastırıyordu.

UC: Zamanla sis daha da arttı. (“bastırmak” ettirgen eylemi B1 düzeyinde olduğu için yerine ‘artmak’ fiili kullanılmıştır.)

ÖC: Uzaktan uzağa vapur sesleri, sağımızdan mı gelir, solumuzdan mı?

UC: Uzaktan vapur sesleri geliyor, ama tam olarak nereden geliyordu? (Cümleye yüklem eklenerek kurallı ve sıralı cümle hâline getirilmiştir.)

ÖC: Yakınlarda, pek yakınımızda bir hışırtı da duyar gibi olduk. Hiçbir şey göremedik ama.

UC: Yakınımızda bir ses duyduk ama hiçbir şey göremedik. (Öğrencinin kolay anlayabilmesi için cümle basit zamanda sadeleştirilmiş, “hışırtı” ifadesi yerine “ses” ifadesi kullanılmış ve cümle kurallı hâle getirilmiştir.)

ÖC: Bir vapur sanki burnumuzda gibi acı acı öttü.

UC: Bir vapurun sesi çok yakınımızda gibi düdüğü ötüyordu. (Cümledeki ifadeler anlamayı kolaylaştırabilmek için açılmıştır.)

ÖC: - Geri mi dönsek Vasili, dedim.

UC: Geri dönelim mi Vasili, dedim. (Dilek şart kipi B1 düzeyine ait bir görünüm olduğu için fiil eki istek kipi olarak değiştirilmiştir.)

ÖC: - Geri dönemeyiz artık, dedi. Şaşırırız büsbütün. Sen denizdeki ipe göz kulak ol, sağa sola oynamasın. On dakikaya kalmaz karşı adadayız.

UC: Artık geri dönemeyiz, dedi. Daha kötü kayboluruz. Sen denizdeki ipe dikkat et, hareket etmesin. On dakika içinde karşı adada olacağız. (Cümle anlamayı kolaylaştıracak şekilde sadeleştirilmiştir.)

ÖC: İçimi sevinçle bir korku sarmıştı.

UC: İçimi sevinçle beraber korku sarmıştı.(Cümleye kolay anlaşılması için ekleme yapılmıştır.)

ÖC: Yolunu şaşırmış bir vapur bindirebilirdi. Yakınlardan pat pat sesi gelen motor, bizi alabora edebilirdi.

UC: Yolunu kaybetmiş bir vapur bize çarpabilirdi. Yakınlardan sesi gelen motor bizim sandalımızı devirebilirdi. (Cümledeki mecazlı ifadeler değiştirilmiştir, “alabora etmek” deyimi yerine anlamayı kolaylaştıracak ifadeler kullanılmıştır.)

ÖC: Bağırsak üç metreden bizi gören olmazdı. Ses sağdan mı, soldan mı, yandan mı gelir fark edemezlerdi.

UC: Sesimizi kimsenin duyması mümkün değildi. Sesimiz ne taraftan geliyor, bunu asla anlayamazlardı. (‘Bağırsak’ şart görünümü’ ve ‘gören’ ortacı düzeye uygun olmadığından bu ifadelerin yerine ‘ses’ ifadesi ve ‘duymak’ eylemi tercih edilerek adlaştırma ile cümle yeniden oluşturulmuştur.)

ÖC: Hala bizim adadan bir çocuğun haykırışı duyuluyordu.

UC: Hala bizim adadan bir çocuğun sesini duyuyorduk. (Aydın (2015)’ın çalışmasına göre C1 seviyesinde olan “haykırış” ifadesi yerine “sesi” kelimesi kullanılmıştır. Edilgen yapı B1 düzeyine ait olduğundan kullanılmamış, cümle aktif hâle getirilmiştir.)

ÖC: İnce bir kadın sesi de sesin içinden bir şeyler alarak kulağımızın dibinde anlaşılmaz şeyler mırıldanıyordu.

UC: İnce bir kadın sesi de geliyordu ama ne söylüyor, anlamak mümkün değildi. (Cümle yeniden düzenlenmiştir. ‘Anlaşılmaz şeyler’ hem edilgen hem de ortaç görünümü ile düzeye uygun olmadığından cümle bölünerek sadeleştirilmiştir.)

ÖC: -Vasili, dedim, bir şeyler göremez oldum.

UC: Vasili, dedim, ben hiçbir şey göremiyorum. (Cümle yeniden düzenlenmiştir. Yardımcı fiille kurulan birleşik fiil seviyeye uygun şekliyle kullanılmıştır.)

ÖC:- Fena bastırdı, dedi.

UC: Çok fazla sis var, dedi. (İfadeler anlamı kolaylaştırmak için açılmıştır.)

ÖC: Ne yapacağız?

ÖC: Küçük mavi gözleri, üç günlük parlak beyaz sakalı arasında ışıldadı.

ÖC: Kırmızı yanaklarında bir gülümseme, bir şaşırma, bir alay “elma”sı parladı.

- Ne yapacağız. Gidiyoruz ya işte!

UC: Biraz gülümseyerek, biraz da benimle alay ederek ‘Ne yapacağız, gidiyoruz ya işte’ dedi. (Cümle anlamı karşılayacak şekilde sadeleştirilmiş ve bazı bazı ifadeler cümleden çıkartılmıştır.)

ÖC:- Ama bir şey görmüyoruz ki, dedim.

UC: - Ama bir şey görmüyoruz, dedim. (ki bağlacı seviye üstü olduğu için cümleden çıkarılmıştır.)

ÖC : - ipi görüyor musun sen ona bak. Ben onu da görmüyorum.

ÖC : - Görüyorum

ÖC: Dikkat et dedi. Sağa sola oynamasın. Onu da göremezsen halimiz duman!

UC: Dikkat et ip yerinden oynamasın, onu da kaybedince halimiz çok kötü olur. (Cümledeki deyim ve ifadeler okuyucunun anlayacağı şekilde yeniden düzenlenmiş, şart kip eki cümleden çıkarılmıştır.)

ÖC : - O zaman ne oluruz?

ÖC : -Ne oluruz? Diye kendi kendine sorar gibi sordu. Sonra, hiç! Diye cevap verdi. Ne kadar yer ki karşı ada. Elbet buluruz. Bulamazsak ses duyarız.

UC: -Ne oluruz? Hiçbir şey olmaz! Karşı ada çok uzak değil. Buluruz. Ya da bir ses duyarız.

. (Cümleye ekleme yapılmıştır. ‘Kendi kendine ‘ifadesi seviye üstü olduğundan cümleden çıkarılmış ve cümle sadeleştirilmiştir.)

ÖC : - Duymazsak?

UC: Ama belki de duymayız, o zaman ne olacak? (Şart kip eki seviyeye uygun şekilde basit zaman çekimi ile değiştirilmiştir.)

ÖC : -Duymazsak sis açılsın diye bekleriz canım.

UC : -Duymadığımız zaman sis dağılsın diye bekleriz canım. (Şart kip eki seviye üstü olduğu için cümleden çıkarılmıştır.)

ÖC: Kulak verdim. Hayır, ses seda gelmiyordu. Biraz daha vakit geçti.

UC: Ses var mı diye dinledim, hayır yoktu. Biraz daha vakit geçti. (Cümledeki deyim ve ikilme aynı anlamı karşılayacak şekilde düzenlenmiştir.)

ÖC: Varmamız lazımdı şimdiye kadar Vasili, dedim. Cevap vermeden üç beş kürek daha çekip arkasına baktı.

UC: Vasili şimdiye kadar varmamız lazımdı, dedim. Cevap vermedi. Biraz daha kürek çekip arkasına baktı. (Cümle daha açık anlamlı olması için kurallı hâle getirilmiş ve ikinci cümle kısa cümlelere bölünmüştür.)

ÖC: Na be, dedi, Kınalı.

UC: İşte Kınalı Ada dedi. (Na be, ifadesinin kullanımı uygun olmayacağından onun yerine aynı anlamı verecek kullanımı yaygın olan ifadeye yer verilmiştir.)

ÖC: Bir dakika kadar hiçbir şey göremedim. Sonra harikulade bir manzara başladı. Serap kelimesinin Türkçesini bilsem, serap diyebilirdim.

UC: Bir dakika kadar hiçbir şey göremedim. Sonra çok güzel bir manzara başladı. (Cümle aynı anlamı verecek şekilde basitleştirilmiştir.)

ÖC: Evvela kırmızıların, sonra sarıların, sonra koyu esmerlerin sonra daha açık esmerlerin göğün içinde parça parça, renk renk, silik silik... Sanki yeni yaratılıyormuş gibi bir toprak, bir kara oyunu başlamıştı. Her şey, daha doğrusu her renk soluk, silik, kabından taşmış, yayılmış bir halde büyüye büyüye şeklini bulup bulup kaybederek, bir şey olmaya çalışıyordu. Önümüzde uçuk manasız, hatta garip renklerle boyanmış bir duvar vardı. Bu duvarın boyunca sürü sürü ressamlar mücerretten müşahassa, kaostan şekle doğru giden, bir oyundur oynuyorlardı.

UC: Gökyüzünde önce kırmızılar, sonra sarılar, sonra koyu esmerler sonra daha açık esmerler… Farklı farklı renkler, farklı şekillerde dans ediyordu. Sanki ressamlar duvarın üzerinde oyun oynuyorlardı. (Cümlede bulunan ortaçlar seviyeye uygun olmadığı için çıkarılmıştır. İkilemeler ve karmaşık yapı okuyucunun anlayabilmesi için yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC:- Aman Vasili, dedim, bu ne hoş şey böyle? Ne acayip oyun bu?

UC: - Aman Vasili, dedim, bu ne hoş şey böyle? Ne değişik oyun bu? (Aydın (2015) çalışmasına göre B1 düzeyinde olan 'acayip' sözcüğü yerine A2 düzeyinde olan 'değişik' ifadesine yer verilmiştir.)

ÖC: O da baktı arkasına. Güldü.

- Güzel, dedi, Kaloyni.

ÖC: Tabiat, bir Van Gogh dehasıyla önümüze çizilivermişti. Şimdi Kınalı'nın bu yamacı hacimsiz bir şekilde, düz bir satıh gibi kayaları, renk renk toprakları, yeşili, beyazı, kiremit, gri rengiyle sisin içine büyük bir pano, devasa bir Van Gogh gibi asılmıştı. Birden değişiyor, bozuluyor, oyun devam edip gidiyordu. Bir sis parçası yerinden süratle kalkıp bir rengi yavaş güçlükle bozuyor, siliyor, kalktığı yeri açıyordu. Açıyordu ama şekiller hala hacmini almamıştı.

UC: Tabiat, bir Van Gogh dehasıyla önümüzde duruyordu. Şimdi Kınalı adanın bu tarafı düz bir yer gibi kayaları, renk renk toprakları, yeşili, beyazı, kiremit, gri rengiyle sisin içine büyük bir pano, büyük bir Van Gogh tablosu gibi duruyordu. Görüntü birden değişiyor, bozuluyor, oyun devam ediyordu. Bir sis parçası yerinden hızla kalkıp bir rengi değiştiriyor, siliyor, yerini açıyordu. Açıyordu ama şekiller hala son şeklini almamıştı. (Cümlede seviye üstü bulunan ifadeler seviyeye uygun hâle getirilmiş ve uzun paragraf öğrencinin kolay anlayabilmesi için sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Vapurlar hala acı acı sesleniyorlardı. Bir motor tam burnumuzda peydahlandı.

UC: Hala vapurların düdük sesleri geliyor. Bir motor tam önümüzde belirdi. (Cümlede günümüzde kullanılmayan ifade yerine günlük hayatta sıkça kullanılan anlamına yer verilmiştir.)

ÖC: - Rastgele!.. diye bağırdı sisin içinde biri.

UC: Rastgele, kolay gelsin diye bir ses bağırdı sisin içinden. (Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla İfadeler açılmıştır.)

ÖC : - Eyvallah dedik

UC: - Eyvallah, sağ ol, dedik (İfadeler açılmıştır.)

ÖC: Burgaz uzak mı? dedi ses.

UC: Burgaz Adası uzak mı? diye sordu ses. (Cümleye eklemeler yapılmıştır.)

ÖC: Tam burnumuzda, dedi Vasili.

UC: Tam önümüzde, dedi Vasili.

ÖC: Motor bir rüyanın içine eriyomuş gibi karıştı. Tam yanımızdan bir harp gemisi hışımla geçti. Onu sis saniyesinde emdi.

UC: Motor bir rüya gibi, sisin içinde kayboldu. Hemen yanımızdan bir savaş gemisi geçti, o da hemen sisin içinde kayboldu. (Cümle anlamayı kolaylaştıracak şekilde yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC : - Onun radarı vardır Vasili, dedim.

ÖC : - Sen onun radarını bırak. Oltaya karidesi tak! Elimi çapçağa daldırdım. Karidesi bıyığından yakaladım. Parlak, şeffaf esmer vücudunu iğneye geçirdim.

UC: Sen onun radarını boşver. Oltaya karidesi tak! Kabın içinden karidesi alıp iğneye taktım. (“çapçak “ ifadesi günümüzde kullanılmadığı için yerine “kap” ifadesi getirilmiştir.)

ÖC: At, dedi

UC: Oltayı denize at, dedi. (Cümledeki ifadeler açılmıştır.)

ÖC: Daha atar atmaz iri bir iskorpit parmağımı çekercesine yemi kaptı. Oltaya asıldım.

UC: Oltayı attıktan hemen sonra büyük bir iskorpit yakaladım, hemen oltayı çektim. (Anlamsal olarak karmaşık ifadeler yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC:- Hah şöyle ! dedi Vasili. Neme lazım bize sis, resim, ekmek paramıza bakalım.

UC: Çok güzel! bize sis, resim lazım değil, bizim para kazanmamız gerekir, dedi Vasili. (‘neme lazım’ , ‘ekmek parası’ gibi seviye üstü ifadeler sadeleştirilmiştir.)

ÖC: Balığı sandala alınca:

- Sen ver bana onu! dedi, ben çıkarayım onu, iğneden geçtim, bir yerini vurur.

UC: - Sen balığı bana ver sandala ben çıkarayım da bir yerini vurmasın, dedi.

(Anlam karışıklığına yol açmamak için cümle sadeleştirilmiştir.)

ÖC: O gün Barba Vasili ile o dev gibi, durmadan değişen Van Gogh tablosu önünde, bir sürü sperka, hanos, iskorpit yakaladık.

UC: O gün Barba Vasili ile o dev gibi kaya parçası önünde, bir sürü balık yakaladık. (Cümlede anlamayı kolaylaştıracak şekilde sözcüksel yoğunluk azaltılmış ve cümle yeniden düzenlenmiştir.)

ÖC: Sis açıldı kapandı. Renkler ve şekiller büyüdü, küçüldü.

ÖC: Sesler acı acı, tatlı tatlı, garip garip ötüştü bağrıştı. Sonra güneş ve imbat, sisleri önüne katarak sürüp götürdüler.

UC: Kulağımıza tatlı acı bir sürü ses geldi. Sonra güneş ve rüzgar sisi dağıttı (İşteş eylemler B1 düzeyine ait olduğundan kullanılmamıştır, ifadelerin tekrarından kaçınarak cümle kısaltılmıştır.)

ÖC: O zaman kendimi hikâye ve masaldan sıyrılmış halde, küçük bir sandal içinde Kınalı'nın tenha bir kayasının beş on metre ötesinde ekmek parası için dünyanın, İstanbul'un bir kayasının, denizinin bir sandal parçasında saydıklarım gibi mesut buldum.

UC: O zaman, bu masal bittikten sonra, küçük bir sandalın içinde, Kınalı'nın tenha bir kayasının birkaç metre ilerisinde, para kazanmak için işte burada, kendimi çok mutlu hissettim. (Anlamsal olarak karmaşık olan ifadeler öğrencinin kolay anlayabilmesi için yeniden düzenlenmiştir.)

Okuma Öncesi Etkinlikler:

1. Yukarıdaki resme bakarak hikâyenin içeriğini tahmin edebilir misiniz?

……

……

……

……

2. Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde uygun yerlere yerleştiriniz.

deniz

resim

parçası

kaya

- Ormanda yürürken ayağıma …… düştü.
- Marketten aldığım oyuncağın……. kırıldı.
- Bugün ……. çok güzel görünüyor
- Arkadaşıma hediye ……. yaptım.

Barba Vasili sandalın arkasındaki koltuğu suya bıraktı. İpe bakarak kürekleri çekmeye başladı. On dakika sonra arkamızdaki ada da kayboldu. Onu göremiyorduk. Zamanla sis daha da arttı. Uzaktan vapur sesleri geliyor, ama tam olarak nereden geliyordu? Yakınımızda bir ses duyduk ama hiçbir şey göremedik. Bir vapurun sesi çok yakınımızda gibi düdüğü ötüyordu.

-Geri dönelim mi Vasili, dedim.

-Artık geri dönemeyiz, dedi. Daha kötü kayboluruz. Sen denizdeki ipe dikkat et, hareket etmesin. On dakika içinde karşı adada olacağız

İçimi sevinçle beraber korku sarmıştı. Yolunu kaybetmiş bir vapur bize çarpabilirdi. Yakınlardan sesi gelen motor bizim sandalımızı devirebilirdi. Sesimizi kimsenin duyması mümkün değildi. Sesimiz ne taraftan geliyor, bunu asla anlayamazlardı. Hala bizim adadan bir çocuğun sesini duyuyorduk. İnce bir kadın sesi de geliyordu ama ne söylüyor, anlamak mümkün değildi. Vasili, dedim, ben hiçbir şey göremiyorum

-Çok fazla sis var, dedi.

- Ne yapacağız?

Küçük mavi gözleri, üç günlük parlak beyaz sakalı arasında ışıldadı. Biraz gülümseyerek, biraz da benimle alay ederek ‘Ne yapacağız, gidiyoruz ya işte’ dedi.

- Ama bir şey görmüyoruz, dedim.

- İpi görüyor musun sen ona bak. Ben onu da görmüyorum.

- Görüyorum.

- Dikkat et ip yerinden oynamasın, onu da kaybedince halimiz çok kötü olur.

- O zaman ne oluruz?

-Ne oluruz? Hiçbir şey olmaz! Karşı ada çok uzak değil. Buluruz. Ya da bir ses duyarız.

-Ama belki de duymayız, o zaman ne olacak?

-Duymadığımız zaman sis dağılsın diye bekleriz canım.

Ses var mı diye dinledim, hayır yoktu. Biraz daha vakit geçti.

-Vasili şimdiye kadar varmamız lazımdı, dedim. Cevap vermedi. Biraz daha kürek çekip arkasına baktı.

-İşte Kınalı Ada dedi.

Bir dakika kadar hiçbir şey göremedim. Sonra çok güzel bir manzara başladı. Gökyüzünde önce kırmızılar, sonra sarılar, sonra koyu esmerler, sonra daha açık esmerler. Farklı farklı renkler, farklı şekillerde dans ediyordu. Sanki ressamlar duvarın üzerinde oyun oynuyorlardı.

- Aman Vasili, dedim, bu ne hoş şey böyle? Ne değişik oyun bu?

O da baktı arkasına. Güldü.

-Güzel, dedi, Kaloyni.

Tabiat, bir Van Gogh dehasıyla önümüzde duruyordu. Şimdi Kınalı adanın bu yamacı hacimsiz bir şekilde, düz bir yer gibi kayaları, renk renk toprakları, yeşili, beyazı, kiremit, gri rengiyle sisin içine büyük bir pano, büyük bir Van Gogh tablosu gibi duruyordu. Birden değişiyor, bozuluyor, oyun devam ediyordu. Bir sis parçası yerinden hızla kalkıp bir rengi değiştiriyor, siliyor, yerini açıyordu. Açıyordu ama şekiller hala son şeklini almamıştı. Hala vapurların düdük sesleri geliyor. Bir motor tam önümüzde belirdi.

-Rastgele, kolay gelsin, diye bir ses bağırdı sisin içinden.

- Eyvallah, sağ ol, dedik.

-Burgaz Adası uzak mı? diye sordu ses.

-Tam önümüzde, dedi Vasili.

Motor bir rüya gibi, sisin içinde kayboldu. Hemen yanımızdan bir savaş gemisi geçti, o da hemen sisin içinde kayboldu.

- Onun radarı vardır Vasili, dedim.

-Sen onun radarını boşver. Oltaya karidesi tak!

Kabın içinden karidesi alıp iğneye taktım.

-Oltayı denize at, dedi.

Attıktan hemen sonra büyük bir iskorpit yakaladım, hemen oltayı çektim.

-Çok güzel! bize sis, resim lazım değil, bizim para kazanmamız gerekir, dedi Vasili.

- Sen balığı bana ver sandala ben çıkarayım da bir yerini vurmasın, dedi.

O gün Barba Vasili ile o dev gibi kaya parçası önünde, bir sürü balık yakaladık. ÖC: Sis açıldı kapandı. Renkler ve şekiller büyüdü, küçüldü. Kulağımıza tatlı acı bir sürü ses geldi. Sonra güneş ve rüzgar sisi dağıttı. O zaman, bu masal bittikten sonra, küçük bir sandalın içinde, Kınalı'nın tenha bir kayasının birkaç metre ilerisinde, para kazanmak için işte burada, kendimi çok mutlu hissettim.

Okuma Sonrası Etkinlikler:

1. ***Aşağıdaki hikâye haritasını metne göre doldurunuz.***

2. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

✓ Barba Vasili ve yazar ne yapmaktadırlar?

……..……
……

……..……
……

✓ Sis her tarafı kapladığında Barba Vasili nasıl davranmıştır?

……..……
……..

……..……
……..

3.Metinle ilgili verilen bilgiler doğru mu, yanlış mı işaretleyiniz.

Cümle	doğru	yanlış
✓ Barba Vasili ile yazar balık tutmak için denize açılmışlardır.		
✓ Barba Vasili ile yazar balık tutmak için öğle saatlerini seçmişlerdir.		
✓ Kahramanlarımız denizde hiç balık tutamamışlardır.		
✓ Barba Vasili ile yazar kıyıdan uzaklaştıklarında bir kadın sesi duymuşlardır.		
✓ Yazar gördüğü manzara karşısında çok şaşırmıştır.		

4.Bulmaca

- ✓ ***Aşağıdaki bulmacada gizlenmiş olan meslekleri bulunuz.***

T	G	U	H	I	B	O	İ	Ş
A	R	E	S	S	A	M	Ö	P
K	U	H	K	B	L	A	F	O
A	K	P	J	V	I	İ	C	L
P	E	D	A	G	K	A	G	İ
T	İ	Ş	K	H	Ç	E	R	S
A	N	A	Ş	Ç	I	Ö	O	Y
N	İ	H	E	M	Ş	İ	R	E

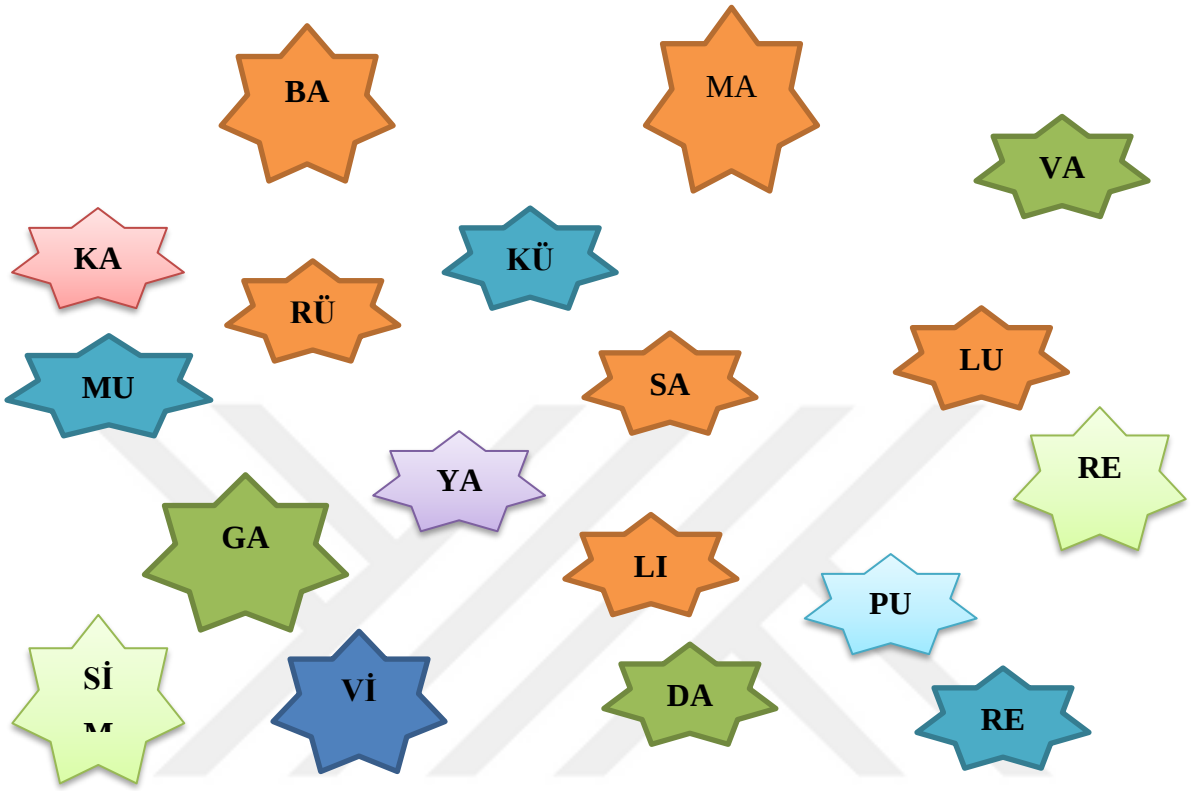
1……. 4…….

2……. 5……..

3…… 6……..

5.Kelime Oluşturalım

✓ *Aşağıda verilen heceleri birleştirerek metinde geçen kelimeleri oluşturunuz.*

1… RÜZGAR …….

2……

3……

4……..

5……

6……..

7……..

8……

6. Cümle Oluşturalım

✓ Aşağıda karışık halde verilen kelimelerden cümle oluşturunuz.

1. yaşıyordum/ korku/ birlikte/ sevinç/ duygularını

……

2. çekmeye /kürekleri / başladı

……

3. kulağımıza / geldi / bir / ses / sürü

……

4. kaybetmiş / bir / yolunu / vapur / bize / çarpabilirdi

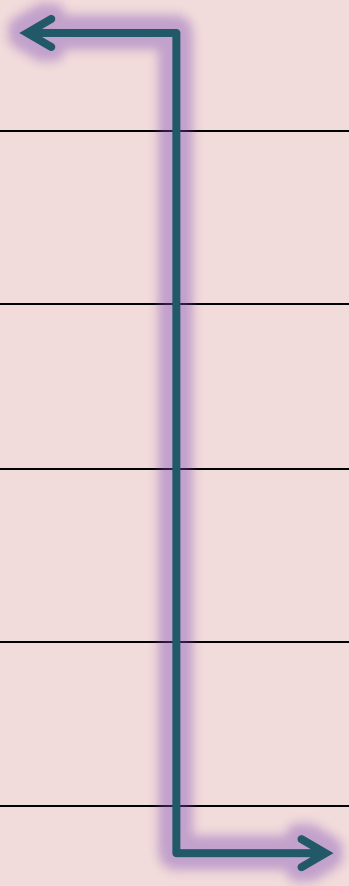
……

5. düdüklerinin / vapurların / sesleri / geliyordu

……

7.*Aşağıdaki tabloda yer alan eş anlamlı kelimeleri örnekteki gibi eşleştriniz.*

DİL	**KONUT**
BEYAZ	**ULUS**
İLAN	**SİYAH**
EV	**AK**
GÜZ	**LİSAN**
KARA	**SONBAHAR**
İSTEK	**ARZU**
MİLLET	**DUYURU**

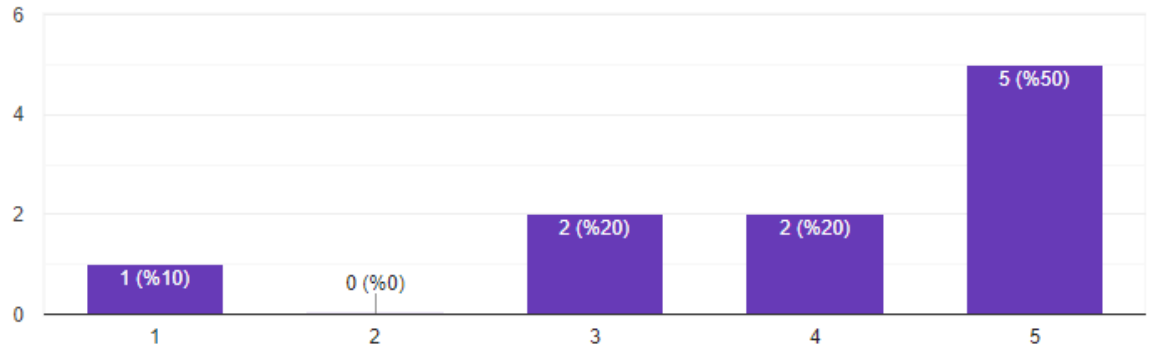
4.1. “Karanfiller ve Domates Suyu” Metni Üzerine Uygulama Örneği:

Sadeleştirilen metnin niteliğini, seviyeye uygunluğunu görmek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan 10 uzmana sadeleştirilmiş metin ve özgün metin gönderilmiş ve aşağıda belirtilen kriterlere göre 1 ile 5 arasında değerlendirme yapmaları istenmiştir.

Tablo 6
Alan uzmanlarının özellikleri

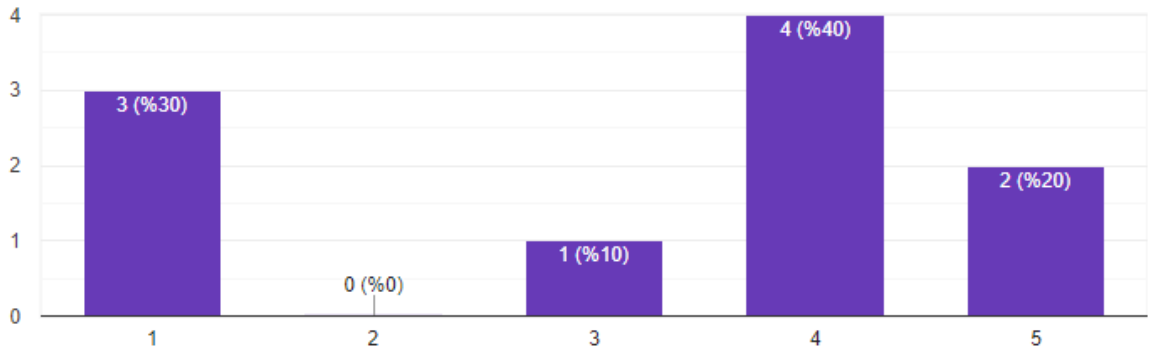
Kod	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Deneyim
U1	Kadın	22	2
U2	Erkek	23	2
U3	Kadın	31	7
U4	Erkek	33	8
U5	Kadın	35	5
U6	Erkek	35	6
U7	Kadın	35	3
U8	Kadın	40	2
U9	Kadın	41	10
U10	Erkek	42	8

Tablo 6 incelendiğinde görüşüne başvurulan alan uzmanlarından altısının kadın, dördünün erkek olduğu; alan uzmanlarından ikisinin 20-23 yaş aralığında, beşinin 30-35 yaş aralığında üçünün ise 40-42 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Alan uzmanlarından beşinin mesleki deneyimi 2-5 yıl arasındayken beş uzmanında 5-10 yıllık mesleki deneyime sahip olduğu görülmektedir

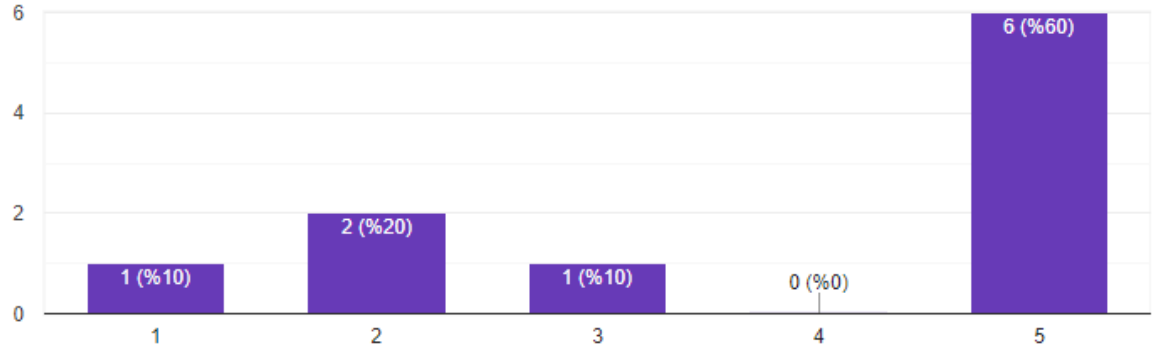
Grafik 1. Hikâyede devrik yapılar düzeltilmiştir.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanlardan dokuzu hikâyedeki devrik yapıların düzeltilmesinin kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünürken bir uzman kesinlikle yetersiz bulmuştur.

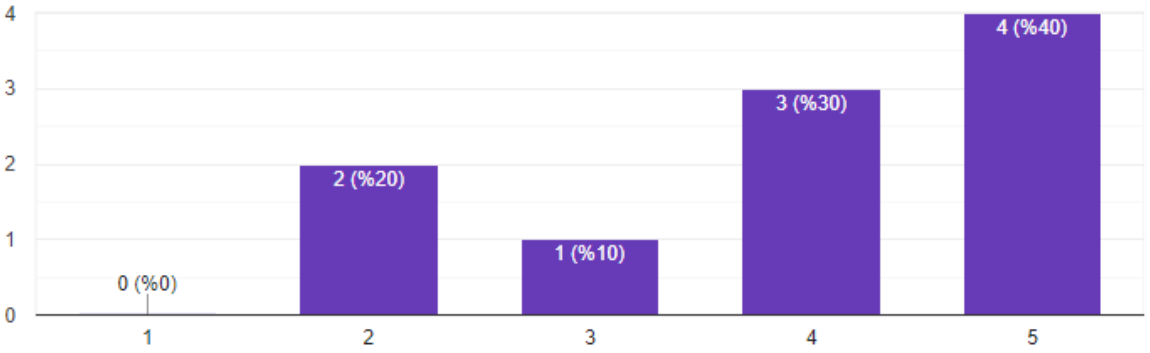
Grafik 2. Zamansal ifadeler düzeye uygun hâle getirilmiştir.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanlardan yedisi hikâyedeki zamansal ifadelerin uygunluğunu kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünürken üç uzman kesinlikle yetersiz bulmuştur.

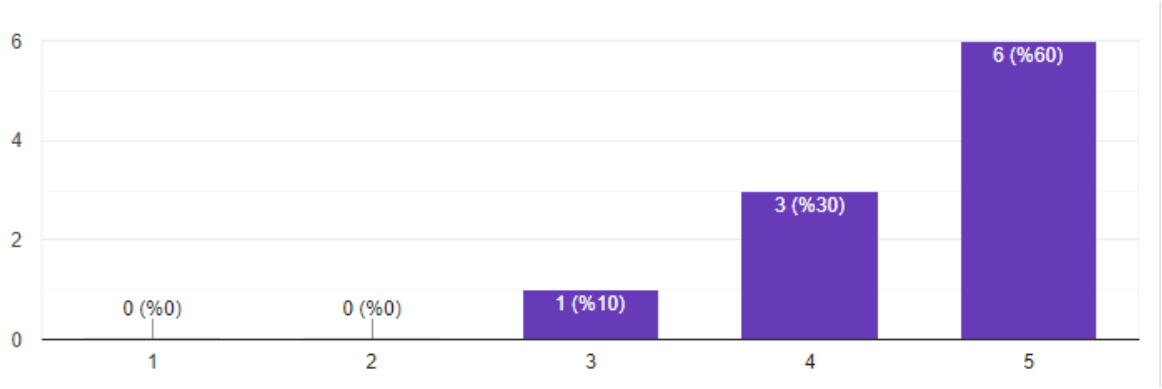
Grafik 3. Seviye üstü kelimelerin yerine düzeye uygun kelimeler kullanılmıştır.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanlardan yedisi hikâyedeki *seviye üstü kelimelerin yerine düzeye uygun kelimeler kullanılmasını* kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünürken üç uzman kesinlikle yetersiz ve yetersiz bulmuştur.

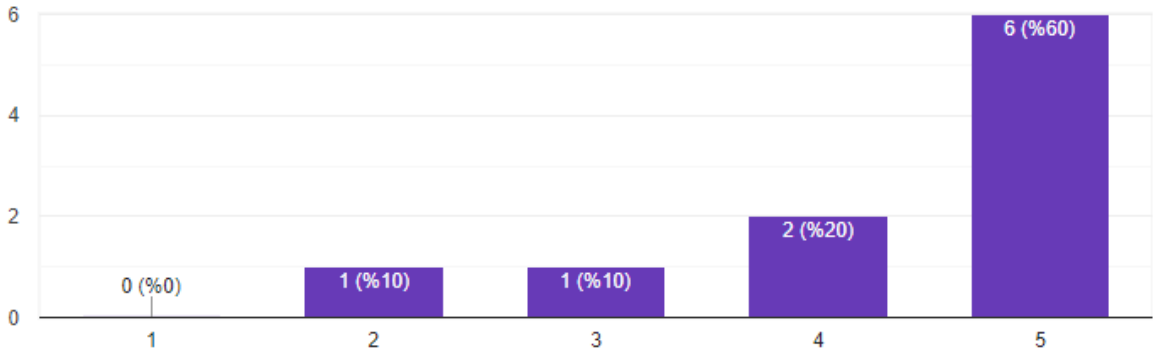
Grafik 4. Karmaşık cümleler anlaşılır hâle getirilmiştir.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanlardan sekizi hikâyedeki *karmaşık cümleler anlaşılır hâle getirilmesini* kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünürken üç uzman kısmen yeterli ve yetersiz bulmuştur.

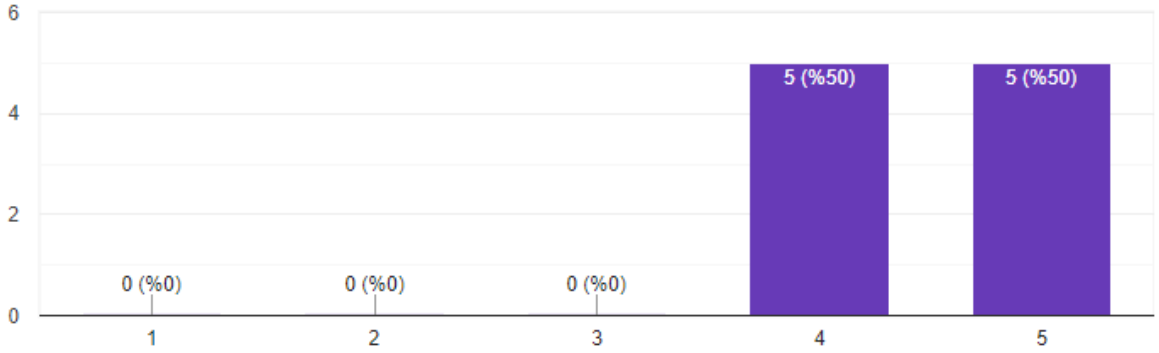
Grafik 5. Özgün metin ile sadeleştirilmiş metnin anlamsal bütünlüğü sağlanmıştır.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanların tamamı hikâyedeki *özgün metin ile sadeleştirilmiş metnin anlamsal bütünlüğü konusunda* kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünmüşlerdir.

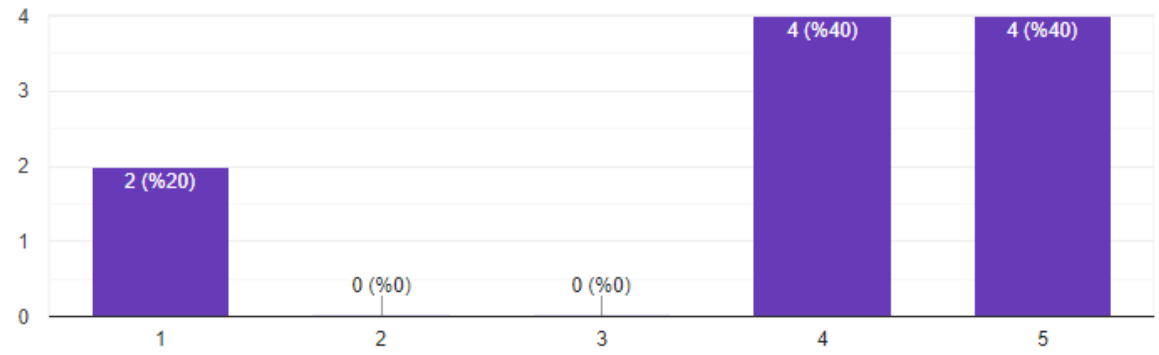
Grafik 6. Sadeleştirilmiş metnin akıcılığı düzeye uygundur.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanlardan dokuzu hikâyedeki *akıcılığın* kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünürken bir uzman yetersiz bulmuştur.

Grafik 7. Özgün metnin konusu sadeleştirilmiş metinde korunmuştur.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanların tamamı hikâyedeki *özgün metnin konusunun sadeleştirilmiş metinde korunması konusunda* yeterli ve tamamen yeterli olduğunu düşünmüşlerdir.

Grafik 8. Sadeleştirilmiş metin 2 ders saati içinde okunabilecek düzeydedir.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde sekiz uzman metnin 2 ders saati içinde okunabileceğini düşünürken iki uzman *mümkün olmadığını* düşünmüşlerdir.

4.2. "Bir Kaya Parçası Gibi" Metni Üzerine Uygulama Örneği

Sadeleştirilen metnin niteliğini, seviyeye uygunluğunu görmek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan 6 uzmana sadeleştirilmiş

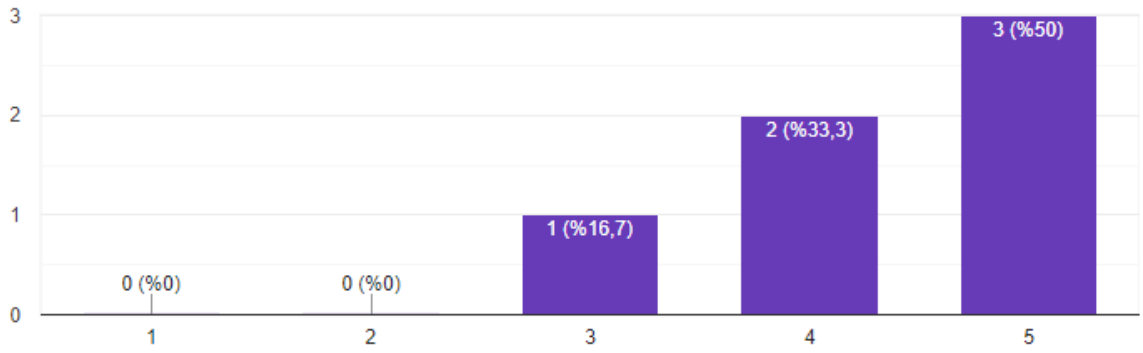
metin ve özgün metin gönderilmiş ve aşağıda belirtilen kriterlere göre 1 ile 5 arasında değerlendirme yapmaları istenmiştir.

Tablo 7

Alan uzmanlarının özellikleri

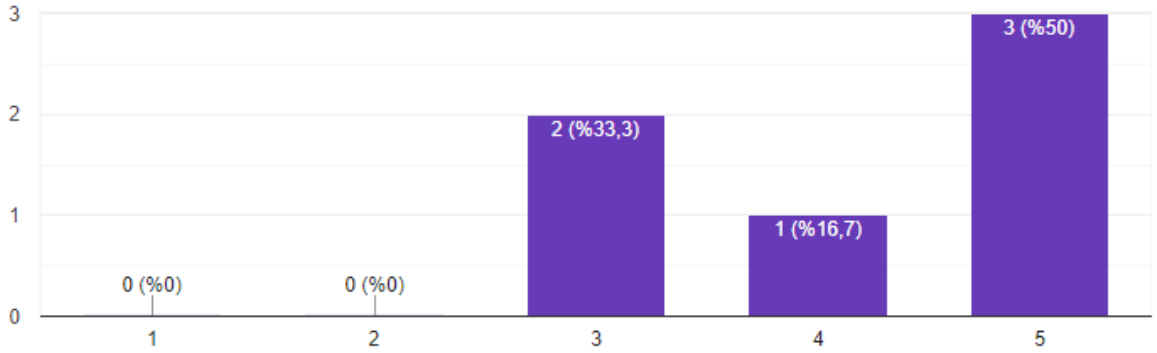
Kod	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Deneyim
U1	Kadın	26	2
U2	Erkek	23	2
U3	Kadın	33	3
U4	Kadın	35	4
U5	Erkek	42	8
U6	Erkek	42	10

Tablo 7 incelendiğinde görüşüne başvurulan alan uzmanlarından altısının kadın, dördünün erkek olduğu; alan uzmanlarından ikisinin 23-26 yaş aralığında, dördünün 33-42 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Alan uzmanlarından dördünün mesleki deneyimi 2-5 yıl arasındayken beş uzmanında 5-10 yıllık mesleki deneyime sahip olduğu görülmektedir.

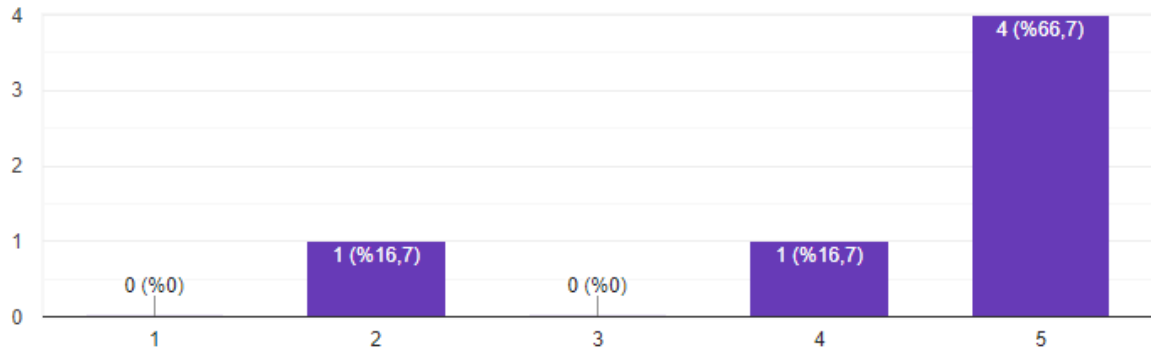
Grafik 9. Hikâyede devrik yapılar düzeltilmiştir.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanların tümü hikâyedeki devrik yapıların düzeltilmesinin kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünmüştür.

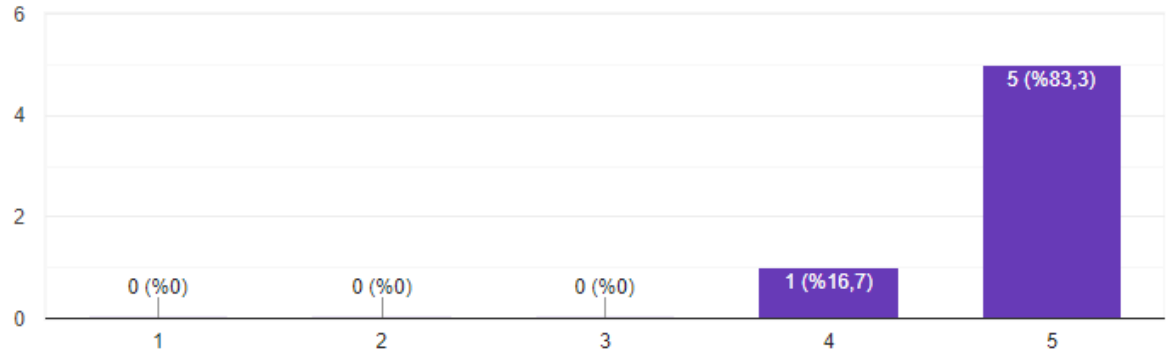
Grafik 10.Zamansal ifadeler düzeye uygun hâle getirilmiştir.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanların tümü hikâyedeki zamansal ifadelerin uygunluğunu kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünmüştür.

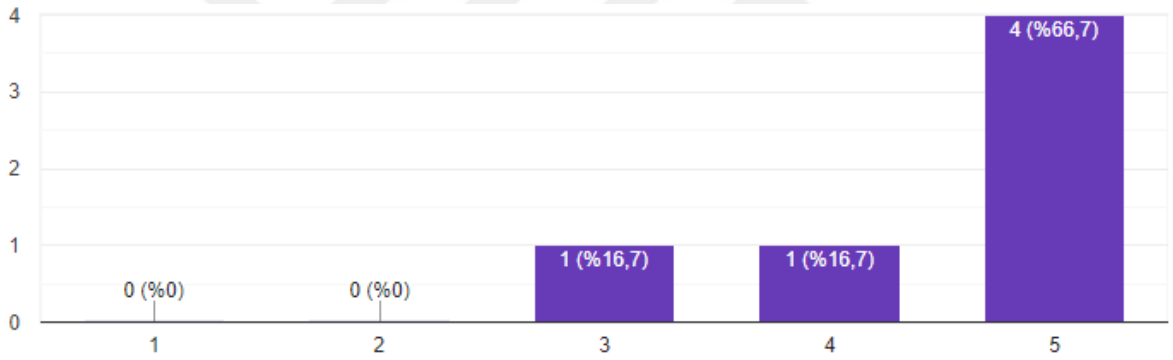
Grafik 11. Seviye üstü kelimelerin yerine düzeye uygun kelimeler kullanılmıştır.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanlardan beşi hikâyedeki *seviye üstü kelimelerin yerine düzeye uygun kelimeler kullanılmasını* yeterli ve üzerinde olduğunu düşünürken bir uzman yetersiz bulmuştur.

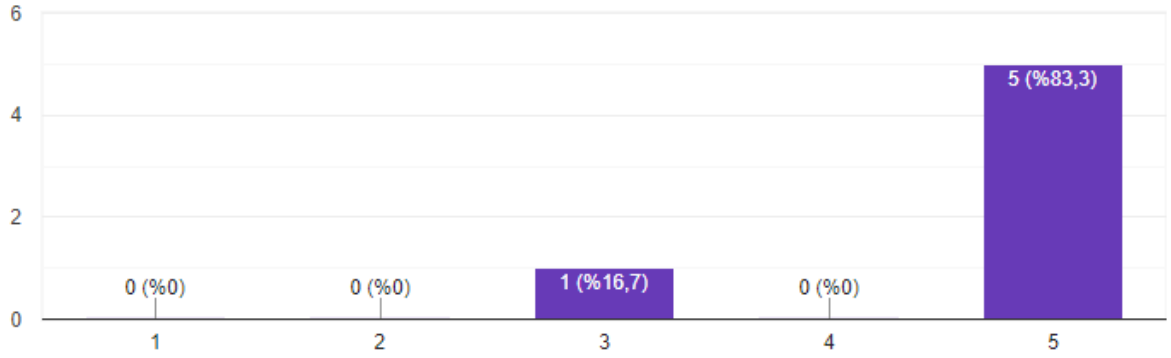
Grafik 12. Karmaşık cümleler anlaşılır hâle getirilmiştir.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde tüm uzmanlar hikâyedeki *karmaşık cümleler anlaşılır hâle getirilmesini* yeterli ve üzerinde olduğunu düşünmüşlerdir.

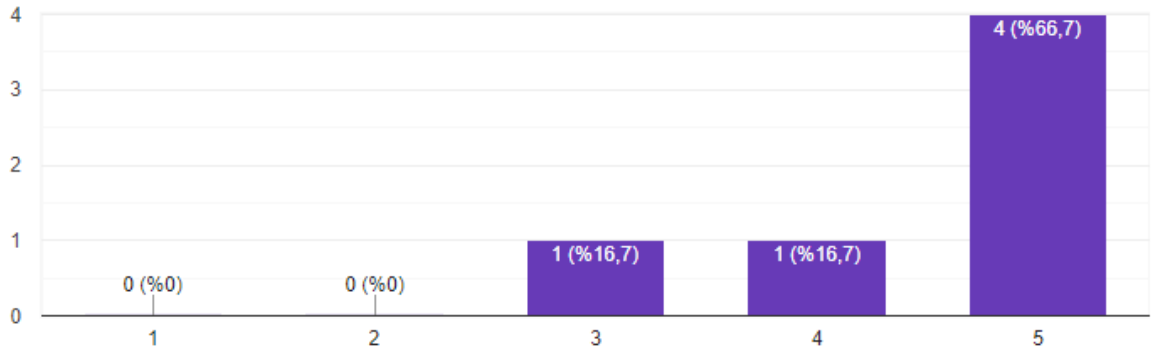
Grafik 13.Özgün metin ile sadeleştirilmiş metnin anlamsal bütünlüğü sağlanmıştır.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanların tamamı hikâyedeki *özgün metin ile sadeleştirilmiş metnin anlamsal bütünlüğü konusunda* kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünmüşlerdir.

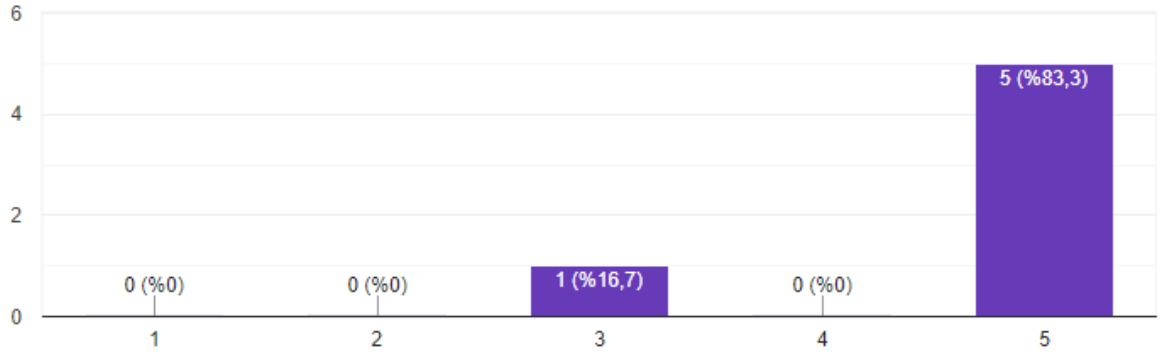
Grafik 14.Sadeleştirilmis metnin akıcılığı düzeye uygundur.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanların tümü hikâyedeki *akıcılığın* kısmen yeterli ve üzerinde olduğunu düşünmüştür.

Grafik 15. Özgün metnin konusu sadeleştirilmiş metinde korunmuştur.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde uzmanların tamamı hikâyedeki *özgün metnin konusunun sadeleştirilmiş metinde korunması konusunda* yeterli ve tamamen yeterli olduğunu düşünmüşlerdir.

Grafik 16. Sadeleştirilmiş metin 2 ders saati içinde okunabilecek düzeydedir.

Yukarıdaki grafik incelendiğinde beş uzman metnin 2 ders saati içinde okunabileceğini düşünürken bir uzman *kısmen yeterli olduğunu* düşünmüştür. Sorulara verilen tüm yanıtlar incelendiğinde genel olarak yapılan hikâye uyarlama çalışmasının yeterli ancak bazı kısımlarının düzeltilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bundan hareketle sadeleştirilmiş hikâye yeniden düzenlenmiş ve 2 uzman görüşüne tekrar başvurulmuştur. Yeniden düzenlenen, eksikleri tamamlanan hikâyenin A2 seviyesine daha uygun olduğu, Türkçeyi yeni öğrenen A2 seviyesindeki bireylerin anlamakta sıkıntı çekmeyeceği, metindeki devrik cümlelerin çoğunun kurallı hâle getirilmiş olduğu, zamansal ifadeler düzeye uygun hâle getirildiği, seviye üstü kelimelerin yerine düzeye uygun kelimeler kullanıldığı, karmaşık cümleler anlaşılır hâle getirildiği, özgün metin ile sadeleştirilmiş metnin anlamsal bütünlüğü sağlandığı, sadeleştirilmiş metnin akıcılığının düzeye uygun olduğu ve sadeleştirilmiş metnin 2 ders saati içinde okunabilecek düzeyde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Uzmanların belirttiği görüş çerçevesinde oluşturulan hikâyeler üzerinde Manisa'da bulunan ülkemize göçle gelen, İkinci dil yani yabancı dil olarak Türkçeyi sonradan öğrenen benzer özelliklere sahip beş öğrenci ile okuma çözümleme çalışmaları yapılmıştır. 2 ders saati içinde yapılan uygulama çalışmasında öncelikle uyarlanmış metin "Karanfiller ve Domates Suyu" adli hikâye beş öğrenciye okumaları için verilmiş, okuduktan sonra metni çözümleme sorularını yapmaları istenmiştir. Ardından metni anlama düzeyleri için kendilerine öz değerlendirme yapmaları için 1-5 arasında puan vermeleri istenmiştir.

Tablo 8

Öğrencilerin metni okuma süreleri

Öğrenciler	1. öğrenci	2. öğrenci	3. öğrenci	4. öğrenci	5. öğrenci
Metni okuma süresi	7 dk	5 dk	6 dk	8 dk	4.5 dk
Metni anlama düzeyleri (1-5 arasında)	3	4	4	4	5

Yukarıdaki tablo incelendiğinde beş öğrencinin ortalama metni okuma süresi 6 dakikadır. Öğrencilerden ikisi orta seviyede metni anladıklarını söylemişlerdir. Okul başarısı olarak en iyi seviyede olan 5. Öğrenci metni hızlı okumuş, metni iyi anlamış olduğunu dile getirmiştir. Öğrencilerin tümü etkinliklerin tümünü severek yaptıklarını belirtmişlerdir. Metne dair öğrencilerle sözlü olarak da çözümlemeye gidilmiş, metni sözlü olarak da anlatmışlar ve okurken sıkılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Sadeleştirilmiş metin "Bir Kaya Parçası Gibi" adli hikâye beş farklı öğrenciye okumaları için verilmiş, okuduktan sonra metni çözümleme sorularını yapmaları istenmiştir. Ardından metni anlama düzeyleri için kendilerine öz değerlendirme yapmaları için 1-5 arasında puan vermeleri istenmiştir.

Tablo 9

Öğrencilerin metni okuma süreleri

Öğrenciler	1.öğrenci	2.öğrenci	3.öğrenci	4.öğrenci	5.öğrenci
Metni okuma süresi	5 dk	4.5 dk	5 dk	5.5 dk	8 dk
Metni anlama düzeyleri (1-5 arasında)	5	5	3	4	4

Yukarıdaki tablo incelendiğinde beş öğrencinin metni ortalama okuma süresi 5.5 dakikadır. Bu metin diğer hikâyeye göre daha kısa olduğu için daha hızlı okumuşlar ve

anladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin hepsi metin öncesi ve sonrasındaki etkinlikleri severek yaptıklarını belirtmişlerdir. Metne dair öğrencilerle sözlü olarak da çözümlemeye gidilmiş ve okurken sıkılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Metinlerdeki cümle ve sözcük uzunluğu karşımıza okunabilirlik kavramını çıkarmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin okunabilirlik düzeyleriyle çok fazla araştırmanın olmadığı görülmektedir (Biçer ve Alan, 2017; Erışık, 2021; Erol, 2014; Mutlu, 2020; Yılmaz ve Temiz, 2014; Zorbaz ve Köroğlu, 2016).

Okunabilirlik, metinlerin öğrenci tarafından kolay ya da güç anlaşılabildiğini ifade etmektedir. Metinlerdeki sözcük, cümle uzunluğu, sayısı gibi niceliksel verilerden hareketle okuyucu için ne anlam ifade ettiğini bulmayı amaçlayan okunabilirlik formülünde ortaya çıkan okunabilirlik sayıları ile çok kolay metinden çok zor metne doğru sınıflandırma oluşturulmuştur (Ateşman,1997).

Ateşman'ın (1997) ortaya koyduğu Türkçe için hazırlanan ilk formül olan ve en yaygın şekilde kullanılan Okunabilirlik formülü metindeki ilk 100 sözcük üzerinde yapılabilmektedir. Formül şu şekildedir:

Okunabilirlik Sayısı = 198,825–40,175xA-2,610xB

A: Hece olarak ortalama kelime uzunluğu (toplam hece / toplam kelime)

B: Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu (toplam kelime / toplam cümle)

Okunabilirlik Düzeyi – Okunabilirlik Sayısı

- Çok Kolay: 90-100
- Kolay: 70-89
- Orta Güçlükte: 50-69
- Zor: 30-49
- Çok Zor: 1-29

Bu çalışmada Sait Faik Abasıyanık'ın "Karanfiller ve Domates Suyu" ile "Bir Kaya Parçası Gibi" adlı hikâyeleri A2 seviyesine uyarlanmış ve okunabilirlik düzeylerine bakılmıştır.

Tablo 10

Özgün Metin ile Uyarlanmış Metinlerin Okunabilirliğindeki Değişimin Ateşman'ın Okunabilirlik Formülü ile Gösterimi

Metinler	Toplam Hece Sayısı	Toplam Kelime Sayısı	Toplam Cümle Sayısı	Ortalama Kelime Uzunluğu	Ortalama Cümle Uzunluğu	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
Bir Kaya Parçası Gibi -Özgün Metin-	1424	636	100	2.24	6.4	92	Çok kolay
Bir Kaya Parçası Gibi -Uyarlanmış Metin-	1196	534	100	2.24	5.3	95	Çok kolay
Karanfiller ve Domates Suyu -Özgün Metin-	2095	806	79	2.60	10.2	67	Orta güçlükte
Karanfiller ve Domates Suyu -Uyarlanmış Metin-	1646	664	100	2.48	6.6	82	Kolay

Yukarıdaki tabloda uyarlanan metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre çok kolay ve kolay düzeylerinde olduğu belirlenmiştir. Elbetteki bu veriler metnin öğrenciye uygunluğu ya da kolay-zor oluşu hakkında tek başına bilgi vermez. Bunlar için metnin nitel yönden de değerlendirilmesi gerekir. Bu veriler ile metin hakkında somut sayısal veriler elde

edilmiş olur. Kelimelerin ve cümlelerin uzunluğu öğrencilerin metni anlaması üzerinde etkili olurken bu elde edilen veriler ile uyarlanmış metinlerin anlaşılırlığın ilk basamağı olan okunabilirlik açısından uygun olduğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Dört temel dil becerisini kazandırma amacı olan dil öğretiminde kullanılan en temel materyal okuma kitaplarıdır. Dil öğretiminde özellikle son yıllarda ders kitaplarının yanında yardımcı okuma kitaplarının da kullanımında artış görülmektedir. Dünya üzerinde en çok konuşulan dillere de bakıldığında pek çok seviyeye uygun şekilde hazırlanmış okuma kitaplarının olduğu görülmektedir(Ahmet,2021). Nicelik olarak az olan okuma metinlerinin arttırılması ve yabancı dil öğrencisinin ders içi ve dışında bu kaynaklara kolayca ulaşabilir oluşu dil öğretiminde başarıyı arttıracaktır(Gürler,2017; Özcan ve Batur,2021)

Yabancılara Türkçe öğretiminde, ders kitaplarıyla birlikte okuma kitapları da kullanılmaktadır (Göçen, Karabulut, Yıldız Memiş ve Darama, 2020, s. 115). Okuma kitapları yabancı uyruklu öğrencilerin okumalarını pekiştirmektedir ve yabancı dil Türkçe öğretiminde okuma kitaplarına ihtiyaç vardır (Aydın, 2021; Gün ve Şimşek, 2017; Şahin, 2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma kitaplarında bulunan metinler, öğrencilerin rahat bir şekilde okuyup anlayabileceği uzunlukta kelimelerden ve cümlelerden oluşmalıdır. Öğrenci seviyesinin üstünde uzunluğa sahip cümleleri öğrencilerin anlaması beklenemez (Erışık, 2021).

Uyarlanmış metinler üzerinde yapılan Ateşman'ın (1997) ortaya koyduğu Okunabilirlik Formülüne göre metinlerin çok kolay ve orta güçlükten kolay okuma düzeyine geçmiş olduğu belirlenmiştir. Elbetteki bu veriler metnin öğrenciye uygunluğu ya da kolay-zor oluşu hakkında tek başına bilgi vermez. Bunlar için metnin nitel yönden de değerlendirilmesi gerekir. Bu veriler ile metin hakkında somut sayısal veriler elde edilmiş olur. Kelimelerin ve cümlelerin uzunluğu öğrencilerin metni anlaması üzerinde etkili olurken bu elde edilen veriler ile uyarlanmış metinlerin anlaşılırlığın ilk basamağı olan okunabilirlik açısından uygun olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada Sait Faik Abasıyanık'ın "Karanfiller ve Domates Suyu" ile "Bir Kaya Parçası Gibi" adlı hikâyeleri A2 seviyesine uyarlanmış ve hazırlanan etkinliklerde öğrencilerin metinlerin yazarını tanımak isteyecekleri düşünülerek yazara dair kısa bilgi ve eserlerine yer verilmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ortaokul seviyesindeki 5 öğrenci ile uygulama çalışması yapılmıştır. Önce metinlerin uyarlanmış halleri okutulmuş ve ardından etkinlikler yapılmıştır. Yapılan uygulama sonucunda öğrencilerin uyarlanmış metinleri hızlı, kolay okudukları ve anlayabildikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerden alınan dönütlere göre kelime öğretimi noktasında etkili olan metin öncesi ve sonrası etkinlikler, görseller öğrencilerin metni daha iyi anlamalarını, eğlenerek dil öğretimi yapmalarını sağlamıştır. Benzer sonuçlara ulaşan Ahmet(2022) ve Bilgiç(2021) çalışmalarında özellikle başlangıç seviyesindeki öğrenciler için seviyelere uygun hâle getirilmiş metinlerin dil öğretimini daha keyifli ve anlamlı hâle getirdiğini belirtmişlerdir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bireylerin Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenmesi ile okuma-anlama becerisinin geliştirilmesinde uyarlanmış farklı türlerdeki metinlere de yer verilmelidir. Yeşilyurt(2019),çalışmasında öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken Türk insanının kültür ve yaşantısını da öğrenebilmesi için fıkraların öğretim sırasında kullanılmasının faydalı olacağı sonucuna ulaşmıştır. 'Köroğlu Destanı' metni Üzerinde uyarlama çalışması yapan Özcan ve Batur(2021), hem kültür aktarımı hem de yardımcı okuma metni oluşturma kapsamında destan türünde örnek sunmuşlardır. Benzer sonuçlara ulaşan Özet (2019) fıkra türünde, Ahmet (2021) hikâye türünde ve Özdin (2020) masal türünde çalışmalar yapmışlar, bu metinlerin dil öğretiminin yanında kültür aktarımı üzerinde de etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Uyarlanan metinler hazırlanan sorular Google formla birlikte yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan uzmanlara gönderilmiş ve görüşleri alınmıştır. Gelen görüşler genel olarak olumlu yönde olsa da metin tekrar gözden geçirilmiş ve eksiklikler giderilmiştir.

Uzmanlar, metinlerdeki devrik yapıların düzeltilmesinin öğrenci için iyi olacağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Çalışmasında benzer uyarlamalar yapan Kutlu(2015) da devrik yapıların kurallı hale getirilmesinin başlangıç seviyesindeki öğrenciler için iletiyi anlamayı kolaylaştıracağını belirtmiştir.

Uzmanlardan alınan görüşlerden bir diğeri seviye üstü kelimelerin düzeye uygun duruma getirilmesi ve karmaşık cümleleri anlaşılır hale getirilmesi yönündeydi. Metinlerdeki kelimeler tek tek irdelenmiş ve uygun çalışmalar yapılmıştır. Gürler(2017), Yılmaz(2021) ve Ay(2020) da çalışmalarında metni oluşturan kelimelerin ve cümlelerin düzeylere uygun olarak belirlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Alan uzmanları, uyarlanan metinle özgün metin arasında anlamsal bütünlüğün korunması ve uyarlanmış metnin akıcılığının düzeye uygun olması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu tezde mümkün olduğunca bu uyarılara dikkat edilmiştir. Benzer yorumlarda bulunan Yılmaz(2021) çalışmasında anlamsal bütünlüğün korunmasına ve uyarlanmış metnin akıcılığının düzeye uygun olmasına özen göstermiştir.

Alan uzmanlarının çoğu metinlerin 2 ders saati içinde işlenebileceği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu doğrultuda öğrencilerle uygulama çalışması yapılmıştır. Yabancı uyruklu beş ortaokul öğrencisi ile okuma çalışması yapılmıştır. Önce metinlerin uyarlanmış halleri okutulmuş ve ardından etkinlikler yapılmıştır. Genel olarak metni 4-5 dakika içinde okuyan öğrencilerle sözlü ve yazılı olarak metin çözümleme çalışmaları yapılmıştır. Metni severek okuduklarını belirten öğrenciler, metni anlamakta zorlanmadıklarını dile getirmişlerdir. Özellikle renkli, resimli etkinlik kısımlarında eğlendiklerini, yeni kelimeler öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerle 2 ders saati içinde keyifli okuma, çözümleme çalışmaları yapılmıştır.

Uygulama kısmında elde edilen bulgulardan hareketle yabancı dil öğretiminde seviyeye uygun şekilde uyarlanmış metinlerin kullanılmasının yerinde ve yararlı olduğu görülmüştür.

Bundan yola çıkarak metin sadeleştirme ve dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin kullanımı üzerine öneriler şu şekildedir:

- Metin uyarlarken belirlenen dil seviyesine uygun şekilde sözcükler ve dil bilgisi yapılarına yer verilmelidir.
- Özgün metinler üzerinde daha fazla uyarlama çalışmaları yapılarak okuma metinleri oluşturulmalıdır. Çünkü özgün metinlerde dilin en doğal hali ve kültüre ait izler yer almaktadır. Bu sayede öğrenci hedef dile ait kültürle de doğrudan bağ kurmuş olacaktır.
- Uyarlama çalışmaları farklı türde metinler üzerinde yapılırsa dil öğrencisi için pek çok metin türünü tanıma ve bu tür üzerinde dilin kullanılış halini de görme fırsatı oluşmuş olacaktır.
- Bu çalışmada öncelikle okuma becerisi üzerinde durulmuş olsa da dilin dört temel becerisinin bir bütün olduğundan hareketle diğer dil becerilerinin gelişimine katkı sağlayacak etkinliklere de yer verilmiştir. Bu durum öğrencinin dil becerilerinin bütünsel gelişimine katkı sağlayacaktır.
- Dil öğrencisi için edebiyatımızın usta kalemleri ile tanışma fırsatı ortaya çıkaran uyarlanmış metinlerde yazara ve eserlerine dair kısa bilgiler verilmesi yerinde olacaktır.
- Öğrencinin metni merak etmesi, metni okumaya yönelik güdülenmesi ve metni daha iyi anlayıp çözümleyebilmesi için okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrasında etkinliklere, görsellere yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

Akay, A. (2021). "Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan hikâye kitaplarının incelenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Çocuk Hikâyeleri Dizisi (2019) A1-A2." *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 4 (1), s. 31-55.

Ahmet, S. (2021). Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan "hikâyesinin B1 seviyesine uyarlama çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilimi, İstanbul.

Ak Başoğul, D., Dilidüzgün, Ş., Çetinkaya Edizer, Z. ve Karagöz, M. (2019). "Türkçe öğretiminde metin türüne uygun okuma eğitimi". *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakülesi Dergisi,* 15 (1), s. 165-185. DOI: 10.17860/mersinefd.472247.

Akıncılar, A. (2018). Türkçe Öğrenen Yabancılar İçi Dede Korkut Hikâyeleri'nin B1 Düzeyine Sadeleştirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale

Aksan, D. (2007). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim.* TDK Yayınları: Ankara.

Aksan, D. (1979). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim.* TDK Yayınları: Ankara.

Aktan, F. (2019). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adıvar'ın Himmet Çocuk Hikâyesinin B1-B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi ve Etkinlik Hazırlanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Akyol, H. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri.* Kök Yayıncılık: Ankara.

Arıcı, A. F. ve Taşkın, Y. (2019). "Okuma becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi". *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 5 (2), s. 185-194.

Ay, S. (2021). "Yabancı dil öğretiminde geleneksel metin sadeleştirme yaklaşımına karşı metindilbilimsel sadeleştirme önerisi: Bağlaşıklık ve bağdaşıklık kavramları". *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 12 (1), s. 94-102.

Aydın, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Aydın, E. (2021). “Yabancılar için hazırlanmış Türkçe okuma kitaplarının okunabilirlik durumları”. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 4 (2), s. 205-226.

Bakan, H. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Oteli". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Bakıner Çekin, A. ve Çalışkan, H. (2020). Dil ve kültür üzerine. *Language Teaching and Educational Research, 3(1),* 163-175. DOI: 10.35207/later.724966.

Bamberger, R, (1990). *Okuma Alışkanlığını Geliştirme.* Bengü Çapar (çev.), Kültür Bakanlığı Yayınları: Ankara.

Barın, E. (2004). “Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler”. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD),* (1), s. 19-30.

Bayraktar, İ. ve Durukan, E. (2016). “Türkçe ders kitaplarında metin sadeleştirme üzerine bir değerlendirme”. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,* 5 (3), s. 1356-1369.

Beler, F. E., Akay, S., Beler, H. ve Kana, F. (2023). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Sadeleştirme Üzerine Yapılan Tezlerin Eğilimleri”. F. Kana ve H. Geçgel (ed.). içinde *Türkçe eğitimi araştırmaları* (ss.117-139). Holistence Publishing: Çanakkale

Biçer, N. ve Alan, Y. (2017). “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni Hitit 3 ve İstanbul C1+ ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin karşılaştırılması”. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (3), s. 1130-1139.

Bilgiç, B.(2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleri Çerçevesinde Tarık Buğra’nın ‘HayatBöyledir İşte’ Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Bölükbaş, F. (2015). “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi”. *International Journal of Languages’ Education and Teaching* (IJLET), UDES 2015, 924-935. DOI: 10.18298/ijlet.268.

Crossley S., McCarthy P., Louwerse M. ve McNamara D. (2007). "A linguistic analysis od simplified and authentic texts". *The Modern Language Journal,* 91 (1), 15-30. DOI: 10.1111/j.1540-4781.2007.00507.x.

Çelebi, M. D. (2006). "Türkiye'de anadili eğitimi ve yabancı dil öğretimi". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (21), s. 285-307.

Çetinkaya, G. (2010). Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Demir, N. ve Yılmaz, E. (2006). *Türk Dili El Kitabı*. Grafiker Yayıncılık: Ankara.

Demirel, İ. F. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Demirel, Ö. (2003). *Yabancı Dil Öğretimi.* Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.

Demirel, Ö. (2010). *Yabancı Dil Öğretimi; Dil Pasaportu-Dil Biyografisi Dil Dosyası.* Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.

Demirkapılı, N. (2022). Yabancı Dil Olarak Rusça Öğretiminde Okuma ve Yazma Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Yazınsal Metin Kullanımı: A2 Düzey. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Durmuş, M. (2013d). Metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri üzerine. *The Journal of Academic Social UCience Studies-International Journal of Social UCience,* 6 (4), s. 391-408.

Er, A. (2010). "Yabancı dil öğretiminde okuma". *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi,* (12), 208-218.

Ergin, M. (2007). *Türk dil bilgisi.* İstanbul: Bayrak Basın/Yayım/Dağıtım.

Erişkin, B. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Anlatısal Metinlerin Yazınsal Göstergebilim Yöntemiyle Sadeleştirilmesi: Kürk Mantolu Madonna Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Eroğlu, S. (2015). Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Erışık, H. (2021). "Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarının okunabilirliği: Türkçenin sesi Yunus Emre Örneği". *Journal of Sustainable Education Studies*, 2 (3) , s. 1-14.

Erol, H. F. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında okunabilirlik. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi,* 50, 29-38.

Gedik, G. (2021). Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı'nın Yeri, Önemi ve Kullanımı / Küçük Prens Romanının B1 Düzeyine Uyarlanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.

Gençer, G. (2018). Okuma Becerileri Dersine Yönelik Hazırlanan Etkinliklerle Yapılan Öğretimin 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduklarını Anlama, Okumaya Yönelik Tutum ve Okuma Motivasyonları Üzerine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Malatya.

Girmen, P. ve Kaya, M. F. ve Bayrak, E. (2010). "Türkçe eğitimi alanında yaşanan sorunların lisansüstü tezlere dayalı olarak belirlenmesi", *9.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* Tam Metin Bildiri kitabı içinde (s. 133-138), Elazığ. http://usos2010.firat.edu.tr/bildiriler/pdfs/201.pdf. Erişim Tarihi: 15.12.2022

Göçer, A. (2013). "Türkiye'de Yabancılara Türkçe Öğretimi". M. Durmuş ve A. Okur (Ed.). içinde *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı.* (s. 171-179). Grafiker Yayınları: Ankara.

Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). "Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış". *Electronic Turkish Studies,* 6 (3), s. 797-810.

Gökşen, E. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Edebî Metin Kullanımı. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara.

Güler, A. (2022). Yabancılara Türkçe öğretiminde orta (B2) ve ileri (C1-C2) düzeyde hikâyelerin oluşturulması ve incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.

Gün, M. ve Şimşek, R. (2017). "Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan hikâye kitaplarının incelenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretimi A1-A2 Hikâye Seti Örneği". *International Journal of Languages' Education and Teaching,* 5 (3), s. 502-517

Günay, D. (2007). *Metin-Dilbilgisi.* Multilingual Yayınları: İstanbul.

Güneş, F. (2013). "Türkçe öğretiminde metin seçimi". *Ana Dili Eğitimi Dergisi,* 1 (1), s. 1-

12.

Güney, H. (2022) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Mustafa Orakçı'nın "Levent Çanakkale'de" Adlı Kitabının Metinsellik Ölçütlerine Göre Sadeleştirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Gürler, H. (2017). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Gürler, S. (2017). Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Konya

İpek Erdem, M. (2018). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

İşcan, A. (2017). "Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak filmlerden yararlanma". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi,* (58), s. 437-452.

Karababa Candaş, Z. (2009). "Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,* 42 (2), s. 265-277.

Kaplan, M. (1983). *Kültür ve Dil.* Dergâh Yayınları: İstanbul.

Kaya, N. N. (2019). Türk Destanlarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metne Uyarlanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Kaymaz, Z. (2018). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.

Kınay, D.E. (2016). "Yabancı dil olarak Türkçe okuma öğretimi ve ders malzemeleri". B. Tüfekçioğlu ve F. Yıldırım (Yay. haz.), içinde *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (s.289- 313) Ankara: Pegem Akademi.

Kutlu, A. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşağı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri, Ankara.

Korkmaz, Z. (2005). *Türk Dili ve Kompozisyon.* Ekin Kitabevi: Bursa.

Melanlıoğlu, D. (2017). "Dil öğretiminde metin ve metin seçimi". H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin ve D. Melanlıoğlu (ed.). içinde *Uygulamalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı* (2. Cilt) (ss. 111-186). Kesit Yayıncılık: İstanbul.

MEB (2009). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme Değerlendirme*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.

Mutlu, H. H. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında (İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti, Yedi İklim Öğretim Seti) yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi,* 22, 371-386.

Ozil, Ş. (1991). "Dil ve Kültür". içinde *Çağdaş kültürümüz olgular ve sorunlar* (s. 95-115), Cem Yayınevi: İstanbul.

Ölker, G. (2011). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950 Arası*). Kömen Yayınları: Konya.

Özbay, M. (2002). "Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi". *Türk Dili,* (602), 112-120

Özcan, H. (2022). Köroğlu Destanı'nın B1 Düzeyine Uyarlanmasının Okuduğunu Anlamaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Uşak Üniversitesi.

Özcan, H. Z. & Batur, Z. (2021). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Metin U yarlama Örneği: Köroğlu Destanı". *Folklor Akademi Dergisi*. 4 (2), s. 227-251. Retr ieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/folklor/issue/64660/949756

Özet, A. T. (2019). Nasreddin Hoca Fıkralarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Özdemir, S. ve Eroğlu, E. (2022). "Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan metin uyarlama çalışmalarının betimsel analizi." *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi,* 11 (4), s. 1613-1631.

Özmen C. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Palaz, M. (2022). Haber Metinleri ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman.

Parlak Kalkan, G. (2021). "Metindilbilimsel bir çözümleme: Bağlaşıklık unsurları

bakımından Rasim Özdenören'in öyle bir gece hikâyesi". *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Özel Sayı- Prof. Dr. Halil ÇEÇEN'e Armağan, s. 299-322.

Sarıbaş, M. (2014). Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metnine göre yabancılara Türkçe öğretiminde A1-A2-B1-B2 seviyesinde okuma etkinlikleri ve örnekleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sever, S. (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü.* Tudem Yayıncılık: İzmir.

Şahin, M. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarında Kültürel Değerlerin Aktarımı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Bolu.

Şahin, Y. (2013). "Yabancı Dil Öğrenimi ve Öğretimi". Y. Şahin (ed.). içinde *Farklı boyutlarıyla yabancı dil öğrenimi ve öğretimi*. (s. 16-30). Eğitim Yayınevi: Konya.

Şimşek, P. (2011). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Kitaplar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Afyon.

Şimşek, P. (2017). "Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde temel materyaller: okuma metinleri ve okuma kitapları". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (8), s. 211-225.

Tapan, N. (1990). "Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kültür Bağlamının Değerlendirilmesi". *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi,* (7), s. 55-68.

Taşkaya, Y. (2021). "Yabancılara Türkçe dil bilgisinin öğretiminde "özel metin" kullanımı ve bu metinlerin öğrenci başarısına etkisi". *Turkish Journal of Educational Studies,* 8 (2), s. 291-318.

TDK (2020). "Büyük Türkçe Sözlük". Erişim adresi: https://sozluk.gov.tr/ Erişim tarihi: 15.12.2020.

Temizyürek, F. ve Birinci, F. G. (2016). "Yabancı dil öğretiminde otantik materyal kullanımı". *Bartın University Journal of Faculty of Education,* 5 (1), s. 54-62.

Tuğrul, F. (2021). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Refik Halit Karay'ın "Şeftali Bahçeleri" Adlı Hikâyesinin A1-A2 Düzeyine Göre Sadeleştirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi,

Kilis.

Tüfekçioğlu, B. (2013). “Yabancı dil olarak Türkçe okuma becerisinin yöntem ve materyal açısından geliştirilmesine yönelik bir çalışma”. *E-Dil Dergisi,* (1), s. 101-117.

Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı*. İstanbul: Türkiye Maarif Vakfı.

Uğur, F. (2019). “Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama ve yazma başarıları arasındaki ilişki”. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,* 6 (1), s. 1-12.

Uyanık, A. S. (2019). “Muhakemetü'l-Lugateynde hayvan adları”. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi,* 5 (11), s. 454-465.

Ünalan, Ş. (2005). *Dil ve Kültür.* Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.

Üze, F. Y. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin yeri ve önemi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yaşar, S. A. (2019). Yabancılara Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın "Pazarlık" Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Yayan, H. (2019). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici Ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Nevşehir.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK A – ALAN UZMANLARI GÖRÜŞLERİ FORMU

Metin uyarlama sürecinde ortaya çıkan metinler hakkında alan uzmanlarının görüşlerini almak için şu sorular yöneltilmiştir:

- Yaşınız
- Cinsiyetiniz
- Kaç yıldır yabancılara Türkçe öğretim alanında çalışıyorsunuz?
- Hikâyede devrik yapılar düzeltilmiştir. (1-5 arasında değerlendirme)
- Zamansal ifadeler düzeye uygun hâle getirilmiştir. (1-5 arasında değerlendirme)
- Seviye üstü kelimelerin yerine düzeye uygun kelimeler kullanılmıştır. (1-5 arasında değerlendirme)
- Karmaşık cümleler anlaşılır hâle getirilmiştir. (1-5 arasında değerlendirme)
- Özgün metin ile sadeleştirilmiş metnin anlamsal bütünlüğü sağlanmıştır. (1-5 arasında değerlendirme)
- Sadeleştirilmiş metnin akıcılığı düzeye uygundur. (1-5 arasında değerlendirme)
- Özgün metnin konusu sadeleştirilmiş metinde korunmuştur. (1-5 arasında değerlendirme)
- Sadeleştirilmiş metin 2 ders saati içinde okunabilecek düzeydedir. (1-5 arasında değerlendirme)